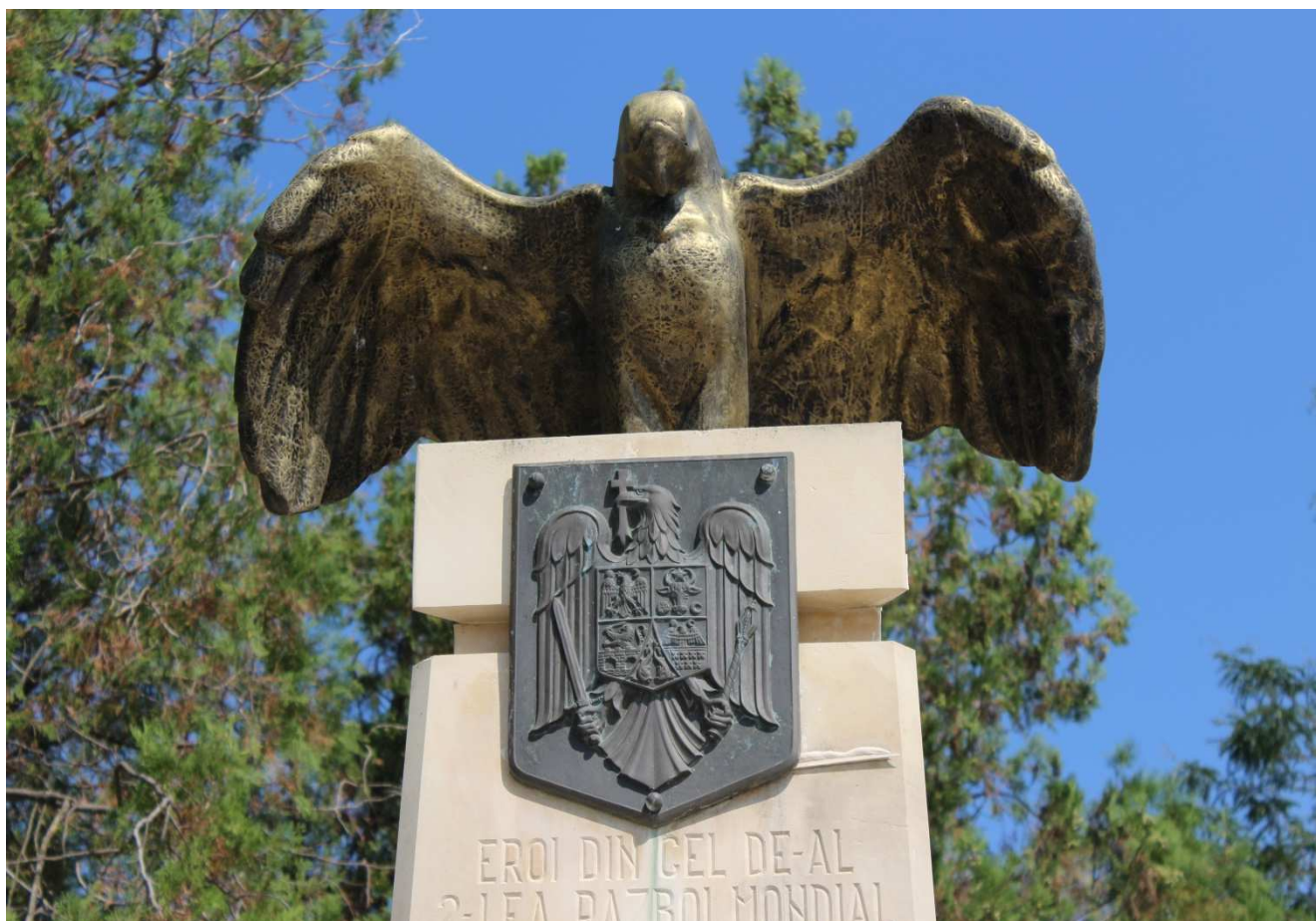

Comuna Sacele Judetul Constanta

Strategia de dezvoltare locala 2016-2020

Echipa implicata multumeste persoanelor, institutiilor si organizatiilor care au contribuit la elaborarea prezentei strategii, in procesul de documentare, de formulare a obiectivelor si portofoliului de proiecte, ca parte a vizitelor pe teren si intalnirilor de consultare publica.

Fotografiile utilizate sunt realizate de catre echipa implicata in elaborarea proiectului, cu exceptia celor pentru care se mentioneaza alta sursa.

Elaborat PFA Olteanu I. George Daniel

Cuprins

I.		Contextul general al dezvoltarii comunitatilor rurale si fondurile europene	7
II.		Principalele directii de dezvoltare stabilite la nivel national Programe Operationale 2014-2020	16
III.		Prezentarea Regiunii de dezvoltare Sud – Est si a orientarilor strategice stabilite la nivel regional	37
IV.		Analiza situatiei existente	45
	4.1	Prezentare generala	45
	4.2	Comunitatea locala	51
	4.3	Baza economica locala	58
	4.4	Infrastructura si servicii publice	65
	4.5	Cadrul natural	71
	4.6	Capacitate administrativa	73
	4.7	Analiza SWOT	74
V.		STRATEGIA DE DEZVOLTARE	79
	5.1	Contextul strategic	79
	5.2	Concluzii ale analizei diagnostic si premise ale dezvoltarii	92
	5.3	Viziune si obiective	94
	5.4	Etapizare	98
	5.5	Portofoliu de proiecte	100
	5.6	Cadru de implementare si monitorizare	104
VI.		Set de recomandari	109
VII.		Surse	128

Cuvant inainte

De la data aderării la Uniunea Europeană (UE), România participă ca membru cu drepturi depline la Politicile de dezvoltare ale UE. România beneficiază astfel, prin intermediul instrumentelor structurale, de sprijin financiar pentru susținerea dezvoltării economice a țării. Volumul finanțării disponibile va fi mult mai mare decât cel pe care țara noastră l-a primit prin programele de pre-aderare PHARE, ISPA și SAPARD.

România a câștigat o experiență valoroasă prin utilizarea alocărilor multianuale de fonduri europene aferente exercițiului financiar 2007-2013. Absorbția efectivă înregistrată la nivelul sumelor rambursate de la Comisia Europeană înregistrează un procent de 63,79% (12,1 mld. Euro) pentru instrumentele structurale, respectiv 83% (7 mld. Euro) pentru fondurile agricole și de pescuit.

Perioada 2014-2020 aduce prin Strategia UE 2020 noi ținte și obiective strategice menite să diminueze discrepanțele de dezvoltare dintre diversele State Membre prin modificări structurale, pentru ca UE să depășească efectele crizelor economice din ultimii ani și să ajungă la o dezvoltare sustenabilă din punct de vedere social și economic.

Autoritățile locale pot accesa, astfel, fonduri nerambursabile ca să își poată îndeplini cât mai bine datoria față de cetățeni, însă și autoritățile locale trebuie să fie receptive la acest lucru. Sprijinul acordat de UE impune respectarea anumitor reguli și rigori financiare, care condiționează accesarea acestor fonduri.

În acest context, poate mai mult ca niciodată, se impune necesitatea existenței unei viziuni strategice care să cuprindă direcțiile de dezvoltare a localității și care să se constituie într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea și care să prezinte aspirațiile de dezvoltare ale acesteia, bazat pe potențialul local de dezvoltare.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele și oportunitățile cu care se confruntă o comunitate, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase.

Prezenta strategie de dezvoltare locală a fost elaborată pornind de la problemele cu care se confruntă localitatea abordate într-un cadru integrat, corelat cu obiectivele și planurile strategice elaborate la nivel regional, național și european.

Stabilirea Portofoliului de Proiecte al localitatii SACELE, pentru perioada 2016-2020, s-a facut urmarindu-se realismul in evaluarea resurselor financiare existente si a posibilitatilor de dezvoltare, cu urmarirea respectarii principiilor dezvoltarii durabile, respectiv acelea ca schimbarile in bine care se vor realiza sa poata fi observabile sub toate aspectele vietii.

"Implementand impreuna Strategia de dezvoltare a comunei Sacele vom da cetatenilor posibilitatea de a-si aduce contributia la cresterea gradului de bunastare, de a lua atitudine si de a avea un cuvânt de spus - actionand impreuna cu toate sectoarele comunitatii pentru a crea un viitor cat mai durabil...."

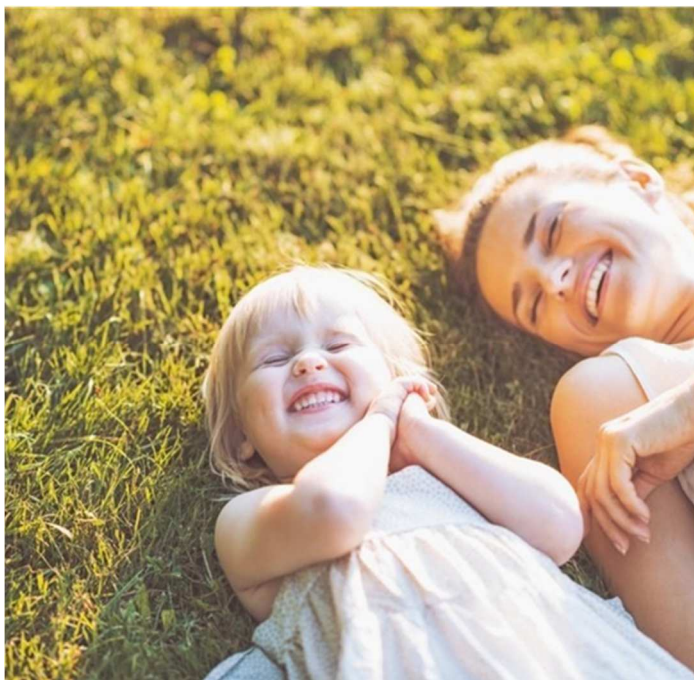
"Trebuie sa asiguram generatiilor care ne vor urma posibilitatea de a se bucura de minimum de cerinte pentru o viata sanatoasa. Acest document este un raspuns al comunitatii si ofera oportunitatea reala de a identifica si de a adopta practici ale dezvoltarii durabile locale."

Primar,

Oprea Ion

Conceptul de Dezvoltare durabila desemneaza totalitatea formelor si metodelor de dezvoltare socio-economica care se axeaza in primul rand pe asigurarea unui echilibru intre aspectele sociale, economice, ecologice si elementele capitalului natural. Dezvoltarea durabila – DD – conceptul de dezvoltare economico-sociala recomandat tuturor tarilor de catre ONU, prin care se cauta armonizarea a trei componente fundamentale: Resursele umane, Cresterea economica, Echitatea intre generatii. Dezvoltarea durabila, este un concept de evolutie a societatii care permite folosirea pe termen lung a mediului astfel ca, dezvoltarea socio-economica sa ramana posibila concomitent cu mentinerea calitatii mediului la un nivel acceptabil. In contextul realitatilor economico-sociale si politice actuale (criza economica, continuarea procesului de descentralizare, posibilitatea atragerii de fonduri europene s.a.) prezentul document se constituie in instrument de lucru pentru organizarea activitatilor, prioritizarea investitiilor si gestionarea eficienta a resurselor necesare, instrument care sa fundamenteze dezvoltarea, promovarea si implementarea

unor proiecte ce vor contribui la progresul general al localitatii. Punerea in aplicare a actiunilor continute in Strategie, va permite Autoritatii Publice Locale a comunei Sacele, judetul Constanta, pe termen scurt si mediu, sa imbunatateasca calitatea vietii locuitorilor, in contextul unei dezvoltarii armonioase a localitatii, obtinute prin aplicarea solutiilor potrivite, documentul constituindu-se in baza de informatii in argumentarea elaborarii si aplicarii de cereri de finantare, pentru liniile deschise prin Programele Structurale si de Coeziune dar si prin oricare alte surse de finantare active in Romania. Existenta unei strategii de dezvoltare locala, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele si oportunitatile cu care se confrunta o comunitate, reprezinta, astfel, o conditie esentiala pentru asigurarea unei dezvoltari locale armonioase.

Prezenta strategie de dezvoltare locala durabila a fost elaborata pornind de la problemele cu care se confrunta localitatea abordate intr-un cadru integrat, corelat cu obiectivele si planurile strategice elaborate la nivel regional, national si european.

Dezvoltarea durabila se realizeaza atunci cand se raspunde nevoilor generatiei actuale, fara a fi amenintate cele ale generatiilor viitoare, deoarece avem, cu totii, dreptul la un nivel de trai ridicat.

Aceasta lucrare trebuie sa stea la baza guvernarii locale in procesul prin care autoritatea locala, alaturi de celelalte sectoare ale comunitatii, va intocmi planuri realiste de actiune care sa stea la baza dezvoltarii durabile a comunei. Strategia, propune un model de dezvoltare economica care sa sustina rezolvarea problemelor sociale, precum si exploatarea rationala a resurselor, protejarea mediului ambient si folosirea tuturor oportunitatilor locale. Stabilirea Strategiei de dezvoltare durabila a Comunei Sacele, pentru perioada 2016-2020, s-a facut urmarindu-se realismul in evaluarea resurselor financiare existente si a posibilitatilor de dezvoltare, cu urmarirea respectarii principiilor dezvoltarii durabile, respectiv acelea ca schimbarile in bine care se vor realiza sa poata fi observabile sub toate aspectele vietii.

I. Contextul general al dezvoltarii comunitatilor rurale si fondurile europene

Uniunea Europeana este una dintre cele mai prospere zone din lume din punct de vedere economic si, potential, una dintre cele mai competitive. Cu toate acestea, existenta unor disparitati semnificative privind prosperitatea si productivitatea intre statele membre si intre regiunile acestora determina slabiciuni structurale majore.

La nivelul Uniunii Europene exista mai mult de 19 milioane de someri, ceea ce inseamna o rata a somajului de aproximativ 9% fata de 5%, cat este si in Japonia. De asemenea, investitiile in cercetare si dezvoltare sunt mult mai mici in Uniunea Europeana fata de cele inregistrate de aceste tari.

Disparitatile regionale au crescut in mod semnificativ, o data cu integrarea celor 13 noi state membre in mai 2004, ianuarie 2007 și iulie 2013. Astfel, 10% din populatia de la nivelul Uniunii Europene, care traieste in regiunile cele mai dinamice, genereaza de opt ori mai multe venituri in termeni de Produs Intern Brut (PIB)¹ decat 10% din populatia care traieste in zonele cel mai putin dezvoltate.

In acest context, este evident ca se impune ca dezideratele legate de realizarea coeziunii economice si sociale, sprijinirea, dezvoltarii rurale sau asigurarea unei dezvoltari durabile, care au condus la crearea UE si care s-au dezvoltat pe parcurs, sa fie concretizate.

Politica Agricola Comuna (PAC) este nu numai una dintre primele politici comune, dar este si printre cele mai importante. Importanta ei deosebita in cadrul constructiei comunitare este reflectata prin cateva trasaturi distincte:

- Este o politica integrationista, dat fiind ca politicile agricole nationale au fost inlocuite, pentru marea majoritate a productiei agricole, de reglementari comune de functionare a pietelor si comercializare a produselor.

•Este o politica mare consumatoare de resurse financiare. Politica agricola consuma, prin sistemul complex de subventii si alte stimulente financiare, circa jumătate din bugetul Uniunii Europene.

Inca de la stabilirea sa ca politica europeana comuna, PAC a cunoscut o serie de reforme succesive, influentate in principal de necesitatile agriculturii europene, de procesele de largire a UE si de posibilitatea de desfacere a produselor pe piata mondiala. Reformele au vizat, in principal, simplificarea modului de acordare a subventiilor, eficientizarea politicii si reducerea costurilor bugetare, evoluand de la o politica ce se concentra pe sprijinirea productiei, la o politica orientata catre cerintele pietei, axata pe parametri calitativi, ecologici si de siguranta privind alimentele si utilizarea eficienta si durabila a resurselor.

In plus, faptul ca mai mult de 60% din populatia celor 28 de state membre ale Uniunii Europene traieste in zone rurale care acopera 90% din teritoriul european, politica de dezvoltare rurala este un domeniu de o importanta cruciala.

Multe dintre zonele rurale ale statelor Uniunii Europene, in special cele nou intrate, se confrunta cu probleme semnificative.

Diferentele intre nivelul de prosperitate al statelor membre ale U.E. si cel al noilor state membre – in 2001, numai 45% din nivelul UE (PIB-ul pe cap de locuitor exprimat in paritatea puterii de cumparare) – sunt chiar mai accentuate in zonele rurale, din cauza unei combinatii de venituri mici si un nivel mai ridicat de somaj in aceste zone, populatie activa imbatranita, nivel redus de pregatire profesionala in comparatie cu zonele urbane. Pe de alta parte, mediul rural din Europa trebuie pastrat si valorificat, atat din punct de vedere turistic, cat si din perspectiva celor care isi doresc sa locuiasca aici cu conditia sa aiba acces la servicii si infrastructura corespunzatoare. Mai mult, spatiul rural este principalul mijloc de contracarare a schimbarilor climatice.

Politica de dezvoltare rurala a UE vizeaza astfel solutionarea problemelor cu care se confrunta zonele rurale si exploatarea potentialului acestora, intr-un cadru mai larg. Teoretic, fiecare stat membru poate decide si aplica politici de dezvoltare rurala, independent de celelalte state, insa pe de o parte, nu toate tarile Uniunii Europene ar putea aplica politica de care au nevoie, iar pe de alta parte multe aspecte abordate de politica de dezvoltare rurala nu se limiteaza strict la teritoriul national sau la o regiune anume (de exemplu, poluarea nu are granite, iar lupta pentru un mediu durabil a devenit o preocupare la nivel european si international).

Drept urmare, s-a impus necesitatea ca UE sa dezvolte o politica comuna de dezvoltare rurala, care este partial finantata din bugetul central al UE si partial din bugetele nationale ale statelor membre.

Conform prevederilor comunitare, se doreste ca sprijinul financiar acordat in favoarea dezvoltarii rurale, sa contribuie la realizarea urmatoarelor obiective:

- imbunatatirea competitivitatii agriculturii si silviculturii prin sprijinirea restructurarii, dezvoltarii si inovatiei;
- imbunatatirea mediului si a spatiului rural, prin sprijinirea gestionarii terenurilor;
- imbunatatirea calitatii vietii in mediul rural si promovarea diversificarii activitatilor economice.

Politica de coeziune s-a dezvoltat incepand cu anii 60-70, devenind tot mai complexa o data cu valurile de extindere a Uniunii Europene, ca politica de reducere a disparitatilor si dezvoltare echilibrata a statelor si regiunilor. Politica de Coeziune, coroborata cu politicile de protectie a mediului si politica egalitatii de sanse, conduce la promovarea unei dezvoltari durabile in cadrul Uniunii Europene.

Politica de coeziune economica si sociala a Uniunii Europene are 3 mari obiective:

❖ Convergenta (finantat cu 80% din bugetul destinat fondurilor structurale si de coeziune – vizeaza:

- regiunile din statele membre ale Uniunii Europene care au un PIB/locuitor mai mic decat 75% din media comunitara;
- regiunile care intra sub asa numitul "efect statistic";
- consolidarea spiritului antreprenorial
- societatea informationala
- mediu inconjurator
- prevenirea riscurilor
- turism
- transporturi
- energie
- educatie
- sanatate
- ajutoare directe pentru IMM-uri

❖ Competitivitate regionala si ocuparea fortei de munca (finantat cu 15% in bugetul destinat fondurilor structurale si de coeziune) – vizeaza regiunile care nu sunt eligibile in cadrul obiectivului de convergenta:

•Inovare si economia cunoasterii prin:

- intarirea capacitatii regionale in domeniul inovarii

- stimularea inovarii in cadrul IMM-urilor
- promovarea spiritului antreprenorial
- crearea de noi instrumente financiare

-Mediul inconjurator si prevenirea riscurilor prin:

- reabilitarea zonelor contaminate, dezvoltarea biodiversitatii, Natura 2000
- eficacitatea in domeniul energetic si energii neconventionale
- planuri de prevenire si gestionare a riscurilor naturale si tehnologice

-Acces la transporturi si tehnologia informatiilor si comunicatiilor (TIC) de interes economic general (in afara marilor orase) prin:

- imbunatatirea retelelor de transport secundare
- promovarea TIC in IMM-uri

◆Cooperare teritoriala europeana (finantat cu 5% din bugetul destinat fondurilor structurale si de coeziune) – se refera la:

- cooperarea transnationala;
- cooperarea transfrontaliera;
- cooperarea interregionala.

Elementul de cotitura in dezvoltarea economica si sociala a Uniunii Europene, inclusiv in ceea ce priveste prioritatile strategiilor si politicilor acesteia (PAC, Politica de coeziune), il constituie Consiliul European de la Lisabona, din martie 2000, unde a fost lansata Strategia de la Lisabona.

Cunoscuta si sub numele de Agenda Lisabona, Strategia de la Lisabona reprezinta planul de actiune adoptat de statele membre ale Uniunii in anul 2000, cu scopul de a transforma economia europeana, in "cea mai dinamica si competitiva economie din lume, bazata pe cunoastere, capabila de dezvoltare durabila, oferind locuri de munca mai multe si mai bune, cu o mai mare coeziune sociala si care respecta mediul".

Prin intermediul strategiei au fost identificate cinci domenii-cheie in care se impune aplicarea de reforme, respectiv: societatea cunoasterii, piata interna, mediul de afaceri, piata fortei de munca si protectia mediului inconjurator.

Ca urmare a unei evaluari pe termen mediu a rezultatelor obtinute de catre Statele Membre, Strategia de la Lisabona a fost revizuita in februarie 2005, iar tintele ei au fost reorientate.

Astfel, cele mai importante tinte ale Strategiei Lisabona revizuite:

- mentinerea unei cresteri medii anuale a PIB de aproximativ 3%
- rata de ocupare totala a fortei de munca de 70% (67% in 2005)
- rata de ocupare a fortei de munca feminine de 60% (57% in 2005)
- 50% rata somajului in randul varstnicilor (55-64 ani)
- o crestere de cinci ani in varsta medie la care persoanele parasesc piata muncii (pensionare medie efectiva pentru a asigura media UE de 65),
- pentru 90% dintre copiii cu varsta intre 3 ani si varsta obligatorie pentru scoala,
- disponibilitatea de servicii de ingrijire si pentru 33% dintre copiii cu varsta sub 3 ani,
- reducerea numarului de abandonuri scolare cu 50% (fata de anul 2000),
- cel putin 85% tinerii de 22 ani si 80% din grupa de varsta 25-64 ani in Uniunea Europeana ar trebui sa fie absolventi de liceu,
- nivelul mediu al Uniunii Europene de participare la formarea continua ar trebui sa fie de cel putin 12,5% din populatia adulta cu varsta de munca (grupa de varsta 25-64 ani),
- o rata medie a UE nu mai mare de 10% din abandonuri scolare,
- cresterea numarului absolventilor MSTE (tehnologie si inginerie) cu cel putin 15%,
- cheltuielile totale pentru Cercetare-Dezvoltare sa atinga 3% din PIB (1% cheltuieli sustinute de Guvern si 2% cheltuieli sustinute de firme),
- cheltuielile din intreprinderi pentru cercetare-dezvoltare sa atinga 67% din total cheltuieli,
- conectarea locuintelor la internet sa atinga 30%,
- administratiile sa furnizeze servicii 100% online.

Ulterior, prin **Strategia EUROPA 2020**, Comisia Europeană a identificat și propus trei priorități, care se sprijină reciproc și sunt în măsură să ajute Uniunea Europeană și statele member să obțină un nivel ridicat de ocupare al forței de muncă și de coeziune socială:

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;

- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Pentru îndeplinirea acestor trei direcții de dezvoltare, Comisia a propus Uniunii Europene **cinci obiective** măsurabile care vor ghida acest proces și vor fi transpuse în obiective naționale și evident regionale și locale:

- **Rata de ocupare a populației cu vârsta de 20-64 ani (țintă 70%)**
- **Investiții în cercetare și dezvoltare (țintă 2%)**
- **Energie și schimbări climatice (20/20/20)**
 - *Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră față de anul de bază 1990 (20%);*
 - *Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut (20%);*
 - *Creșterea eficienței energetice (20%);*
- **Educația**
 - Rata părăsirii timpurii a școlii (11,3%);
 - Rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară (26,7%);
- **Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea sărăciei - reducerea cu cel puțin 20 milioane a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială .**

Obiectivele sunt reprezentative pentru cele trei priorități – o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii - dar nu sunt exhaustive: pentru a sprijini realizarea acestora, fiind necesară întreprinderea unei game largi de acțiuni la nivel național, al UE și internațional.

Comisia Europeană a prezentat totodată și **șapte inițiative emblematiche** pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare:

- **Uniune a inovării** pentru a îmbunătăți condițiile cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;
- **Tineretul în mișcare** pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;
- **O agendă digitală pentru Europa** pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;
- **O Europă eficientă** din punctul de vedere al utilizării resurselor pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește

utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

- **O politică industrială adaptată erei globalizării** pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;
- **O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă** pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;
- **Platforma europeană de combatere a sărăciei** pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor, care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială, să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Aceste șapte inițiative emblematice vor angaja atât Comunitatea Europeană, cât și statele membre, ceea ce înseamnă că instrumentele UE, în special piața unică, ajutoarele financiare și instrumentele de politică externă, vor fi mobilizate pentru eliminarea blocajelor și îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Strategia Europa 2020, care reprezintă și fundamentul politicilor și programelor strategice ale României, se dorește a fi și un catalizator pentru toți cei care elaborează politici publice, dar și pentru opinia publică, în scopul schimbării comportamentului în societatea europeană și, respectiv, în societatea românească și implicării active a factorilor decizionali, publici și privați, precum și a cetățenilor în elaborarea, implementarea și monitorizarea obiectivelor dezvoltării durabile.

Responsabilitatea pentru implementarea Strategiei revine deci, nu doar Uniunii Europene, dar și statelor sale membre, implicând toate componentele instituționale la nivel comunitar și național, **o importanță majoră având-o strânsa conlucrare cu societatea civilă, partenerii sociali, comunitățile locale și cetățenii pentru atingerea obiectivelor dezvoltării durabile.**

Strategia de dezvoltare durabila, cunoscuta si sub numele de Strategia Göteborg, este considerata "dimensiunea de mediu" a strategiei Lisabona, avand ca prioritati: schimbarile climatice, sistemele de transport, sanatatea publica si gestionarea responsabila a resurselor natural.

Strategia de Dezvoltare Durabila (SDD) reprezinta o strategie coerenta privind modul in care UE intelege sa contribuie la respectarea principiului dezvoltarii durabile si are drept obiectiv identificarea si realizarea actiunilor in vederea imbunatatirii

continue a calitatii vietii, prin crearea comunitatilor durabile capabile sa gestioneze si sa utilizeze eficient resursele disponibile si sa valorifice potentialul social si de mediu, asigurand astfel prosperitatea, protejarea mediului si coeziunea sociala.

Cele 3 dimensiuni ale dezvoltarii durabile (economica, sociala si de mediu) au inceput sa se dezvolte ca un nou concept ce conduce la transformari profunde ale modului de viata actual. Se doreste ca cele 3 coordonate ale dezvoltarii durabile sa aiba o contributie echilibrata cu un impact similar asupra performantelor actorilor economici, performanta si profitul acestora trebuind sa aiba sursa in fiecare din aceste domenii.

Directiile strategice ale SDD sunt:

- combaterea schimbarilor climatice;
- asigurarea unui transport durabil;
- combaterea amenintarilor aduse sanatatii publice, cum ar fi poluarea chimica, nesiguranta alimentelor, bolile infectioase;
- gestionarea cat mai responsabila a resurselor naturale si stoparea, pe cat posibil, a declinului biodiversitatii;
- combaterea saraciei si a excluziunii sociale;
- raspunsul la provocarea reprezentata de imbatranirea populatiei.

Comisia Europeana este in curs de elaborare, pe baza contributiilor statelor membre UE, a noii Strategii de Dezvoltare Durabila.

Si Romania a elaborat in anul 1997, Strategia Nationala de Dezvoltare Durabila (SNDD) pe baza documentelor rezultate in urma Summitului mondial pentru dezvoltare de la Rio (1992), Strategie care a fost revizuita in cursul anului 2008.

Strategia Nationala de Dezvoltare Durabila (SNDD) reflecta o viziune coerenta asupra viitorului Romaniei in urmatoarele doua decenii prin prisma conceptului generos si realist al dezvoltarii durabile. Astfel, obiectivele strategice pe termen scurt, mediu si lung sunt:

- Orizont 2013: Incorporarea organica a principiilor si practicilor dezvoltarii durabile in ansamblul programelor si politicilor publice ale Romaniei, ca stat membru al UE.
- Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual (cu referinta la cifrele anului 2006) al UE-27 potrivit indicatorilor de baza ai dezvoltarii durabile.
- Orizont 2030: Apropierea semnificativa a Romaniei de nivelul mediu din acel an al tarilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltarii durabile.

Directiile principale ale SNDD sunt:

- Corelarea rationala a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investitionale in profil inter-sectorial si regional, cu potentialul si capacitatea de sustinere a capitalului natural;
- Modernizarea accelerata a sistemelor de educatie si formare profesionala, sanatate publica si servicii sociale, tinand seama de evolutiile demografice si de impactul acestora pe piata muncii;
- Folosirea generalizata a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic si ecologic, in deciziile investitionale; introducerea ferma a criteriilor de eco-eficienta in toate activitatile de productie si servicii;
- Anticiparea efectelor schimbarilor climatice si elaborarea din timp a unor planuri de masuri pentru situatii de criza generate de fenomene naturale sau antropice;
- Asigurarea securitatii si sigurantei alimentare prin valorificarea avantajelor comparative ale Romaniei, fara a face rabat de la exigentele privind mentinerea fertilitatii solului, conservarea biodiversitatii si protejarea mediului;
- Identificarea unor surse suplimentare de finantare pentru realizarea unor proiecte si programe de anvergura, in special in domeniile infrastructurii, energiei, protectiei mediului, sigurantei alimentare, educatiei, sanatatii si serviciilor sociale;
- Protectia si punerea in valoare a patrimoniului cultural si natural national; racordarea la normele si standardele europene privind calitatea vietii.

Alaturi de cele doua politici prezentate mai sus – cea de coeziune si cea agricola, Uniunea Europeana a elaborat o serie de alte politici care vin in sprijinul conceptului de dezvoltare durabila, adica, asa-numitele „politici orizontale” la obiectivele carora trebuie sa contribuie finantarile prevazute a se realiza prin fonduri europene. Aceste politici sau principii orizontale se refera la:

În anul 2016, România a finalizat un document strategic deosebit de important pentru planificarea dezvoltării, anume, **Strategia de dezvoltare teritorială a României**.

Acest document stabilește liniile directoare de dezvoltare teritorială a României la scară regională, interregională și națională precum și direcțiile de implementare pentru o perioadă de peste 20 de ani integrându-se aici și aspectele relevante la nivel transfrontalier și transnațional.

Strategia de dezvoltare teritorială a României este prevăzută în legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, republicată cu completările și

modificările ulterioare. Aceasta cuprinde viziunea de dezvoltare a teritoriului național pentru orizontul de timp 2035.

Acest lucru se va realiza prin valorificarea avantajelor naturale ale teritoriului național și prin proiectarea unei structuri funcționale a teritoriului capabilă să susțină o creștere economică durabilă.

Urmărind întărirea coeziunii teritoriale, SDTR propune un set de **politici de dezvoltare teritorială** axate pe diferite tipuri de teritorii: zone montane, urbane, zone cu specific geographic, astfel:

- Susținerea dezvoltării policentrice a teritoriului național;
- Sprijinirea dezvoltării zonelor economice cu vocație internațională;
- Asigurarea unei conectivități crescute a orașelor mici și mijlocii cu orașele mari;
- Susținerea dezvoltării infrastructurii de bază prin asigurarea accesului tuturor localităților la servicii de interes general;
- Întărirea cooperării între autoritățile publice de la diferite niveluri administrative în scopul asigurării unei dezvoltări armonioase a teritoriului național.

Alături de cele două politici europene prezentate mai sus – cea de coeziune și cea agricolă, Uniunea Europeană a elaborat o serie de alte politici care vin în sprijinul conceptului de dezvoltare durabilă, adică, așa-numitele „politici orizontale” la obiectivele cărora trebuie să contribuie finanțările prevăzute să se realizeze prin fonduri europene. Aceste politici sau principii orizontale se referă la:

Egalitatea de șanse

Principiul egalității de șanse s-a dovedit a fi deosebit de important vizând asigurarea ca toți cetățenii au dreptul la muncă, precum și cu afirmarea femeilor în condiții sociale egale cu bărbații, beneficierea de un volum egal de muncă, de salarii egale, precum și de măsuri de protecție speciale.

Achiziții publice

Presupune aplicarea și respectarea prevederilor legislației în vigoare și acordarea contractului ofertantului care oferă cel mai bun raport preț-calitate, în conformitate cu principiile transparenței și tratamentului egal al potențialilor contractori.

Principiul „poluatorul plateste”

Principiul „poluatorul plateste”, inspirat din teoria economica, prevede ca poluatorul (persoana fizica ori persoana juridica) trebuie sa achite o taxa echivalenta cu eforturile de contracarare a efectelor negative pe care le produc activitatile sale asupra mediului. Cu alte cuvinte, cel care produce poluare si poluanti (externalitati) trebuie sa plateasca (deci trebuie sa le internalizeze in costul productiei). Internalizand externalitatile in costul productiei, poluatorul in cauza isi diminueaza competitivitatea pe piata. Astfel, poluatorul trebuie sa se echipeze cu cea mai buna tehnologie disponibila ca sa nu plateasca taxe prea mari.

Ca urmare a obiectivelor Strategiei Lisabona, Uniunea Europeana si-a adaptat instrumentele de punere in practica a politicilor de coeziune si agricola comuna, care in prezent sunt politici complementare. Motivele care justifica necesitatea unei abordari in aceasta directie sunt, in primul rand, proportia foarte mare pe care o detin suprafetele agricole in totalul suprafetei Uniunii Europene si in al doilea rand, obiectivul de coeziune economica si sociala al Uniunii Europene, a carui realizare ar deveni nerealista fara acordarea atentiei necesare dezvoltarii armonioase a zonelor rurale.

Mai mult, din Politica Agricola Comuna s-a desprins o politica comuna de pescuit. Pentru implementarea fiecărei politici au fost reglementate fonduri de dezvoltare, cu obiective si reguli precise de gestionare finantate de la bugetul Uniunii Europene.

Fondurile sunt rezultatul contributiei financiare proportionale a fiecarui stat membru al UE, in concordanta cu nivelul sau de dezvoltare economica si redistribuite ulterior catre acele state si regiuni ale UE ramase in urma din punct de vedere economic si social. Acestea sunt o forma de finantare nerambursabila, care functioneaza pe principiul cofinantarii. Proiectele sunt cofinantate in special din fonduri publice ale Statului Membru, dar pot fi atrase si fonduri private.

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurala (FEADR) – are ca scop cresterea competitivitatii in sectorul agricol, dezvoltarea mediului rural si imbunatatirea calitatii vietii in zonele rurale prin promovarea diversificarii activitatilor economice si prin actiuni specifice destinate protectiei mediului inconjurator.

De asemenea, prin proiecte de tip LEADER, FEADR finanteaza si implementarea strategiilor de dezvoltare ale grupurilor locale de actiune din zonele rurale si a abordarilor experimentale (proiecte pilot) privind dezvoltarea rurala.

II. Principalele directii de dezvoltare stabilite la nivel national-Programe Operationale 2014-2020

Abordarea programatica

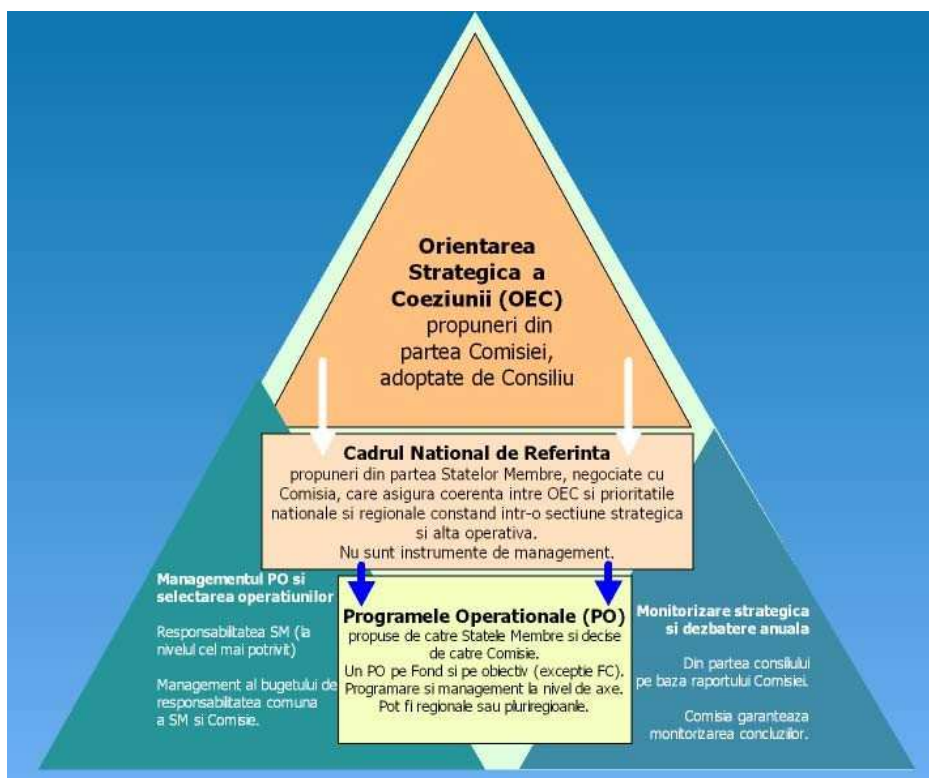
Prin intermediul celor doua politici, cea de coeziune si cea agricola, Romania, in calitate de stat membru al Uniunii Europene, are posibilitati de dezvoltare fara precedent.

Pentru a putea beneficia de fondurile alocate prin intermediul politicilor Uniunii Europene, Romania, la fel ca toate celelalte state membre, are obligativitatea

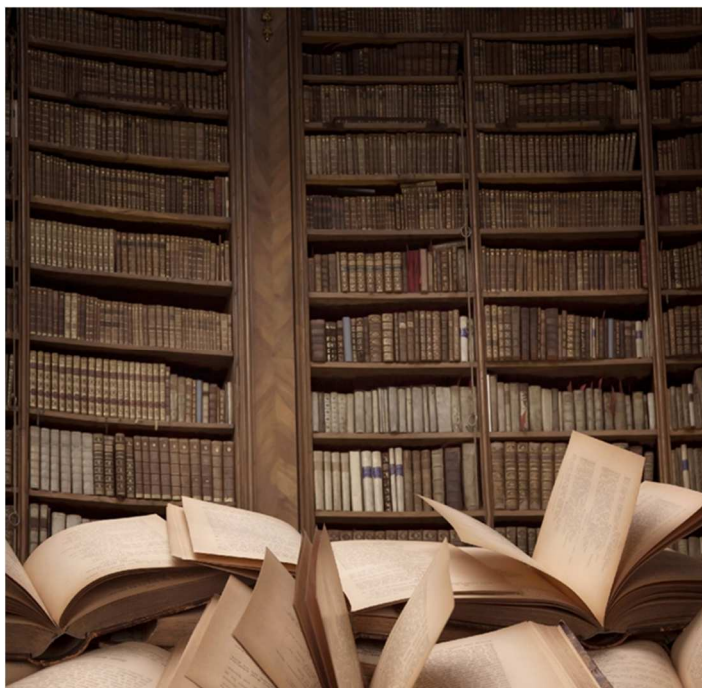
elaborarii unor documente strategice nationale de dezvoltare, care sa demonstreze modalitatea in care se contribuie la indeplinirea obiectivelor europene.

Programele au fost elaborate avandu-se in vedere corelarea acestora cu obiectivele strategiilor europene.

- **Planul National de Dezvoltare;**
- **Acord de Parteneriat;**
- **Programul National pentru Dezvoltare Rurala;**
- **Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime;**
- **Programele Operationale;**

Planul National de Dezvoltare include domeniile prioritare de investitii pe termen mediu si sursele financiare pentru sprijinirea acestor investitii, in cadrul carora o pondere importanta (43%) o au Fondurile Structurale si de Coeziune. In aceasta prima etapa de sprijinire a Romaniei prin intermediul Politicii de Coeziune a Uniunii Europene, Instrumentele Structurale intervin prin Programele Operationale multianuale.

In ceea ce priveste Strategia PND, avand in vedere obiectivul global de reducere a decalajelor de dezvoltare fata de Uniunea Europeana si pornind de la o analiza cuprinzatoare a situatiei socio-economice actuale, au fost stabilite sase prioritati nationale de dezvoltare, ce grupeaza in interior o multitudine de domenii si sub-domenii prioritare:

- 1.Cresterea competitivitatii economice si dezvoltarea economiei bazate pe cunoastere,
- 2.Dezvoltarea si modernizarea infrastructurii de transport,
- 3.Protejarea si imbunatatirea calitatii mediului,
- 4.Dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocuparii si incluziunii sociale si intarirea capacitatii administrative,
- 5.Dezvoltarea economiei rurale si cresterea productivitatii in sectorul agricol,
- 6.Diminuarea disparitatilor de dezvoltare intre regiunile tarii.

ACORDUL DE PARTENERIAT

Acordul de Parteneriat este un document strategic național, care fundamentează și stabilește obiectivele tematice de dezvoltare, alocarea fondurilor europene în perioada 2014–2020 și indică Programele Operaționale, care vor transpune elementele prevăzute de Acordul de Parteneriat și angajamentele ferme ale

României privind îndeplinirea obiectivelor UE prin programarea fondurilor comunitare.

Obiectiv global asumat de România prin Acordul de Parteneriat este de reducere a discrepanțelor de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre UE, prin generarea unei creșteri suplimentare a PIB-ului și a unei creșteri suplimentare de a ocupării forței de muncă până în 2022.

Pornind de la analizele socio-economice sectoriale și de la decalajele teritoriale de dezvoltare, la nivelul Acordului de Parteneriat au fost identificate **5 provocări majore** în materie de dezvoltare, care necesită investiții strategice pentru a îndepărta obstacolele din calea dezvoltării și pentru a debloca potențialul economic al țării:

- 1. Competitivitatea;**
- 2. Capitalul Uman și Aspectele Sociale;**
- 3. Infrastructura;**
- 4. Resursele;**
- 5. Administrația și guvernarea.**

Totodata, fiecare Program Operational integreaza in strategie teme orizontale cheie care sa reflecte si alte politici ale Uniunii Europene, in special cea cu privire la protectia mediului si promovarea egalitatii de sanse.

Elaborarea Planului National de Dezvoltare, a planurilor de dezvoltare regionala, a Acordului de Parteneriat si a Programelor Operationale s-a realizat cu respectarea principiului parteneriatului, prin consultari si prin implicarea unei game largi de actori din domeniul socio- economic. Parteneriatul are rolul de a furniza expertiza de specialitate pentru a imbunatati procesul de programare si pentru a asigura relevanta Programelor Operationale pentru diferitele parti implicate in implementarea programului.

Programe Operationale 2014-2020

Noua perspectiva financiara 2014-2020 a UE prevede o noua abordare in materie de programare strategica pentru politica de coeziune, conform obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Noua abordare implica

Cadrul Strategic Comun (CSC) adoptat de Comisia Europeana;

Acordul de Parteneriat pentru dezvoltare si investitii aplicat politicii de coeziune (document strategic national, elaborat de fiecare Stat Membru si negociat cu Comisia, ce fundamenteaza si stabileste obiectivele tematice de dezvoltare si alocarea indicativa a fondurilor europene in perioada 2014–2020);

Programe subsecvente, care vor transpune elementele prevazute de Acordul de Parteneriat si care vor contine angajamente ferme ale Statelor Membre privind indeplinirea obiectivelor UE prin programarea fondurilor comunitare.

Obiectivele tematice pentru cadrul financiar 2014-2020 sunt urmatoarele:

1. Consolidarea cercetarii, dezvoltarii tehnologice si inovarii
2. Imbunatatirea accesului si a utilizarii si cresterea calitatii TIC
3. Imbunatatirea competitivitatii IMM-urilor, a sectorului agricol (in cazul FEADR) si a sectorului pescuitului si acvaculturii (pentru FEPAM)
4. Sprijinirea tranzitiei catre o economie cu emisii scazute de carbon in toate sectoarele
5. Promovarea adaptarii la schimbarile climatice, prevenirea si gestionarea riscurilor
6. Protectia mediului si promovarea utilizarii eficiente a resurselor
7. Promovarea sistemelor de transport durabile si eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor retelelor majore
8. Promovarea sustenabilitatii si calitatii locurilor de munca si sprijinirea mobilitatii fortei de munca
9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea saraciei si a oricarei forme de discriminare

10. Investitiile in educatie, formare si formare profesionala pentru competente si invatare pe tot parcursul vietii
11. Consolidarea capacitatii institutionale a autoritatilor publice si a partilor interesate si o administratie publica eficienta

In perioada 2014-2020, Romania va investi in toate cele 11 obiective tematice ale strategiei Europa 2020, folosind resursele fondurilor europene structurale si de investitii (fondurilor ESI), prin intermediul programelor operationale 2014-2020, prezentate mai jos in continuitate cu programele aferente perioadei 2007-2014.

Programul Operational Capital Uman (POCU)

Stabileste prioritatile de investitii, obiectivele specifice si actiunile asumate de catre Romania in domeniul resurselor umane, continuand astfel investitiile realizate prin Fondul Social European in perioada 2007-2014 si contribuind, totodata, la atingerea obiectivului general al Acordului de Parteneriat (AP 2014-2020) - implicit al Fondurilor Europene Structurale si de Investitii din Romania, si anume, de a reduce disparitatile de dezvoltare economica si sociala dintre Romania si Statele Membre ale UE.

Programul Operational Competitivitate (POC)

Programul Operational Competitivitate (POC) sustine investitii menite sa raspunda nevoilor si provocarilor legate de nivelul redus al competitivitatii economice, in special in ceea ce priveste (a) sprijinul insuficient pentru cercetare, dezvoltare si inovare (CDI) si (b) infrastructura subdezvoltata de TIC si implicit servicii slab dezvoltate, positionandu-se astfel ca un factor generator de interventii orizontale in economie si societate, de natura sa antreneze crestere si sustenabilitate.

Alaturarea celor doi vectori – Cercetare-Dezvoltare-Inovare si Tehnologia Informatiei si a Comunicatiilor – in cadrul aceluiasi program operational este justificata strategic de rolul multiplicator al acestor domenii si de sprijinul direct prin care acestea contribuie la obiectivele de specializare inteligenta si promoveaza noi oportunitati de crestere, in special intr-un numar limitat de domenii prioritare concentrate pe avantajele comparative ale Romaniei.

Investitiile dedicate consolidarii cercetarii, dezvoltarii tehnologice si a inovarii ale PO Competitivitate le continua pe cele incepute in perioada 2007-2014, ale caror rezultate deja incep sa devina vizibile, dar sunt mai mult orientate catre implicarea sectorului privat in activitati de CDI, stimularea parteneriatelor intre sistemul public de cercetare si actorii privati, orientarea catre piata si transferul tehnologic si o mai mare expunere a cercetarii romanesti pe plan international. Proiecte majore, precum

Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics (ELI-NP) sau Centrul International de Studii Avansate privind Sistemele Fluviu-Delta-Mare (DANUBIUS – RI) vor fi de asemenea finantate prin PO Competitivitate.

Urmatoarele domenii de specializare inteligenta au fost identificate in cadrul Strategiei Nationale de Cercetare Inovare 2014-2020 si vor fi sustinute prin POC:

*bioeconomie.

*tehnologia informatiei si a comunicatiilor, spatiu si securitate.

*energie, mediu si schimbari climatice.

*eco-nano-tehnologii si materiale avansate.

Pachetul financiar total pentru programul operational este stabilit la suma de 1 329 787 234 EUR, ea urmand sa fie asigurata din urmatoarele linii bugetare specifice:

EUR 1 080 699 494 (FEDR — Regiuni mai putin dezvoltate);

EUR 249 087 740 (FEDR — Regiuni mai dezvoltate);

Programul Operational Infrastructura Mare (POIM)

Programul Operational Infrastructura Mare (POIM) a fost elaborat pentru a raspunde nevoilor de dezvoltare ale Romaniei identificate in Acordul de Parteneriat 2014-2020 si in acord cu Cadrul Strategic Comun si Documentul de Pozitie al serviciilor Comisiei Europene. Strategia POIM este orientata spre obiectivele Strategiei Europa 2020, in corelare cu Programul National pentru Reforma si cu Recomandarile Specifice de Tara, concentrandu-se asupra cresterii durabile prin promovarea unei economii bazate pe consum redus de carbon prin masuri de eficienta energetica si promovare a energiei verzi, precum si prin promovarea unor moduri de transport prietenoase cu mediul si o utilizare mai eficienta a resurselor.

Prioritatile de finantare stabilite prin POIM contribuie la realizarea obiectivului general al Acordului de Parteneriat prin abordarea directa a doua dintre cele cinci provocari de dezvoltare identificate la nivel national: Infrastructura si Resursele.

POIM finanteaza activitati din patru sectoare: infrastructura de transport, protectia mediului, managementul riscurilor si adaptarea la schimbarile climatice, energie si eficienta energetica, contribuind la Strategia Uniunii pentru o crestere inteligenta, durabila si favorabila incluziunii.

POIM beneficiaza de o alocare financiara de cca. 11,8 mld. Euro, din care:

6,94 mld. Euro Fond de Coeziune

2,48 mld. Euro Fond European de Dezvoltare Regionala

2,46 mld. Euro Cofinantare

In vederea atingerii obiectivelor propuse, in cadrul POIM au fost stabilite 8 Axe Prioritare.

Programul Operational Asistenta Tehnica (POAT)

POAT 2014-2020 are drept scop asigurarea unui proces de implementare eficienta si eficace a Fondurilor Europene Structurale si de Investitii in Romania in conformitate cu principiile si regulile de parteneriat, programare, evaluare, comunicare, management, inclusiv management financiar, monitorizare si control, pe baza responsabilitatilor impartite intre Statele Membre si Comisia Europeana.

Obiectivul global al POAT 2014- 2020 este de a asigura capacitatea si instrumentele necesare pentru o eficienta coordonare, gestionare si control al interventiilor finantate din Fondurile Europene Structurale si de Investitii, precum si o implementare eficienta, bine orientata si corecta a POAT, Programului Operational Infrastructura Mare (POIM) si a Programului Operational Competitivitate (POC).

Programul se bazeaza pe cadrul general descris de prevederile Acordului de Parteneriat iar abordarea strategica POAT este corelata cu documentele strategice relevante la nivel european si national, respectiv cu prevederile specifice domeniului de AT reiesite din Strategia Europa 2020, Planul National de Reforma 2014-2015, precum si cu Strategia pentru consolidarea capacitatii administratiei publice din Romania 2014-2020.

POAT 2014-2020 fiind proiectat sa raspunda prevederilor Regulamentului 1303/2013 stipulate la Art. 59, va oferi sprijin pentru: pregatire, gestionare, monitorizare, evaluare, informare si comunicare, colaborare in retea, solutionare a reclamatilor, control si audit.

POAT 2014-2020 este proiectat tinand cont de noua arhitectura a sistemului de coordonare, gestionare si control al FESI, cu patru autoritati de management in cadrul MFE si isi propune sa sprijine aspectele orizontale pentru toate PO finantate din FESI, iar pentru cele trei programe finantate din FEDR/FC aflate in directa gestionare a MFE (POIM, POC si POAT), sa acorde asistenta aspectelor specifice implementarii acestora.

POAT a fost aprobat de catre Comisia Europeana in data de 18.12.2014.

Pachetul financiar total pentru programul operational este stabilit la suma de 212 765 958 EUR, ea urmand sa fie asigurata din urmatoarele linii bugetare specifice:

200 510 639 EUR (FEDR — Regiuni mai putin dezvoltate);

12 255 319 EUR (FEDR — Regiuni mai dezvoltate).

Programul Operational Regional (POR)

Programul Operational Regional (POR) 2014-2020 este succesorul Programului Operational Regional 2007-2020 si unul dintre programele prin care Romania va putea accesa fondurile europene structurale si de investitii provenite din Fondul European pentru Dezvoltare Regionala (FEDR), in perioada 2014-2020.

Programul Operational Regional (POR) 2014-2020, gestionat de Ministerul Dezvoltarii Regionale si Administratiei Publice in calitate de Autoritate de Management, a fost adoptat de Comisia Europeana (CE) pe data de 23 iunie 2015.

Viziunea strategica privind nevoile de dezvoltare carora trebuie sa le raspunda POR 2014-2020 are la baza analiza situatiei economice si sociale a regiunilor Romaniei (in Strategia Nationala pentru Dezvoltare Regionala 2014-2020), care a dus la identificarea principalelor probleme:

Cercetare-dezvoltare si inovare: transfer limitat al rezultatelor cercetarii in piata si nivel scazut de asimilare a inovarii in firme,

IMM: sector al IMM-urilor insuficient dezvoltat, cu impact negativ asupra competitivitatii economiilor regionale. Principalele puncte slabe ale sectorului IMM-urilor, in documentele de programare strategica nationala, sunt:

- gradul redus de cultura antreprenoriala – reflectat prin densitatea relativ scazuta a afacerilor in toate regiunile,
- rezilienta scazuta a noilor afaceri – 2/3 dintre intreprinderile noi dispar de pe piata in primul an de viata.

Eficienta energetica: consumuri energetice nesustenabile si potential de economisire ridicat in infrastructurile publice, inclusiv cladiri publice si cladiri rezidentiale.

Mediu: nivel de poluare ridicat in zonele urbane.

Dezvoltare urbana: zone urbane degradate, vacante sau neutilizate corespunzator in orasele din Romania.

Resurse de patrimoniu: resurse valoroase de patrimoniu cultural slab valorificate.

Turism: potential turistic valoros, echilibrat distribuit teritorial – alternativa pentru revigorarea zonelor mai putin dezvoltate/izolate.

Infrastructura rutiera : gradul scazut de accesibilitate al anumitor zone ale tarii, care are drept consecinta o atractivitate scazuta si investitii extrem de reduse.

Infrastructura sociala si pentru educatie: infrastructurile educationale, de sanatate si de servicii sociale subdimensionate impiedica incluziunea sociala si dezvoltarea capitalului uman.

Cadastru: nivel scazut al inregistrarilor cadastrale, care afecteaza implementarea politicilor privind dezvoltarea socio-economica a comunitatilor locale.

Capacitate administrativa: nevoia intaririi capacitatii administrative a Autoritatii de Management a POR, a Organismelor de Implementare a POR si a beneficiarilor, pentru o buna implementare a POR.

Aceste directii de actiune au fost corelate cu directiile de actiune strategica mentionate de Comisia Europeana in ceea ce priveste finantarea din Fondurile Europene Structurale si de Investitii, prin Fondul European pentru Dezvoltare Regionala in perioada 2014-2020:

Inovare si cercetare;

Agenda digitala;

Sprijin pentru intreprinderile mici si mijlocii (IMM-uri);

Economie cu emisii reduse de carbon.

POR 2014–2020 isi propune ca obiectiv general cresterea competitivitatii economice si imbunatatirea conditiilor de viata ale comunitatilor locale si regionale, prin sprijinirea dezvoltarii mediului de afaceri, infrastructurii si serviciilor, pentru dezvoltarea durabila a regiunilor, astfel incat acestea sa isi poata gestiona in mod eficient resursele si sa isi valorifice potentialul de inovare si de asimilare a progresului tehnologic.

Programul Operational Capacitate Administrativa (POCA)

POCA va promova crearea unei administratii publice moderne, capabila sa faciliteze dezvoltarea socio-economica, prin intermediul unor servicii publice competitive, investitii si reglementari de calitate, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Pentru a putea indeplini acest rol, administratia

publica are nevoie de resurse umane competente si bine gestionate, un management eficient si transparent al utilizarii resurselor, o structura institutional-administrativa adecvata, precum si de proceduri clare, simple si predictibile de functionare. O astfel de administratie trebuie sa fie capabila sa ofere decidentilor politici instrumentele necesare fundamentarii si implementarii unor politici publice in interesul cetatenilor. Optimizarea administratiei este o conditie importanta pentru punerea in aplicare a oricarei schimbari structurale catre o crestere inteligenta, durabila si favorabila incluziunii.

POCA 2014-2020 se adreseaza tuturor celor 8 regiuni de dezvoltare ale Romaniei. In cadrul Programului vor putea obtine finantare urmatoarele tipuri de beneficiari: autoritati si institutii publice centrale, autoritati administrative autonome, ONG-uri, parteneri sociali, institutiile de invatamant superior acreditate si de cercetare, Academia Romana, autoritati si institutii publice locale de la nivelul judetelor si municipiilor, autoritati si institutii publice locale beneficiare ITI, institutiile din sistemul judiciar.

Alocarea financiara a programului din Fondul Social European pentru perioada 2014-2020 este de 553,19 milioane de euro.

Programul Operational Ajutorarea Persoanelor Defavorizate (POAD)

Programul Operational Ajutorarea Persoanelor Defavorizate (POAD) asigura pe intreaga perioada 2014 - 2020 distributia gratuita de ajutoare alimentare in toate localitatile din tara in favoarea persoanelor dezavantajate.

POAD este o continuare a Programului European de Ajutorare a Defavorizatorilor (PEAD) derulat in perioada 2007 -2015.

Programul este finantat in proportie de 85% din Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane si in proportie de 15% din bugetul national.

Categoriile beneficiare de ajutoare alimentare in cadrul POAD sunt stabilite de Ministerul Muncii si sunt mentionate in art. 3 al Hotararii de Guvern nr. 799/2014, cu modificarile si completarile ulterioare.

Alimentele distribuite in cadrul acestor programe au cunoscut o permanenta diversificare pornindu-se de la 2, 3 alimente in primii ani, faina, malai, zahar, si ajungand la 10 alimente in prezent.

In cadrul POAD 2015/2016 ajutoarele vor fi distribuite in doua cutii de carton cu continut identic, in fiecare cutie se vor afla urmatoarele produse alimentare si cantitati:

Produs	Ambalare	Numar ambalaje	Greutate (kg sau litri)
Faina alba de grau	punga de 1 kg.	1	1,000
Malai	punga de 1 kg.	2	2,000
Paste fainoase	punga de 400 g.	1	0,400
Ulei	sticla din plastic de 1 l.	2	2,000
Zahar	punga de 1 kg.	1	1,000
Conserva carne de vita	cutie metalica de 300 g.	1	0,300
Conserva pateu de ficat de porc	cutie metalica de 200 g.	1	0,200
Orez	punga de 1 kg.	1	1,000
Conserva de pasta de tomate	cutie metalica de 400 g.	1	0,400
Fasole boabe	punga de 500 g.	1	0,500
Total		12	8,800

Ajutoarele alimentare in cadrul POAD sunt distribuite catre beneficiari prin primariile din fiecare localitate. In unele localitati primariile deleaga aceasta atributie catre Directiile de asistenta sociala. Pentru informatii privind locul si perioada distributiei, eventuale masuri de programare a beneficiarilor, documente necesare, alte informatii, cei interesati pot lua legatura cu primariile de domiciliu.

Programul National de Dezvoltare Rurala (PNDR)

Programul National de Dezvoltare Rurala 2014– 2020 (PNDR) – program prin care se acorda fonduri nerambursabile de la Uniunea Europeana si Guvernul Romaniei pentru dezvoltarea economico – sociala a spatiului rural din Romania.

PNDR raspunde la 3 dintre provocarile de dezvoltare stabilite prin Acordul de Parteneriat:

Competitivitatea si dezvoltarea locala

Oamenii si societatea

Resursele

Prin PNDR vor fi finantate 14 masuri de dezvoltare dezvoltare rurala cu o alocare financiara de 9,363 mld Euro din care 8,015 mld FEADR si 1,347 mld contributie nationala.

PNDR (finantat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurala) sustine dezvoltarea strategica a spatiului rural prin abordarea strategica a urmatoarelor obiective:

OS1 Restructurarea si cresterea viabilitatii exploatatilor agricole

OS2 Gestionarea durabila a resurselor naturale si combaterea schimbarilor climatice

OS3 Diversificarea activitatilor economice, crearea de locuri de munca, imbunatatirea infrastructurii si serviciilor pentru imbunatatirea calitatii vietii in zonele rurale (P6)

PRINCIPALELE PRIORITATI DE DEZVOLTARE RURALA PENTRU PERIOADA DE PROGRAMARE 2014-2020

Modernizarea si cresterea viabilitatii exploatatilor agricole prin consolidarea acestora, deschiderea catre piata si procesare a produselor agricole;

Incurajarea intineririi generatiilor de agricultori prin sprijinirea instalarii tinerilor fermieri. Dezvoltarea infrastructurii rurale de baza ca preconditie pentru atragerea investitiilor in zonele rurale si crearea de noi locuri de munca si implicit la dezvoltarea spatiului rural.

Incurajarea diversificarii economiei rurale prin promovarea crearii si dezvoltarii IMM-urilor in sectoarele nonagricole din mediul rural;

Promovarea sectorului pomicol, ca sector cu nevoi specifice, prin intermediul unui subprogram dedicate;

Incurajarea dezvoltarii locale plasate in responsabilitatea comunitatii prin intermediul abordarii LEADER. Competenta transversala a LEADER imbunatateste competitivitatea, calitatea vietii si diversificarea economiei rurale, precum si combaterea saraciei si excluderii sociale.

Pentru realizarea obiectivului strategic 1, prin masurile PNDR vor fi finantate urmatoarele categorii de interventie:

- Infiintarea, extinderea si modernizarea dotarilor la nivel de ferma (cladiri, drumuri de acces, irigatii, tehnologii de reducere a poluarii si productie de energie din surse regenerabile, facilitati de depozitare, comercializare si procesare, inclusiv in contextul lanturilor scurte, etc.);
- Investitii in procesare si comercializare, inclusiv in eficienta energetica, marketing, depozitare, conditionare, adaptare la standarde, etc;
- Sprijin pentru restructurarea fermelor, in special a celor mici, si intinerirea generatiilor de fermieri;
- Gestionarea riscurilor in sectorul agro-alimentar;
- Activitati consiliere si formare, realizate inclusiv prin intermediul grupurilor de producatori.

Pentru realizarea obiectivului strategic 2, prin masurile PNDR vor fi finantate urmatoarele categorii de interventie:

- Actiuni de impadurire a terenurilor agricole si neagricole, precum si realizarea perdelelor forestiere pe aceste terenuri;
- Plati compensatorii fermierilor care isi asuma in mod voluntar angajamente de agro-mediu;
- Plati compensatorii fermierilor care se angajeaza in mod voluntar sa adopte sau sa mentina practici si metode specifice agriculturii ecologice;
- Plati compensatorii fermierilor care se angajeaza in mod voluntar sa continue activitatea in zonele desemnate ca zone care se confrunta cu constrangeri naturale sau cu alte constrangeri specifice.

Pentru realizarea obiectivului strategic 3, prin masurile PNDR vor fi finantate urmatoarele categorii de interventie:

- Sprijin pentru realizarea de investitii pentru microintreprinderi si intreprinderi mici non-agricole in zonele rurale;
- Imbunatatirea infrastructurii locale (sisteme de alimentare cu apa, canalizare, drumuri locale), infrastructura educationala, medicala si sociala;
- Restaurarea si conservarea mostenirii culturale;
- Sprijin pentru strategii generate la nivel local, care asigura abordari integrate pentru dezvoltarea locala;
- Agentia pentru Finantarea Investitiilor Rurale (AFIR) este institutia care asigura implementarea tehnica si financiara a PNDR 2014 – 2020

PRINCIPALELE PRIORITATI DE DEZVOLTARE RURALA PENTRU PERIOADA DE PROGRAMARE 2014-2020

- Modernizarea si cresterea viabilitatii exploatatilor agricole prin consolidarea acestora, deschiderea catre piata si procesare a produselor agricole;
- Incurajarea intineririi generatiilor de agricultori prin sprijinirea instalarii tinerilor fermieri;
- Dezvoltarea infrastructurii rurale de baza ca preconditionie pentru atragerea investitiilor in zonele rurale si crearea de noi locuri de munca si implicit la dezvoltarea spatiului rural.
- Incurajarea diversificarii economiei rurale prin promovarea crearii si dezvoltarii IMM-urilor in sectoarele nonagricole din mediul rural;
- Promovarea sectorului pomicol, ca sector cu nevoi specifice, prin intermediul unui subprogram dedicate;

- Incurajarea dezvoltarii locale plasate in responsabilitatea comunitatii prin intermediul abordarii LEADER. Competenta transversala a LEADER imbunatateste competitivitatea, calitatea vietii si diversificarea economiei rurale, precum si combaterea saraciei si excluderii sociale.
-

Masura 4 - Investitii in active fizice

- SubMasura 4.1 – Investitii in exploataii agricole
- SubMasura 4.1a – Investitii in exploataiile pomicole
- SubMasura 4.2 – Investitii pentru procesarea/ marketingul produselor agricole
- SubMasura 4.2a - Investitii in procesarea/ marketingul produselor din sectorul pomicol
- SubMasura 4.3 - Investitii pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole si silvice

Masura 6 - Dezvoltarea exploataiilor si a intreprinderilor

- SubMasura 6.1 - Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri
- SubMasura 6.2 - Sprijin pentru infiintarea de activitati neagricole in zone rurale
- SubMasura 6.3 - Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici
- SubMasura 6.4 - Investitii in crearea si dezvoltarea de activitati neagricole

Masura 7- Servicii de baza si reinnoirea satelor in zonele rurale

- SubMasura 7.2 - Investitii in crearea si modernizarea infrastructurii de baza la scara mica
- SubMasura 7.6 - Investitii asociate cu protejarea patrimoniului cultural

Masura 8 - Investitii in dezvoltarea zonelor forestiere si ameliorarea viabilitatii padurilor

- SubMasura 8.1 - Impadurirea si crearea de suprafete impadurite

Masura 9 - Sprijin pentru infiintarea grupurilor de producatori in sectorul agricol

- SubMasura 9a - Infiintarea grupurilor de producatori in sectorul pomicol
-

PRINCIPALELE PRIORITATI DE DEZVOLTARE RURALA PENTRU PERIOADA DE PROGRAMARE 2014-2020

Aria de aplicabilitate - zona ITI DD

Strategia DD asigura echilibrul intre protejarea patrimoniului natural unic al Rezervatiei Biosferei Deltei Dunarii (RBDD) si dezvoltarea socio-economica venind in intampinarea aspiratiilor locuitorilor zonei prin imbunatatirea conditiilor de viata, crearea unor oportunitati economice mai bune si o valorificare adecvata a patrimoniului natural si cultural.

Strategia a fost dezvoltata in baza unei analize tehnice sistematice si a unui proces participativ. In anul 2013, Guvernul Romaniei - prin intermediul Ministerului Dezvoltarii Regionale si Administratiei Publice (MDRAP) - a solicitat Bancii Mondiale furnizarea serviciilor de asistenta tehnica, in vederea elaborarii unei strategii pentru Delta Dunarii si pentru zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunarii), cu orizont 2030, precum si in vederea realizarii unui plan de actiune si identificare a modalitatilor pentru dezvoltarea zonei. Romania va folosi cu prioritate instrumentul ITI in Rezervatia Biosferei Delta Dunarii (un teritoriu unic cu caracteristici foarte specifice: populatie rara si izolata, specializare si vulnerabilitate economica, acces nesatisfacator la servicii etc.); elaborarea strategiei integrate pentru aceasta zona a inceput si a fost finalizata cu ajutorul Bancii Mondiale si al autoritatilor locale competente; strategia va fi implementata printr-un plan de actiune elaborat tot cu ajutorul Bancii Mondiale, ce va include interventiile propuse si mecanismele de implementare, cu utilizarea tuturor fondurilor ESI 256 (FEDR, FSE, FC, FEADR, FEPAM) si de asemenea ca fondurile ESI vor juca un rol important in obtinerea rezultatelor propuse de strategia integrata pentru regiunea Deltei Dunarii si de la programele operationale pentru perioada 2014-2020.

Programele de finantare pentru zona ITI-DD urmaresc:

Modernizarea si cresterea viabilitatii exploatatilor agricole prin consolidarea acestora, deschiderea catre piata si procesare a produselor agricole;

Incurajarea intineririi generatiilor de agricultori prin sprijinirea instalarii tinerilor fermieri;

Dezvoltarea infrastructurii rurale de baza ca preconditione pentru atragerea investitiilor in zonele rurale si crearea de noi locuri de munca si implicit la dezvoltarea spatiului rural.

Incurajarea diversificarii economiei rurale prin promovarea crearii si dezvoltarii IMM-urilor in sectoarele nonagricole din mediul rural;

Promovarea sectorului pomicol, ca sector cu nevoi specifice, prin intermediul unui subprogram dedicate;

Conform PNDR Interventiile finantate din FEADR, in mod complementar cu investitiile din FEDR, FSE si FC, vor contribui la obiectivele stabilite prin Strategia de dezvoltare sustenabila integrata a Deltei Dunarii 2030, care va viza investitii in active fizice, dezvoltarea exploatatilor si a intreprinderilor, servicii de baza si reinoirea satelor in zonele rurale, agro-mediu si clima si LEADER

Submasuri PNDR pentru zona ITI care se vor lansa in 2016:

sM 4.1 zona ITI / sM 4.1a zona ITI / sM 4.2 zona ITI /sM 4.2a zona ITI /sM 4.3 agricol, zona ITI /sM 6.1 zona ITI /sM 6.2 zona ITI /sM 6.3 zona ITI /sM 6.4 zona ITI /sM 7.2 zona ITI /sM 7.6 zona ITI/sM 4.3 irigatii /sM 4.3 - SILVIC /sM 6.5 /sM 19.2

Programul LEADER

LEADER este un instrument important pentru Romania in reducerea dezechilibrelor economice si sociale si a disparitatilor dintre urban-rural. Experienta actuala reflecta o capacitate de dezvoltare la nivel local ce nu raspunde in totalitate nevoilor locale, in special in ceea ce priveste colaborarea intre partenerii publici si privati, iar abordarea strategica trebuie incurajata si dezvoltata.

In Romania, implementarea abordarii LEADER si a Grupurilor de Actiune Locala (GAL) a inceput in perioada 2007-2013 prin intermediul PNDR. In perioada 2011-2012, teritoriul a fost acoperit de 163 de GAL-uri, pe o suprafata de cca. 142.000 km², reprezentand circa 63% din teritoriul eligibil si circa 58% din populatia eligibila LEADER. Teritoriul eligibil LEADER este reprezentat de Unitati Administrativ-Teritoriale-comune si Unitati Administrativ-Teritoriale-orase mici cu o populatie de maxim 20.000 locuitori.

In perioada scurta de implementare a strategiilor de dezvoltare locala si de functionare a GALurilor, s-a demonstrat ca, pe baza specificitatii sale, abordarea LEADER poate contribui la o dezvoltare echilibrata a teritoriilor LEADER si poate accelera evolutia structurala a acestora.

Implicarea actorilor locali la dezvoltarea zonelor in care sunt activi va contribui la dezvoltarea locala si va conduce la o dezvoltare dinamica, pe bazele unei strategii de dezvoltare locala pregatita, implementata si gestionata de reprezentantii GAL-urilor.

LEADER poate fi vazut ca un instrument cheie de dezvoltare rurala, avand in vedere ca serviciile de baza curente nu intrunesc nevoile populatiei din teritoriile LEADER si nici conditiile sociale, ceea ce se reflecta in dezvoltarea economica a zonelor LEADER din Romania.

GAL-urile reprezinta solutia concreta, transformarea in realitate a potentialului pe care comunitatile locale il pot valorifica pentru a se putea inscrie in aceasta noua abordare a dezvoltarii satului european, o abordare prin care se incurajeaza intoarcerea si/sau stabilirea tinerilor in teritoriul LEADER si dezvoltarea economica, sociala si culturala a acestuia. Pentru a sprijini acest demers noua programare pune accentul pe: stimularea parteneriatelor, transferul de cunostinte si implementarea initiativelor inovative, dar, mai ales, implicarea reala a cetatenilor in deciziile strategice pe termen lung, etc.

LEADER, prin caracterul sau transversal poate contribui la majoritatea obiectivelor de dezvoltare rurala identificate la nivelul PNDR 2014-2020 Inovarea este unul dintre elementele principale ale abordarii LEADER. Prin urmare, LEADER va incuraja proiectele inovative ce sunt in acord cu tipurile de activitati eligibile pentru sprijin prin PNDR 2014-2020 si cu obiectivele de dezvoltare locala ale comunitatii.

Programul Operational comun "Bazinul Marii Negre" 2014 - 2020

Obiectivul general:

Îmbunatatirea nivelului de trai al oamenilor din regiunile din Bazinul Marii Negre prin crestere sustenabila si protectia in comun a mediului

Obiective tematice

1. Promovarea afacerilor si antreprenoriatului in Bazinul Marii Negre
2. Promovarea unei politici de mediu coordonate si reducerea prin actiuni comune a deseurilor maritime in Bazinul Marii Negre

Aria eligibila a programului:

Romania: Sud-Est

Bulgaria: Severoiztochen, Yugoiztochen

Grecia: Kentriki Makedonia, Anatoliki Makedonia Thraki

Turcia: TR10 (İstanbul), TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli), TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova), TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın), TR82

(Kastamonu, Çankırı, Sinop), TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) si TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)

Rusia: Rostov Oblast, Krasnodar Krai, Republica Adygea

Ucraina: Odessa, Mykolaiv, Kherson, Zaporosh'ye si Donetsk Oblasts, Republica Crimeea, Sevastopol

Moldova, Georgia, Armenia, Azerbaijan : intreg teritoriul

Bugetul total: 49 milioane Euro, din care 39 milioane Euro provin din Instrumentul European de Vecinatate (ENI) si 10 milioane Euro din Instrumentul de Asistenta pentru Preaderare (IPA II) pentru participarea Turciei.

Prioritati

1.1 Promovarea in comun a afacerilor si antreprenoriatului in sectoarele turism si cultura

Activitati orientative :

Promovarea dezvoltarii si comercializarii comune a produselor de turism transfrontalier si a itinerariilor tematice (ex. culturale, religioase, rutele comerciale antice, agricole); promovarea diversificarii si a integrarii turismului de coasta si intern.

Promovarea patrimoniului istoric si sprijinirea conservarii acestuia prin dezvoltarea turistica sustenabila (ex. Investitii la scara mica, marketing).

Încurajarea sinergiilor, retelelor si conectivitatii intre partile interesate din turism si cultura si operatorii de turism din cadrul Bazinului Marii Negre (ex. retea specifica pentru turismul maritim, etc.); promovarea instrumentelor electronice de marketing si a informatiilor logistice transfrontaliere in evenimentele culturale, de exemplu.

Schimbul de experienta si/sau dezvoltarea in comun a unor pachete de turism destinate anumitor piete (ex. Persoanele in varsta); schimb de experienta pentru a promova produsele turistice de o mai buna calitate si mai inovatoare (ex. Parcuri arheologice submarine, eco-tourism, turism cultural, turism medical).

Promovarea in comun a produselor culturale (artizanat, opere de arta, etc) si evenimente (festivaluri, targuri).

Consolidarea in comun a deschiderii Regiunii Marii Negre catre turismul international si non-european (ex. Marketingul comun, campanii de comunicare si promovare, dezvoltarea brandurilor Bazinului Marii Negre).

Incurajarea networking-ului, a schimbului de buna experienta in consolidarea industriilor culturale si creative (muzica, multimedia, etc.).

Schimbul de bune practici in dezvoltarea strategiilor de turism ecologice (ex. Imbunatatirea eficientei resurselor, prevenirea/gestionarea deseurilor si a poluarii in zonele turistice, orientari privind diminuarea efectelor asupra biodiversitatii si amplificarea beneficiilor turismului in zonele protejate).

Îmbunatatirea serviciilor turistice si promovarea perfectionarii competentelor ex. Prin programele de schimb intre institutiile de invatamant (ex. Pentru tineri profesioniști), sau prin crearea in comun a unor cursuri deschise online bazate pe cele mai bune experiente din domeniu.

1.2 Cresterea oportunitatilor comerciale transfrontaliere si modernizarea sectorului agricol si a celor conexe

Activitati orientative :

Promovarea relatiilor comerciale internationale, a retelelor sectoriale si transsectoriale si a parteneriatelor (ex. Forumuri de afaceri) in cadrul Bazinului Marii Negre si sprijinirea internationalizarii schimburilor (ex. Dezvoltarea capacitatii).

Consolidarea conexiunii la internet, a sistemelor de afaceri transfrontaliere de schimb de informatii, a informatiilor de piata si de logistica, cu o mai mare utilizare a tehnologiilor de informatii si comunicatii (TIC).

Schimbul de bune practici in marketing modern, inovator si de strategii comerciale, instrumente de marketing electronice si elaborarea strategiilor comune de marketing (ex. Branding regional).

Sprijinirea inovatiei, cercetarii si cooperarii, inclusiv pentru dezvoltarea logisticii, in industria agricola, dezvoltarea in comun si punerea in aplicare a bunelor practici in producerea de produse agricole de calitate.

Introducerea de tehnologii inovatoare pentru dezvoltarea sectoriala (produse organice/ bio, acvacultura sustenabila), incluzand schimbul de experienta si investitiile la scara mica in proiecte-pilot.

Sprijinirea culturii antreprenoriale prin invatarea si pregatirea tinerilor ce lucreaza in sectorul agricol si in sectoarele conexe; schimbul de bune practici in acest domeniu.

Schimbul experientei de bune practici in introducerea in practica a standardelor (ex. Siguranta alimentara).

Actiuni in comun pentru sprijinirea folosirii productive a transferurilor banesti in modernizarea agriculturii/acvaculturii/industriei alimentare.

2.1 Imbunatatirea sistemului de monitorizare in comun a mediului

Activitati orientative:

Consolidarea monitorizarii comune si compatibile la nivel transfrontalier, a sistemelor de evaluare si informare, a instrumentelor si capacitatii de prevenire si control a poluarii transfrontaliere (inclusiv prin investitiile la scara mica).

Imbunatatirea colaborarii transfrontaliere pe termen lung, a capacitatii de informare si cercetare (inclusive tehnologii inovatoare) pentru abordarea transformarii ecosistemului, monitorizarii biodiversitatii si migratiei speciilor.

Consolidarea in comun a colaborarii intre stiinta, industrie, partile interesate relevante si factorii de decizie pentru a aborda problemele de management integrat al litoralului si pentru a armoniza monitorizarea, evaluarea mediului marin si furnizarea de date.

Îmbunatatirea disponibilitatii si a interoperabilitatii transfrontaliere a datelor de acces public online actualizate si a produselor de date (ex. harti) pentru Marea Neagra, astfel incat industria, autoritatile publice, ONG-urile si cercetatorii sa le utilizeze in mod eficient.

Promovarea cooperarii transfrontaliere intre autoritatile maritime responsabile pentru activitati precum navigarea sigura sau controlul pescuitul, pentru a putea face schimb de informatii asupra riscurilor si amenintarilor (supraveghere maritima integrata).

Imbunatatirea cooperarii la nivelul monitorizarii mediului intre partile interesate implicate in prevenirea si gestionarea dezastrelor.

Consolidarea contactului intre tari si schimbul de bune practici privind sistemele de prevenire timpurie care permit populatiei expuse la pericole sa ia masurile corespunzatoare pentru a evita/reduce riscurile si pentru a pregati raspunsuri eficiente; imbunatatirea disponibilitatii informatiilor legate de mediu pentru populatie, in special privind riscul de producere a cutremurelor, inundatiilor si incendiilor de padure.

2.2 Promovarea in comun a unor actiuni avand ca scop constientizarea privind deseurile maritime si riverane

Activitati orientative:

Sensibilizarea si educarea in comun a publicului in ceea ce priveste problemele constituite de deseurile din rauri si din mare, valoarea biodiversitatii si protectia mediului (campanii mass-media, productia de instrumente educationale si orientari pentru o 'cetatenie responsabila' pentru diferite sectoare, pentru publicuri-tinta, cum ar fi copiii si studentii, turistii, autoritatile municipale, companiile de transport naval si echipajele navelor).

Schimbul si promovarea bunelor practici si a tehnologiilor de gestionare a mediului (inclusiv prin investitiile la scara mica) referitoare la tratarea si eliminarea deseurilor, reducerea depozitarii ilegale a acestora si a gropilor de gunoi de pe tamurile raurilor si de pe tarmurile mării si prevenirea efectelor adverse ale acestora.

Promovarea in comun a practicii celor '3 R' (redu, refoloseste, recicleaza) pentru deseuri, precum si folosirea deseurilor pentru producerea de energie.

Consolidarea actiunii comunitatii, promovarea si organizarea campaniilor transfrontaliere de curatare a zonelor de coasta ale Bazinului Marii Negre si a raurilor (implicand scoli, studenti si voluntari) si schimbul de bune experiente in acest domeniu.

Încurajarea implicării si a parteneriatelor între ONG-uri si societatea civila, sectorul privat (ex. In sectoarele de turism, transport naval si pescuit) si autoritatile locale/regionale si serviciile de colectare a gunoiului pentru a combate deseurile din rauri si deseurile marine.

Schimbul de experienta pentru a imbunatati infrastructura porturilor si serviciile de colectare a gunoiului de pe nave (ex. Pregatirea de orientari/manuale pentru dezvoltarea unui plan de gestionare a deseurilor portuare in concordanta cu cerintele Organizatiei Maritime Internationale/UE si promovarea implementarii acestui plan in porturile de la Marea Neagra).

Programul Operational pentru Pescuit si Afaceri Maritime (POPAM)

Programul Operational pentru Pescuit si Afaceri Maritime (POPAM) 2014-2020 este finantat prin Fondul european pentru pescuit si afaceri maritime (FEPAM). Acesta este unul dintre cele cinci fonduri structurale si de investitii europene (fondurile ESI), care se completeaza reciproc si isi propun sa creeze conditiile necesare redresarii economice a UE, generand crestere si locuri de munca. Fondul sprijina operatorii in tranzitia catre un pescuit durabil ajuta comunitatile din zonele de coasta sa isi diversifice economiile finanteaza proiecte care creeaza noi locuri de munca si imbunatatesc calitatea vietii in regiunile de coasta ale Europei faciliteaza accesul la finantare.

Strategia Programului Operational pentru Pescuit si Afaceri Maritime (POPAM) 2014-2020 isi propune in principal cresterea productiei in acvacultura si procesare. De asemenea, isi propune cresterea profitabilitatii operatorilor, conservarea biodiversitatii si protectia mediului, mentinerea si crearea de locuri de munca, in special in zonele pescaresti.

In linie cu prevederile Acordului de Parteneriat, pe parcursul perioadei de programare 2014-2020, masurile finantate prin FEPAM nu vor fi implementate in combinatie cu alte fonduri (cu alte cuvinte, interventiile vor fi de tip mono-fond). Efectul sinergic anticipat in perioada de programare se va realiza prin proiecte care se completeaza reciproc, finantate din celelalte fonduri (FEDR, FSE, FEADR).

In ceea ce priveste interventiile de tip CLLD finantate din FEPAM, acestea vor avea ca scop cresterea potentialului zonelor cu specific pescaresc, pentru a promova noi surse de venit pentru comunitatile pescaresti prin activitati specifice sectorului (procesare, marketing) sau prin diversificare (mediu, turism, educatie) si pentru a proteja si incuraja biodiversitatea in zonele vizate. Interventiile CLLD vor fi folosite si pentru combaterea riscului de saracie si excluziune sociala a persoanelor care traiesc in comunitatile pescaresti, de o maniera integrata si prin activarea comunitatii.

Masurile finantate din FEPAM vor fi corelate si completate cu interventiile din cadrul celorlalte programe operationale, pentru:

Obiectivul tematic 3 – Imbunatatirea competitivitatii intreprinderilor mici si mijlocii, a sectorului agricol si a sectorului de pescuit si acvacultura

Obiectivul tematic 4 - Sprijinirea tranzitiei catre o economie cu emisii scazute de dioxid de carbon in toate sectoarele

Obiectivul tematic 6 - Protectia mediului si promovarea utilizarii eficiente a resurselor

Obiectivul tematic 8 - Promovarea ocuparii fortei de munca si sprijinirea mobilitatii fortei de munca

Programul Operational pentru Pescuit si Afaceri Maritime (POPAM) 2014 – 2020 reprezinta un program care isi propune sa creeze conditiile necesare redresarii economice, generarii cresterii locurilor de munca din domeniul pescuitului, acvaculturii si afacerilor maritime. Programul a fost aprobat prin Decizia Comisiei Europene nr. 8416/2015 si permite accesarea fondurilor structural si de investitie prin intermediul Fondului European pentru Pescuit si Afaceri Maritime (FEPAM).

Acvacultura contribuie din ce in ce mai mult la productia mondiala de alimente de origine acvatica, avand in vedere ca, in cazul majoritatii stocurilor de

peste din mediul salbatic, limitele exploatarii sustenabile sunt in prezent aproape atinse sau chiar depasite. In UE, acvacultura este o activitate economica importanta in multe regiuni costiere si continentale. Acvacultura europeana ofera produse de buna calitate, respectand cu strictete standardele privind sustenabilitatea mediului, sanatatea animala si protectia consumatorilor. Calitatea excelenta a produselor de acvacultura din UE ar trebui sa constituie un important avantaj concurential pentru acvacultura UE. Cu toate acestea, in UE productia din sectorul acvaculturii stagneaza, ramanand stabila in contrast evident cu tendintele de la nivel mondial, cu cresterea puternica care se inregistreaza in alte regiuni ale lumii. Datele disponibile arata ca in UE exista o diferenta din ce in ce mai mare —estimata la 8 milioane de tone — intre nivelul consumului de alimente de origine marina si volumul de capturi efectuate de sectorul pescuitului. Comisia si statele membre pot contribui la reducerea partiala a acestei diferente printr-o acvacultura sustenabila din punct de vedere social, economic si al mediului. Pe baza productivitatii muncii obtinute in prezent, fiecare punct procentual din consumul actual al UE care provine din sectorul acvaculturii ar contribui la crearea a aproximativ 3 000 - 4 000 de locuri de munca cu norma intreaga (analiza DG MARE efectuata pe baza datelor CSTEP). Aceasta cifra confirma faptul ca, desi acvacultura reprezinta o parte relativ mica din economia UE, ea are potentialul de a stimula cresterea si ocuparea fortei de munca in zonele costiere si interioare ale UE. O stransa cooperare cu industria de prelucrare poate imbunatati si mai mult crearea de locuri de munca si competitivitatea in ambele sectoare. Acvacultura este unul dintre pilonii strategiei UE privind cresterea albastra (COM-2012) si dezvoltarea sa poate contribui la realizarea strategiei Europa 2020. „Acvacultura joaca un rol important in UE in ceea ce priveste accesul la resursele alimentare si este necesar sa se utilizeze potentialul acesteia pentru a contribui la dezvoltarea durabila, securitatea alimentara, cresterea economica si ocuparea fortei de munca. La fel ca oricare dintre numerosii utilizatori ai apelor noastre, acvacultura din UE trebuie sa se dezvolte in mod durabil din punct de vedere ecologic.” Reforma politicii comune in domeniul pescuitului are ca scop valorificarea in intregime a potentialului acvaculturii din UE in conformitate cu obiectivele Strategiei Europa 2020: sustenabilitate, securitate alimentara, crestere economica si ocuparea fortei de munca.

In Romania existau la nivelul anului 2005 cca 100.025 ha de ferme de acvacultura, structurate in 84.525 ha crescatorii (84,5%) si 15.500 ha pepiniere (15,5%). Practic, aproape toata aceasta suprafata era utilizata de catre fermele ciprinicole, cu exceptia unei suprafete de 25 ha care era constituita din ferme salmonicole. (POP 2007-2013). In anul 2013, din datele statistice ANPA, rezulta ca exista 748 de licente de acvacultura pentru o suprafata de 102.356 ha, din care 6.673 ha pepiniere (6,5%) si 95.682 ha crescatorii (93,5%). Daca suprafata

destinata acvaculturii, in linii mari, s-a pastrat in acest interval de 9 ani, se observa o crestere a ponderii crescatoriilor in dauna pepinierelor.

In conformitate cu Registrul Unitatilor de Acvacultura (RUA), in sectorul de acvacultura sunt inregistrate 518 unitati, care detin 575 de ferme de acvacultura (helesteie, lacuri, iazuri, etc.).

Cele 518 unitati inregistrate sunt impartite in:

- 19 pepiniere (ce detin doar licenta de pepiniera);

-324 crescatorii (ce detin licenta doar de crescatorie);

-175 crescatorii si pepiniere (ce detin atat licenta de pepiniera cat si de crescatorie).

Acvacultura din Romania se desfasoara, in acest moment, practic, exclusiv in ape dulci si se caracterizeaza din punct de vedere tehnologic prin doua directii:

-o cresterea intensiva (mai ales a salmonidelor);

-o cresterea extensiva si semi-intensiva a ciprinidelor in policultura, in bazine de pamant (helesteie, iazuri si lacuri).

DEZVOLTAREA LOCALA IN CONTEXTUL PROGRAMULUI OPERATIONAL PENTRU PESCUIT SI AFACERI MARITIME (POPAM)

6 prioritati ale Uniunii (axe prioritare):

- pescuit,
- acvacultura,
- control si colectare date,
- dezvoltarea zonelor pescare sti,
- procesare si comercializare
- PMI

Alocare financiara:

- FEPAM - 168.421.371 euro
- BN-55.287.710 euro
- Total -223.709.979 euro

Fondul European de Dezvoltare Regionala (FEDR) – Din punct de vedere al resurselor financiare alocate, este cel mai important fond structural acordand ajutoare financiare zonelor defavorizate, constituindu-se astfel intr-un important instrument de corectie a dezechilibrelor regionale.

FEDR sprijina investitii in diferite domenii, astfel:

- Investitii in diferite tipuri de infrastructura, dezvoltarea de facilitati de productie si prelucrare, structuri institutionale pentru noi afaceri, dezvoltarea turismului, regenerare urbana, unitati medicale, unitati de invatamant, imbunatatirea calitatii mediului, precum si dezvoltarea retelelor locale si regionale de transport si a mijloacelor de transport in comun, etc.

- Investitii de tip sprijin financiar si consultanta pentru IMM-uri, dezvoltarea de servicii pentru afaceri, cercetare si dezvoltare, initiative de transfer tehnologic, crearea capacitatilor pentru comunitatile locale, etc.

FEDR sprijina, de asemenea, investitii in contextul initiativelor speciale de cooperare transfrontaliera, transnationala si inter-regionala in cadrul Obiectivului „Cooperare Teritoriala Europeana”.

Fondul Social European (FSE) – este principalul instrument creat pentru a reduce diferentele cu privire la standardele de viata si prosperitate in regiunile si statele membre ale UE si, prin urmare, pentru a promova coeziunea economica si sociala.

FSE se dedica promovarii ocuparii fortei de munca in UE. El ajuta statele membre sa echipeze mai bine companiile si forta de munca din Europa – cu abilitati, cunostinte si aptitudini – pentru a face fata noilor provocari mondiale. Pe scurt:

- Finantarea se acorda in toate regiunile si statele membre, in special in cele mai putin dezvoltate economic

- Este un element cheie al strategiei europene pentru dezvoltarea si ocuparea fortei de munca, avand scopul de a imbunatati viata cetatenilor UE oferindu-le sustinere pentru dezvoltarea abilitatilor si perspective mai bune pentru obtinerea unui loc de munca

Fondul de coeziune (FC) – contribuie la realizarea proiectelor mari de infrastructura cum ar fi constructia si modernizarea coridoarelor transeuropene de transport (TEN-T) si investitiile majore in infrastructura de mediu (apa, canalizare).

III. Prezentarea Regiunii de dezvoltare Sud– Est si a orientarilor strategice stabilite la nivel regional

1. Caracteristicile Regiunii de dezvoltare Sud- Est

Regiunea Sud - Est este situata in partea de sud-est a Romaniei. Acoperind 35.762 km² (15% din suprafata totala a tarii), regiunea este a doua ca marime din cele 8 ale Romaniei, avand in componenta 6 judete: Braila, Buzau, Constanta, Galati, Tulcea si Vrancea.

Regiunea are granita comuna cu:

Bulgaria la Sud,
Regiunea Sud-Muntenia la Sud si Sud-Vest,
Regiunea Centru la Vest,
Regiunea Nord la Nord,
Republica Moldova si Ucraina la Nord-Est,

si are granita naturala cu Marea Neagra la Est, pe o lungime de 245 km.

RELIEF

Regiunea Sud-Est cuprinde aproape toate formele de relief: lunca Dunarii, campia COGEALAClui, podisul Dobrogei cu Muntii Macinului, o parte a Carpatilor si Subcarpatilor de Curbura.

Regiunea Sud-Est este strabatuta de fluviul Dunarea, cuprinde Delta Dunarii si este marginita la Est de intreg litoralul romanesc al Marii Negre. Preponderent relieful este de campie, cu specific climatic continental.

CLIMA

Clima Regiunii Sud-Est se inscrie in caracteristicile generale ale climatului temperat-continental moderat de tranzitie, cu o serie de particularitati locale, date de anumiti factori (relieful, Marea Neagra, Dunarea).

GEOLOGIE

In partea de sud a campiei Covurlui se intalneste cernoziomul carbonatic format in partea cea mai uscata a stepii pe pajisti xerofile cu graminee. Acest subtip de cernoziom mai este cunoscut sub numele de cernoziom castaniu deschis sau cernoziom ciocolatiu carbonatat. In podisul Covurlui ca si in campie apare pe depozitele loessoide cernoziomul levigat.

Regimul hidric al acestor soluri este favorabil culturii vitei de vie pentru ca are un sistem de radacini radulare profunde, cu ajutorul carora poate folosi apa din stratul acvifer.

O pondere mare in invelisul de sol o au si solurile aluviale (inclusiv aluviunile), local gleizate si pe alocuri salinizate, intalnite in luncile largi ale Buzaului, Siretului si Dunarii.

Hidrologie - Reteaua hidrografica

Reteaua hidrografica a Regiunii este bogata, fiind formata din Dunare cu cei doi afluenti ai sai, Siret si Prut si din afluentii acestora. Dunarea continua pana se bifurca in trei brate: Chilia, Sfantul Gheorghe si Sulina, formand cea mai mare delta din Europa.

Din bazinul hidrografic litoral, lacurile naturale cu cea mai mare suprafata sunt: Tasaul, Siutghiol, Techirgiol, Periteasca, Babadag, iar din bazinul hidrografic

Dunare: Razelm, Sinoe, Golovita, Oltina. In judetul Tulcea cel mai mare lac antropic este lacul Horia, iar in judetul Buzau, lacul Siriu.

Apele curgatoare se incadreaza in tipul de regim continental accentuat, cu scurgere predominant primavara si vara, cu ape mari primavara si viituri vara si toamna.

Apa subterana este inmagazinata in orizonturi de pietrisuri si nisipuri, prin infiltrarea apelor din precipitatii, topirea zapezii cat si din apele din reseaua hidrografica.

Ape minerale sulfuroase, feruginoase, clorosodice, uneori bogate in iod, se afla la Siriu, Nehoiu, Monteoru, Fisici, Balta Alba, Strajeni, Nifon, Lopatari.

Ape minerale si termale - exista patru sonde cu ape geotermale - doua la Insuratei, una la Mihai Bravu si una la Victoria. Apa are un puternic caracter clorurat-sodic-sulfatic-potasic-magneziano- calcic. Actualmente nu sunt utilizate. In trecut a fost utilizata o singura sonda in Insuratei, pentru prepararea agentului termic pentru locuinte.

Vegetatia si fauna

Dealurile sunt acoperite, in parte, cu paduri de foioase, in care se imbina stejarul, carpenul, frasinul si teiul.

Suprafetele intinse de paduri de tei – unice in Romania – constituie o importanta baza melifera.

Fauna apartine biotopului stepei si silvostepi precum si biotopului luncilor si baltilor. Fauna spontana este reprezentata atat de animale sedentare, cat si migratoare.

Zone protejate

In 2014, pe teritoriul Regiunii erau identificate 113 arii naturale protejate, dintre care o rezervatie a biosferei (Delta Dunarii), un Parc National (Muntii Macinului) si un parc natural (Balta Mica a Brailei), 19 dintre aceste arii fiind un parc national (Muse in Rezervatia Biosferei Delta Dunarii), iar una in Parcul National Muntii Macinului. Suprafata insumata a acestor arii este de aproximativ 630.760,5 ha (50.760,5 ha fara Delta Dunarii).

Prin H.G. 2.151/2014 au fost declarate noi rezervatii si parcuri naturale, extinzandu-se astfel suprafata acestora declarata anterior.

In cursul anului 2014 prin hotarari ale consiliilor locale Dudesti si Rosiori (jud. Braila) a fost instituit regim de protectie provizorie, pana la declararea ca rezervatie naturala, pentru Lacul Tataru, cu o suprafata de 137 ha.

Ca urmare, in Regiune exista 3 Parcuri Naturale, suprafata totala a ariilor naturale protejate fiind de aproximativ 693.845,8 ha (112.845,5 ha fara Delta Dunarii). Daca nu luam in considerare Delta Dunarii, se constata ca suprafata ariilor naturale protejate a crescut cu circa 122%, de la 50.760,5 ha la 112.845,8 ha.

Caracteristici demografice si economice

Populatia este grupata in 33 de orase, din care 11 sunt municipii si 339 comune care includ 1.455 sate. Din totalul de 2.846.733 locuitori, inregistrati la nivelul anului 2003, 1.569.520 locuitori (55,13%) traiau in zona urbana si 1.277.213 (44,87%) locuitori traiau in zona rurala.

Forta de munca in 2005, populatia ocupata reprezenta 36,1% din total, cea mai mare parte activand in servicii (44,5%) si agricultura (32%), urmate de industrie (23,5%). Se remarca ponderea ridicata a populatiei ocupate in sectorul serviciilor in judetele Constanta si Galati, datorita statiunilor turistice din lungul litoralului si prezentei porturilor Constanta, Mangalia si Galati. Spre deosebire de acestea, in judetul Vrancea, aproximativ 49% din populatia ocupata lucreaza in agricultura, iar 62% din populatia judetului locuieste in mediul rural.

Somajul, cu o valoare de 6,4% (2005) depasea media tarii (5,9%). Disponibilizarile din industria metalurgica (MITTAL GROUP) au determinat judetul Galati sa detina cea mai ridicata rata a somajului (8,3%), urmat de Buzau (7,4%) si Braila (6,8%).

Lipsa locurilor de munca adecvate, salarizarea neatractiva, dar si calificarea necorespunzatoare a determinat plecari masive ale activilor spre arealele de crestere economica din tara sau strainatate. Migratia accentuata se inregistra in judetul Vrancea, in strainatate.

Economia regionala

Cu un PIB care reprezinta in anul 2004 circa 11,3% din economia tarii, regiunea se situeaza pe locul 6, in timp ce pe locuitor acest indicator se situeaza sub media nationala. Pana in 2004, productivitatea muncii detinea o pozitie de mijloc intre regiunile tarii, cu valorile cele mai ridicate in judetul Constanta.

Specificul Regiunii il reprezinta disparitatile dintre nodurile de concentrare a activitatilor industriale si tertiare (Braila - Galati; Constanta - Navodari),

centrele industriale complexe izolate (Buzau, Focsani), areale cu specific turistic (litoralul si Delta Dunarii) si intinsele zone cu suprafete de culturi agricole si viticole. Regiunii ii este caracteristica discontinuitatea in teritoriu a activitatilor industriale si imbinarea cu activitati tertiare (comert, servicii, turism) si agricole. Aceasta situatie este generata de specializarea intra-regionala.

Astfel, Galati si Constanta sunt caracterizate de o rata mai mare a populatiei ocupate in industrie, Buzau si Braila cu procente mai mari de populatie ocupate in agricultura, Constanta, Galati si Tulcea in constructie si servicii.

Restructurarile industriale care au avut loc in procesul tranzitiei la economia de piata, au dus la cresterea masiva a somajului in marile centre de industrie grea (Galati, Braila, Buzau) si in micile centre urbane mono-industriale. Activitatea intensa de constructii de locuinte proprietate privata din jurul marilor centre urbane, litoral si alte areale turistice din Subcarpati a preluat o parte din forta de munca disponibilizata si astfel socul social al disponibilizarilor a fost atenuat.

Desi zona Braila – Galati, Constanta – Navodari a fost marcata de un puternic fenomen de disponibilizari, ultimii ani prezinta un oarecare reviriment al activitatilor industriale, respectiv un proces de stabilizare a intreprinderilor nou create pe platformele marilor complexe industriale restructurate. Astfel, pot fi mentionate atat intreprinderile (textile) care functioneaza la Braila, cat si Combinatul de la Galati, precum si rafinaria de la Midia Navodari. Un alt exemplu de revigorare a industriei il reprezinta Buzau, unde au aparut numeroase intreprinderi noi, ca de exemplu cele de prelucrare superioara a lemnului si sticlei. Spre deosebire de acest proces de oarecare stabilizare economica a marilor centre urbane, orasele mici nu reusesc sa-si gaseasca echilibrul, pierzand in continuare locuri de munca (Babadag, Negru Voda, Harsova, Faurei, Tulcea, Macin, etc.). Aici nu exista investitii straine, una dintre principalele cauze fiind infrastructura deficitara (drumuri, alimentari cu apa, canalizari, etc.).

Arealele de maxima saracie cuprind nordul judetului Galati, estul si sudul Brailei, nordul Dobrogei, Delta Dunarii, precum si estul Judetului Vrancea.

Infrastructura

Infrastructura de transport, regiunea este strabatuta de importante coridoare de transport care asigura legatura centrelor urbane cu capitala tarii, intre care se remarca marile artere rutiere europene (E60, E85, E87, E70, E581).

Din cei 10.856 km drumuri publice regionale, doar 19,4% sunt modernizati, regiunea inregistrand cea mai mica pondere pe tara.

Exista doua elemente esentiale in regiune care favorizeaza transportul naval: fluviul Dunarea si Marea Neagra. Portul maritim Constanta, cel mai mare port la Marea Neagra si al patrulea din Europa, ofera servicii (facilitati) pentru toate tipurile de transport (auto, feroviar, maritim, aerian), fiind utilat cu depozite si terminale pentru toate tipurile de bunuri.

Infrastructura in domeniul educatiei.

La nivel regional, in anul scolar, in invatamantul public existau 570 gradinite, care au trebuit sa faca fata cresterii numarului de copii inscrisi in ultimii ani. Pentru invatamantul primar si gimnazial, existau 1.000 de scoli, iar cel liceal era deservit de 176 de licee. Acestora li se adaugau 9 scoli profesionale si de ucenici, precum si 11 unitati postliceale, a caror buna functionare este esentiala pentru asigurarea pietei fortei de munca cu persoane calificate in diferite domenii.

Pentru formarea unei forte de munca inalt calificate, absolut necesara pentru asigurarea dezvoltarii regiunii, este esentiala buna functionare a celor 9 universitati cu 58 de facultati existente in regiune. Cele mai importante sunt universitatile din Constanta si Galati.

Infrastructura in domeniul sanatatii In regiune existau 47 de spitale, dintre care 24 localizate in Constanta si Galati. De asemenea, in regiune isi mai desfasurau activitatea 13 policlinici si 41 dispensare medicale, la care se adauga alte tipuri de unitati sanitare. Serviciile medicale pentru populatia din mediul rural sunt slab dezvoltate, fiind necesara organizarea unui proces de planificare medicala.

Infrastructura de sanatate din regiune, atat din punct de vedere al constructiilor, cat si al dotarilor, este precara, fiind necesare reabilitarea cladirilor, precum si dotarea corespunzatoare a acestora.

2. Potential de dezvoltare

Regiunea dispune de o serie de resurse naturale, care, valorificate corespunzator, pot juca un rol important in dezvoltarea economico-sociala. Dintre acestea, cele mai importante sunt zacamintele de titei si gaze naturale (Subcarpatii Buzaului, vestul judetului Braila si sudul judetului Galati, platforma Marii Negre), carierele de granit (Muntii Macinului), sarea, etc.

Alt avantaj pe care regiunea il poate valorifica, este reprezentat de prezenta portului Constanta, secondat de porturile dunarene Galati, Braila si Tulcea. Legaturile acestora cu marile porturi ale lumii, pot fi folosite, atat pentru a asigura materia prima necesara dezvoltarii economiei regiunii, cat si pentru a exporta bunuri produse atat in regiune, cat si in restul tarii.

Cel mai important potential pentru dezvoltarea regiunii, este reprezentat insa de resursele turistice:

- Litoralul Marii Negre, care cuprinde 13 statiuni, cu unitati de cazare, tratament si agrement (hoteluri, moteluri, vile, campinguri) desfasurate de-a lungul a 70 km de coasta intre Navodari si Mangalia;
- Delta Dunarii, care prezinta o atractie stiintifica si un potential turistic ridicat, in special dupa includerea sa in 1990, impreuna cu alte zone naturale adiacente, in Rezervatia Biosferei Delta Dunarii;
- Regiunea beneficiaza de un fond balnear deosebit, cu o veche traditie: Lacul Techirghiol, Eforie Nord (namol curativ cu proprietati asemanatoare celui de la Marea Moarta);
- Regiunea prezinta si un cadru promitator pentru dezvoltarea agroturismului (Braila, Galati si Tulcea) cu resurse importante pentru dezvoltarea turismului de agrement (vanatoare si pescuit) in Insula Mica a Brailei, Insula Mare a Brailei, etc.;
- Zona montana din Vrancea si Buzau prezinta interes turistic prin statiunile Soveja si Lepsa si zone turistice unice in tara, cum ar fi: Vulcanii Noroiosi (Berca), pesterile de la Bozioru, Focurile Vii;
- Patrimoniul cultural-istoric al regiunii se remarca prin cetatile getice, romane, grecesti, bizantine si locasuri manastiresti, majoritatea fiind concentrate in judetele Tulcea si Constanta.

Potentialul industrial al regiunii este foarte important si diversificat, in acelasi timp. In anul 2003, valoarea adaugata bruta a acestui sector (incluzand sectorul de constructii) a fost de 2 mil. euro, reprezentand 31,3% valoarea adaugata bruta pe regiune. Industria regionala este concentrata in special in centrele urbane:

- Industria petrochimica in Navodari
- Industria metalurgica in Galati si Tulcea
- Industria de echipamente in Braila, Buzau, Constanta, Tecuci
- Industria de constructie navala in Constanta, Galati, Braila, Tulcea, Mangalia, Midia
- Industria materialelor de constructie in Medgidia
- Industria textila in Braila, Tulcea, Vrancea

Principalele caracteristici ale industriei la nivel regional sunt:

- concentrata in marile orase, fiind foarte putin prezenta in zonele rurale
- industria de procesare detine primul loc in termeni de venituri si rata de ocuparea populatiei in aceasta ramura

Agricultura este de asemenea, un sector foarte important pentru economia regionala: circa 40% din populatia ocupata lucreaza in acest sector, care contribuie cu 16% la PIB-ul regional.

Terenurile cultivate detin 65% din suprafata regiunii si prezinta potential de dezvoltare in viitor. Desi exista acest potential agricol, capacitate de procesare a produselor agricole este limitata (scazuta) din cauza tehnologiilor depasite. Gradul ridicat de fragmentare a terenului cultivat reprezinta un alt obstacol pentru dezvoltarea agricola. Potentialul economic scazut al fermelor mici si managementul ineficient al acestora au determinat subdezvoltarea sectorului de procesare a produselor agricole.

In anul 2014, regiunea ocupa primul loc la nivel national, in ceea ce priveste productia de struguri si floarea-soarelui si locul al doilea la productia de grau, cereale si fasole. In ceea ce priveste sectorul de crestere a animalelor si cel zootehnic, regiunea se situa pe primul loc la productia de carne de oaie si capra, si de asemenea, de lana.

Prin intermediul unui larg proces de consultare a institutiilor si organizatiilor membre ale Grupurilor de parteneriat local existente la nivelul regiunii a fost elaborata, Strategia de Dezvoltare Regionala.

IV. Analiza situatiei existente

Strategia de dezvoltare traseaza calea de la situatia actuala la situatia dorita, previzionata. Strategia de dezvoltare locala trebuie fundamentata pe o analiza aprofundata a starii existente a comunitatii realizata printr-un set de indicatori. Aceasta analiza a resurselor (naturale, sociale, umane, financiare, fizice) de care dispune comunitatea la momentul respectiv sau profilul comunitar se realizeaza prin metode calitative si cantitative de colectare a informatiilor.

4.1 Prezentare generala

Sacele este o comuna situata in judetul Constanta, Dobrogea, Romania, in partea de est a judetului la o distanta de 47 km de Constanta si la 30 km de orasul cel mai apropiat Navodari. Cuprinde 2 sate: Sacele (resedinta) si Traian. Suprafata: 14412 ha, intravilan: 315 ha, extravilan: 14097 ha.

Pozitionare

Comuna Sacele se invecineaza cu: comuna Istria la nord, Lacul Sinoe la nord-est, comuna Corbu la sud si sud-est, comuna Mihail Kogalniceanu și comuna Cogealac la vest, Marea Neagră la est.

Localitatea Sacele, resedinta comunei Sacele este situata la aproximativ 12 km de Cetatea Histriei si localizata la jumatatea distantei dintre Constanta si Tulcea si face parte din zona litoralului romanesc, riveran Marii Negre, pe o lungime de 24,5 km, in lungul Grindului Chituc.

Scurt istoric

Situata la aproximativ 12 km sud de Cetatea Histria, zona comunei Sacele, fost Peletlia, a facut parte din teritoriul Cetatii. Din punct de vedere istorico-arheologic, evolutia zonei nu difera cu mult de cea a restului spatiului dobrogean. La sfarsitul epipaleoliticului-mezolitic, clima devine temperata, la inceput ceva mai calda decat clima actuala. Aici, ca de altfel in interg spatiul carpato-danubiano-pontic, se creeaza permisele trecerii la noua epoca a pietrei - neolitic - , numita pentru partea ei finala, cand se dezvolta metalurgia cuprului, enolitic (circa 7000 - 3800 a.Chr.).

In ceea ce priveste descoperirile arheologice puse in legatura cu perioada preistorica, in spatiul analizat, au fost descoperite diferite resturi arheologice preistorice mai de substanta in zona se daoreaza lipsei unei cercetari sistematice de specialitate, pana in prezent zonz propusa fiind cercetata in principal la nivelul perieghezelor.

Daca perioada preistorica este putin documentata pentru zona amintita, nu acelaș lucru se poate spune si despre descoperirile care dateaza din antichitate. Din punct de vedere istoric, una din cele mai inportatnte si semnificative faze ale istoriei europene a constituit-o colonizarea greaca, pe teritoriul dobrogean acest moment constituindu-se la sfarsitul secolului VII si inceputul secolului IV - I a. Chr., poate fi definita ca zona de interferente, de indepartare a celor doua civilizatii, autohtona si greaca, sud-tracica si chiar nord-pontica. In cea de a doua jumătate a mileniului I a. Chr. elementele societatii getice din centrul Dobrogei au suferit, in mod evident, modificari de substanta in evolutia lor culturala, spirituala si materiala. Zona sud estica dobrogeana, din care face parte si arealul comunei Sacele, a fost undeva la limita sudica a teritoriului histrian, fiind probabil brazdat de numerosi negustori greci aflati in cautarea resurselor locale. Cunoastem existenta in arealul comunei a unor nuclee elenistice atat pe malul lacului Tasaul, dar si in imediata apropiere a satului Sacele, mai exact pe partea stanga a paraului ce merge spre Traian. Mentionam existenta unor asezari elenistice pe malul lacului Tasaul la punctul "Rataire" in zona I.A.S Sacele, unde in urma unor cercetari de teren s-au observat segmente de ziduri ce se pierd in apa si s-au colectat materiale ceramice - fiind inscrise in lista monumentelor istorice - CT - I - s - B - 02731. In lista monumentelor istorice mai gasim: CT - I - s - B 02744 - asezare situata la 300 m E de satul Sacele - epoca elenistica, sec. III-II a. Chr. CT - I _ s _ B _ 02765 - la 2,5 km E-SE de satul Traian, asezare elenistica sec. III-I a. Chr. Din zona localitatii Traian s-a recuperat in anul 1996 o amfora de Chios. Pe baza analagiilor stabilite, amfora se dateaza in ultimul sfert al secolului al IV - lea a. Chr, fiind una dintre cele mai timpurii descoperiri grecesti din zona, aflata in stransa legatura cu evolutia infloritoare a cetatii Histria in perioada ei arhaica (a doua jumătate a secolului VII _ VI a. Chr.). Impreuna cu amfora amintita au fost recuperate si alte fragmente de amfore, de alte tipuri.

Demn de retinut este faptul ca localitatea Traian, unde s-au semnalat aceste descoperiri, se afla la circa 9-10 km. de cetatea Histria, in apropierea capatului sudic al lacului Nuntasi, prelungire a actualului lac Sinoe, fost golf in antichitate, pe malul caruia s-a intemeiat cunoscuta colonie milesiana. Starea foarte buna a amforei de Chios sugereaza provenienta ei dintr-un mormant (probabil tumular) de tipul celor existente in numar mare in zona, ori dintr-o asezare dezvoltata in teritoriul rural al Histriei. Vecinatatea lacului Nuntasi, probabil o laguna sau o parte a golfului antic, devenit mai apoi o prelungire a complexului Razelm - Sinoe, ca si asezarii de la Vadu - "Ghiar-Chioi", aflata la doar 4-5 km. spre SE, face probabila existenta unei locuiri antice din aceeasi perioada si in zona localitatii Traian. De altfel, in planul de cercetare al colectivului Institutului de Arheologie "V. Parvan" care lucreaza la Histria, este prevazuta efectuarea incepand din anul 2009 a unor cercetari arheologice mai ample si in zona localitatii Traian. Sfarsitul secolului I a. Chr., aduce cu sine prezenta romana in Dobrogea, la inceput sub forma de tatonari comerciale, apoi sub forma de actiunii militare in anii 29-28 a. Chr., datorita expeditiei guvernatorului Macedoniei, Marcus Licinius Crassus. teritoriul cuprins intre Dunare si Mare este organizat ca o prefectura formata din Ripae Thraciae, adica tot ceea ce se gasea in interiorul teritoriului si in zona litorala. In anul 15 p. Chr. imparatul Tiberius a transformat Dobrogea in provincie romana, Mosia Inferior, ce va fi reorganizata in anul 46 p. Chr., cand se declanseaza oficial procesul de romanizare la gurile Dunarii. In raza comunei, la Sacele, sunt semnalate monede romane, secolele III-IV. In general, aceste monede au putut ajunge aici prin intermediul negustorilor romani ce stabateau atat drumurile principale cat si secundare din provincie. Acestea din urma faceau legatura dintre cele principale ce stabateau malul dobrogean al Dunarii, zona centrala a teritoriului si linia litorala de la Pontul Euxin, acoperind intreg astfel tot spatiul provinciei. Pentru perioadele istorice analizate informatiile arheologice ne pot oferi cateva date de un real interes pentru studiul nostru. Astfel, cunoastem asezarea de la marginea de est a satului Sacele aproape de groapa de gunoi unde in urma unor cercetari de teren s-au strans mai multe fragmente ceramice timpurii, aflate in Lista monumentelor istorice- cod - CT - I - B - 02745 - la 300 m E de satul Sacele, asezare romana timpurie, sec.I-III p. Chr.

Tot acolo semnalam existenta unor elemente ce pot constitui un castru de pamant. Ceramica colectata indica aceiasi perioada - romana timpurie. Dar in lipsa unei sapaturi arheologice care sa confirme, ramane la stadiul de ipoteza. Pentru perioada romana tarzie avem unele descoperiri monetare chiar din satul Sacele. La 2,5 km E-SE de staul Traian, asezare de epoca romana sec I-IV p. Chr., cod in Lista monumentelor istorice- CT - I - s - B - 02766. Nu incheiem fara a aminti faptul ca in zona au fost identificati si un numar important de tumuli datati in epoca antica. Ei sunt raspanditi cam pe tot arealul comunei, dar merita sa mentionam punctele unde ei sunt mai numerosi sub forma de "camp de tumuli": la circa 1,4 km. de Sacele pe

partea stanga a soselei din spre Constanta; la limita de sud vest al teritoriului comunei in apropierea soselei spre Tulcea, in dreptul satului Palazu Mic; o fasie - circa 2 km. - cu tumuli este in apropierea satului Piatra; la 2 km. sud-este de Traian un alt punct unde sunt concentrari de tumuli acestia fiind inscrisi in Lista monumentelor istorice - CT - I - s - A - - 02768. O mare parte din tumuli sunt din pacate arati sistematic, multi fiind aplatizati incat cu greu ii mai poti observa de la sol. Din punct politic si militar, atacurile populatiilor migratoare, manifestate cu precadere in sec. III p. Chr., au avut efecte negative, in general asupra asezarilor, si in particular asupra vietii economice si comerciale din Imperiu. Apogeul distrugerilor vin in 602, cand, sub efectul rascoalei centurionului Focas, frontiera Imperiului Romano-Bizantin cade, permitand patrunderea masiva a sclavilor in intreaga Peninsula Balcanica. Din punct de vedere arhitectural si militar, un rol foarte important pentru Dobrogea l-a jucat imparatul Iustinian (527-565 p. Chr.) prin constituirea a numeroase fortificatii si aparitia de garnizoane in special pe litoral si la Dunare. Intre secolele IX-XI, provincia istro-pontica a avut in principal un rol militar, iar in plan secundar unul economic si cultural. Si aceasta in contextul secolului X (971 p. Chr.) cand imparatul Ioan Tzymisches a oprit, printr-o actiune energica, expansiunea rusa spre stramtori, iar Imperiul Bizantin a reusit sa inglobeze teritorial tot ceea ce, in zona noastra de intere era cuprins pana la Dunare.

Situatia s-a repetat in timpul imparatului Vasile al II-lea, ce reincorporat provincia noastra in granitele bizantine in anul 1001 p. Chr.. Ulterior, venirea pecenegilor, in zona Dunarii de Jos a complicat relatiile cu bizantinii, in a doua jumatate a secolului XI p. Chr., dar nu le-a intrerupt niciodata, fiind chiar repuse la locul cuvenit in timpul imparatului Alexius I. In aceasta perioada , ca ocupatii pentru locuitorii Dobrogei pot fi enumerate agricultura, legumicultura, pomicultura, viticultura, cresterea animalelor (ovicaprine, bovine, porcine, cabaline), vanatoarea. Mestesugurile erau prezente prin intermediul prelucrarii metalelor, a pieilor, lemnului, osului, cornului, a productiei ceramice, a torsului, tesutului si croitoriei.

Pentru aceasta perioada in locul numit "Valea lui Costea" - sat Traian, este semnalata o asezare medievala timpurie sec X-XI pe care o gasim si in Lista monumentelor istorice - CT - I - s - B - 02767. In perioada secolelor XI-XII se constata aparitia unor relatii prefeudale, legate de mica si marea proprietate, in care devine din ce in ce mai prospera si mai intinsa. Anii 1186-1187 sunt cunoscuti in istorie ca cei legati de rascoala Asanestilor si care intr-o prima etapa este nefavorabila celor din fruntea ei, datorita ointerventiei hotarate a imparatului Isac Anghelos si a controlului maritim si a gurilor Dunarii de catre flota bizantina. Odata statul Asanestilor construit, isi intinde suprematia si asupra Dobrogei in timpul lui Ioan Asan al II-lea (1218-1241). Statul asanestilor a fost distrus de atacurile tatarilor si se ajunge la o asuprire puternica a locuitorilor din sudul, centrul si estul Dobrogei din partea feudalilor mongoli si noiiani.

Cel care a unit Dobrogea cu Tara Romaneasca a fost Mircea cel Batran (1445-1462). Stravechea provincie a cazut sub ocupatia lunga, de patru veacuri si jumătate, devenind parte componenta a sangeacului Silistra si fiind organizata ca un pasalac, pe sistem de provincie. Devenita o unitate administrativa teritoriala distincta era condusa de un pasa cu sediul la Bagdad, avea o oaste de provincie si o bogata viata economica, comerciala culturala.

Pe parcursul acestei etape a avut loc un proces sistematic de colonizare a Dobrogei cu populatie islamica (turco-tatari), precedata de o asezare initiala a tatarilor, ca migratie tarzie. Aceasta a condus la sporirea acestei populatii in cadrul celei generale, formata in continoare, in principal din romani, dar si din raguzani, armeni, greci, evrei, rusi si bulgari. Din punct de vedere economic, dupa o cadere accentuata datorata evenimentelor militare ce au condus la ocuparea Dobrogei, desfasurate pe parcursul unei jumatati de secol, s-a constatat ulterior o etapa de redresare semnificativa, de la consum la productie, aceasta si datorita rolului comertului de tranzit, jucat de acest teritoriu si afirmat si incurajat de autoritatile otomane. Si aceasta pe fond etnic mozaical, deja amintit. Populatia romaneasca a ramas in continuare in cea mai mare parteloc, mai putin prezentata in zonele centrale ale provinciei istro-pontice si mai mult la tarmul marii si pe linia Dunarii. Cunoscutul calator turc Evlia Celebi, vorbind despre populatia din centrul Dobrogei, arata ca acolo aparuse o populatie mixta, amestecata, locuitorii fiind definiti ca "dobrogeni". Infiinatrea satului Sacele o cautam undeva pe la mijlocul secolului al XIX-lea, satul numindu-se Peletlia, iar satul Traian mai tarziu dupa anexarea Dobrogei in 1885. Daca Peletlia a fost infiintata de turci, satul Traian este infiintat de romanii veniti din regat. In general, referirile pe care le detinem la comuna cercetata sunt foarte putine sau chiar, pe alocuri lipsesc cu desavarsire. Este de altfel o perioada caracterizata printr-o modestie accentuata a localitatilor, din toate punctele de vedere. Aceasta situatie dificila a asezarilor se datoreaza numeroaselor distrugerii aparute in urma confruntarilor militare ce s-au desfasurat contra turcilor din partea rusilor si austriecilor in secolul XIX. Cele din Dobrogea au fost ample si cu repercursiuni demografice si economice profunde pentru urmatorii ani. Din cauza acestor dese conflicte, asa cum am mai mentionat din prima parte a sec. XIX, distrugerile au lasat pe suprafata provinciei un numar insemnat de cimitire. Numai in timpul primilor 50 de ani din acest secol, Dobrogea a fost de trei ori arsa si devastata, locuitorii parasind-o in mai multe randuri, disparand numeroase localitati in totalitate, cu precadere cele din centrul provinciei.

Un eveniment foarte important pentru destinul istoric al Dobrogei l-a reprezentat razboiul ruso-romano-turc din anii 1877-1878, cand, dupa desfasurarea ostilitatilor, are loc unirea acestor provincii cu statul roman. Recunoasterea apartenentei Dobrogei la statul roman s-a facut conform actului final din Tratatul de la Berlin, din 01 iulie 1878. Preluarea efectiva de catre statul roman a administratiei

Dobrogei s-a facut la 23 noiembrie 1878. Unitatile militare au fost primite peste tot in teritoriul cu bucurie si lacrimi in ochi, ele reusind intr-un interval de timp scurt sa reintroduca ordinea si siguranta, populatia fiind mult prea incercata de razboi si de ocupatia vremelnica rusa dintre iunie 1877 - iulie 1878. Etapa istorica ce a urmat a adus cu sine importante transformari pozitive, legate de masuri de organizare, de refacere, de punere in drepturi si de multe alte masuri propice evolutiei normale a teritoriului dobrogean, aceasta si pe fondul ruinarii populatiei turce ce a inceput, usor, usor, sa se retraga din teritoriu dintre Dunare si Mare. Deja la sfarsitul secolului al XIX - lea localitatea, cunoscuta cu numele Peletlia, era un catun ce apartinea plasei Constanta si comunei Carahorman (Vadu) impreuna cu satul Traian.

Satul Sacele avea dupa documentele vremii la inceputul secolului XX 516 suflete - romani, bulgari, turci si 5850 de hectare. Satul Traian 117 suflete - romani si 1270 hectare. In anul 1880 se da o lege noua pentru organizarea administrativa a Dobrogei, introdusa la 9 marie. Datorita complexitatii sale a mai purtat si numele simbolic de "Constitutia Dobrogei". Cu acest prilej au fost realizate o serie de reorganizari administrative normale avand in vedere revenirea Dobrogei in granitele statului roman. Perioada anilor 1916-1918 a insemnat intrarea Romaniei in primul razboi mondial si a atras dezastrul pentru inceput pentru Dobrogea, ea fiind transformata pentru putin timp in condominiu, conform tratatului de la Bucuresti semnat cu Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria si Turcia.

Intr-o statistica a locuitorilor din zona administratiei germane din Dobrogea, la 15 mai 1917, din punct de vedere a populatiei, romanii reprezentau 51,97%, turco-tatari 20,71%, bulgari 17%, rusii 3,65%, germanii 3,15%, altii 3,52%. In anul 1922 localitatea Sacele este deja construita in comuna de sine statatoare si anume comuna Peletlia (numele sau vechi) impreuna cu satul Traian si satul Carahorman, plasa Constanta. Conform recensamantului in anul 1916 comuna numara 1491 de suflete: bulgari 592, romani 707, turci 152, greci 17, rusi 23, pentru ca in 1922 populatia comunei sa fie de 1129 de oameni dinre care bulgari 589, romani 451, turci 73, rusi 16. Dupa cum se observa scade numarul romanilor, situatie fireasca dupa scurta stapanire bulgara din primul razboi mondial. In perioada comunista comuna Sacele este formata din satul Sacele si satul Traian, are o suprafata de 9958 hectare si populatia la 1970 numara 2337 de oameni. In prezent populatia comunei este de 2165 oameni.

NOTA: Perimetrele corespunzatoare siturilor arheologice sunt zone non edificandi. In vederea valorificarii si exploatarii potentialului arheologic din perimetrul comunei Sacele este necesara amenajarea unor arii de protectie clara si marcarea corespunzatoare a siturilor amintite mai sus. Siturile respective fac parte din repertoriul arheologic al judetului Constanta si vor construi pe viitor obiective de cercetare ale Muzeului de Istorie si Arheologie Constanta si ale altor institutii de specialitate. Toate aceste masuri vor contribui la o mai buna cunoastere de catre

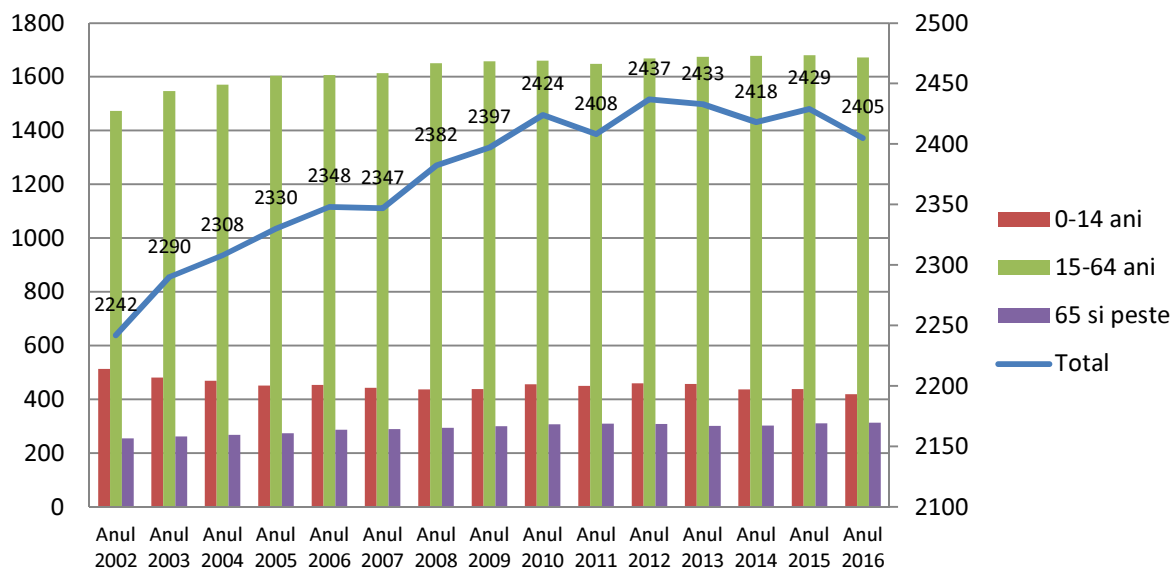
populatia comunei a patrimoniului cultural local precum si la includerea dintre situri intr-un circuit turistic, tinand cont de vecinatatea cu cetatea Histria.

4.2 Comunitatea locala

Capital uman — populatia si demografia

Populatia comunei Sacele la data de 1 ianuarie 2016¹, dupa domiciliu, era de 2405 persoane, 48.44% femei si 51.56% barbati. Se remarca o evolutie fluctuanta la nivelul populatiei cu o descrestere usoara a numarului populatiei cu varsa cuprinsa intre 0 si 14 ani.

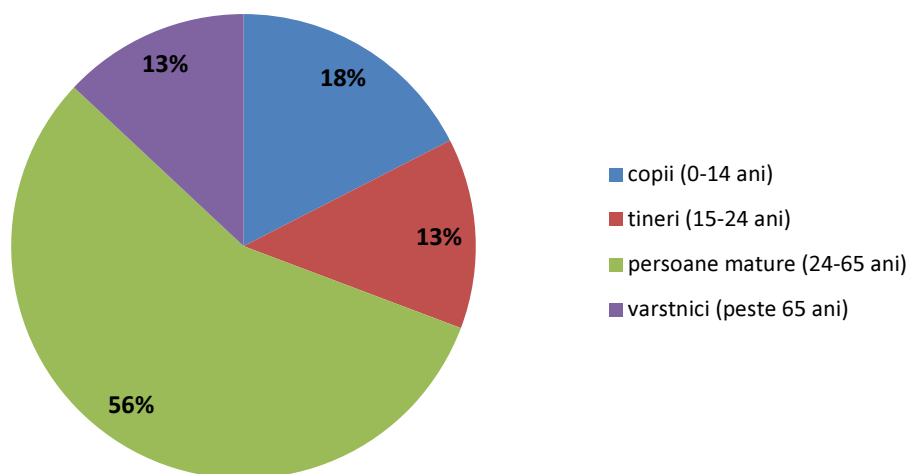
Evolutia populatiei pe grupa de varsta

In ceea ce priveste structura populatiei pe categorii de varsta in comuna Sacele, putem constata o distributie echilibrata, caracterizata de o pondere mare a persoanelor mature (25-65 de ani) – 56% raportata la un procent de 13% varstnici, 13% tineri si 18% copii. Acest lucru evidentiaza faptul ca, Sacele detine conform categoriilor de varsta, o pondere ampla a populatiei active, apta de munca, un aspect esential pentru atragerea de investitori. Populatia activa reprezinta 69% din totalul populatiei, astfel 1672 de persoane pot fi incadrate pe piata fortei de munca si au nevoie de acces la principalele locuri de munca din comuna cat si din localitatile invecinate.

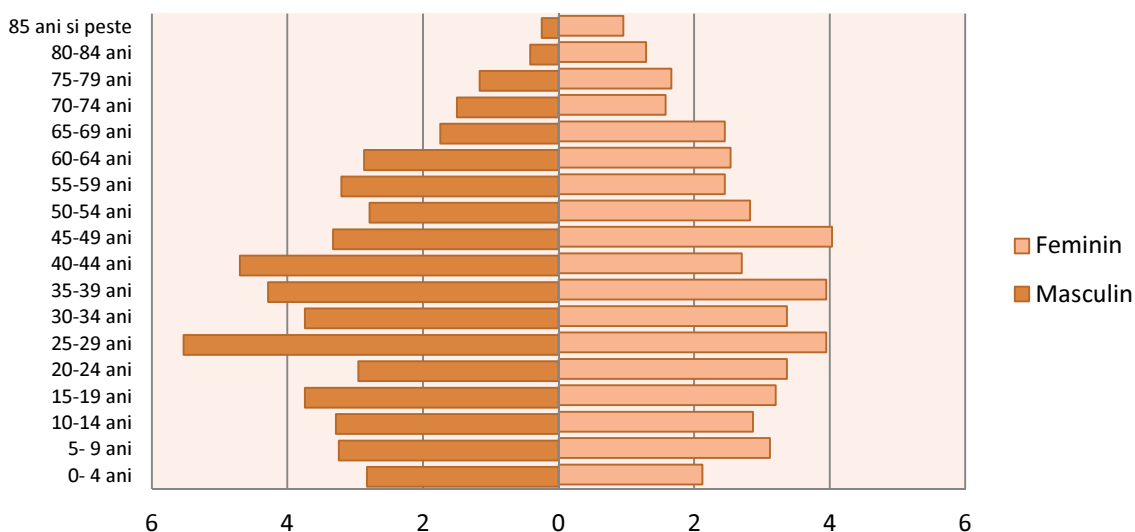
¹ Conform INSE tempo online

Sructura populatiei pe categorii de varsta
(INSSE 1 ian 2016)

Piramida varstelor sub forma de trefla denota un proces de intinerire in ultimii ani, proces ce urmeaza unei perioade de imbatranire de imbatranire demografica inceputa la jumatatea anilor 80, ce a durat pana la inceputul anilor 2000. Piramida varstelor nu este perfect simetrica pentru cele doua sexe. In prima jumatate a vietii efectivele generatiilor masculine sunt mai mari decat cele feminine, ca urmare a supranatalitatii masculine, urmand ca dupa varsta de 65 de ani numarul femeilor sa fie superior barbatilor, demonstrand un fenomen de supramortalitate a populatiei masculine. Se remarca de asemenea un numar redus al populatiei varstnice peste 80 de ani, ceea ce inseamna si o speranta de viata relativ redusa.

Piramida varstelor

Indicatorii demografici privind grupele de varsta

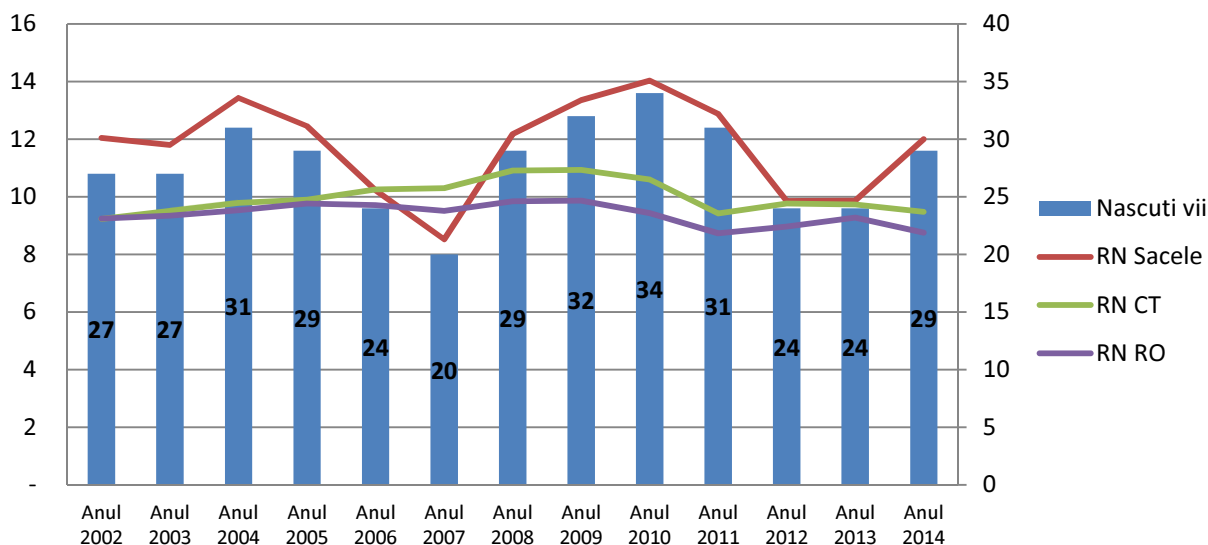
La 1 ianuarie 2016	varstnici peste 65 ani	gradul de imbatranire = P65+/P0-14	proportia persoanelor sub 15 ani din populatie = P0-14/P	proportia persoanelor peste 65 ani = P65+/P	Indicele de senioritate = P80+/P65+	raport dependent a demografic a = (P0-14+P65+)/P15-64	raport dependenta tineri = P0-14/P15-64*1000	raport dependenta varstnici = P65+/P15-64*1000	rata inlocuirii fortei de munca = P0-14/(1/3*P15-64)*1000
Sacele	313	745.2	17.5	13.0	22.4	438.4	251.2	187.2	502.4
RO	3274662	1064.4	14.7	15.7	24.3	436.7	211.5	225.1	634.6

La nivelul principalilor indicatori demografici putem constata o situatie favorabila comparative cu media nationala pentru marea majoritate a indicatorilor. Gradul de dependenta demografica la nivelul localitatii este insa peste media nationala in special dependenta tinerilor, prin urmare la nivelul comunei trebuie luate masuri pentru asigurarea de locuri de munca pentru populatia activa.

Rata de inlocuire a fortei de munca, reflecta faptul ca, peste 15 ani, 1000 persoane ce vor iesi din campul muncii vor fi inlocuite de aproximativ 502 persoane, ceea ce va conduce la un deficit de forta de munca de 498 de persoane.

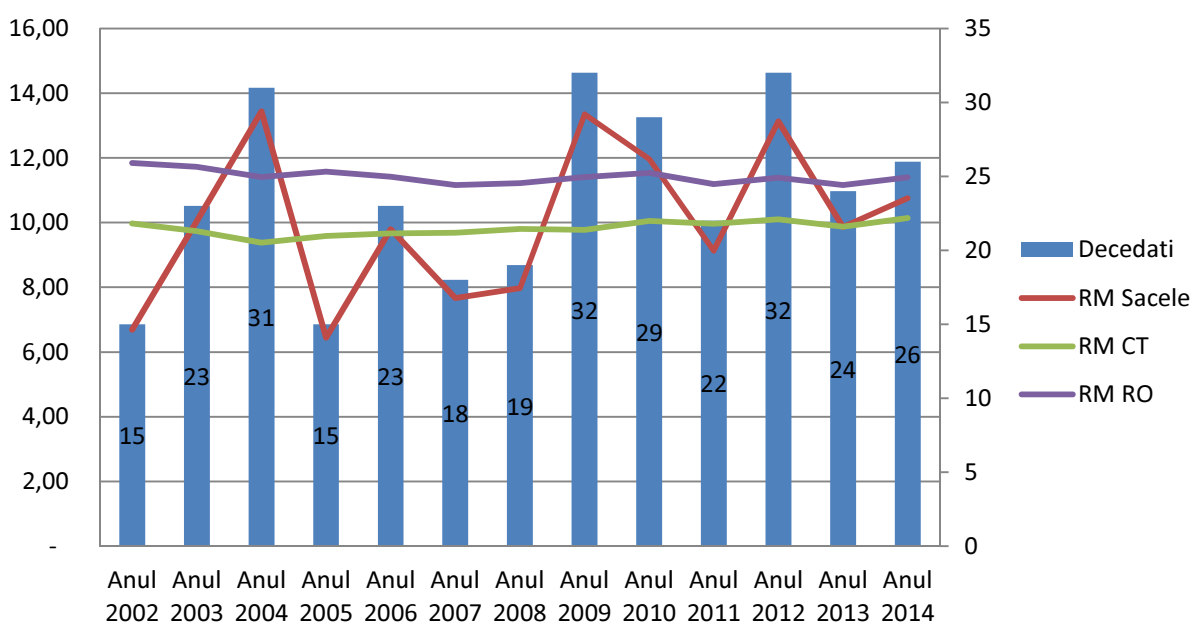
Natalitatea este un fenomen cuantificat prin numarul nasterilor raportat la numarul total al populatiei. Indicatorul utilizat este rata natalitatii ce reprezinta numarul de copii nascuti vii raportat la 1000 de locuitori. Rata natalitatii (RN) a cunoscut fluctuatii de-a lungul timpului, in anul 2014 la nivelul comunei a fost de 12,4‰, o superioara atat celei de la nivel judetean 9,47‰, cat si celei nationale de 8,75‰.

Natalitatea

Mortalitatea este un fenomen care se manifesta de regula ca o consecinta a prezentei unui volum mare de populatie varstnica, daca conditiile de sanatate nu sunt asigurate si reprezinta numarul de decese raportate intr-un an. Rata mortalitatii reprezinta numarul de decedati raportat la mia de locuitori, si a inregistrat o evolutie fluctuanta, de 10,75‰o in anul 2014, superioara nivelului judetului Constanta, care a fost de 10,14‰o, dar inferioara ratei mortalitatii la nivel national de 11,4‰o.

Mortalitatea

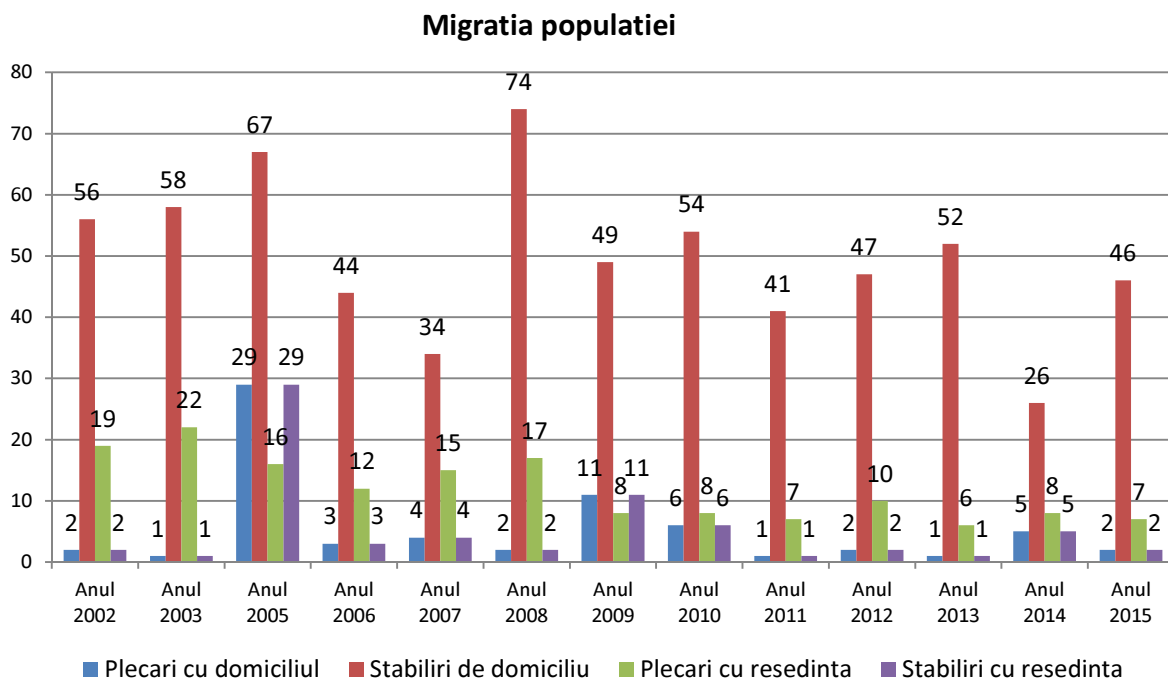

Migratia populatiei

Resursele umane sunt implicate in tot ceea ce inseamna activitate economica. Practic, vorbim de oameni, de planificarea si gestionarea unei resurse extrem de importante, la fel de importante ca si materiile prime si resursele energetice. Cauzele migratiei pot fi diverse, de la cele economice, la cele sociale si politice. Oamenii parasesc o zona fie in cautarea unor oportunitati de dezvoltare si un nivel socio-economic mai bun, fie se refugiază in alta zona in urma unor calamitati sau dezastre, razboaie, persecutii religioase sau politice.

La nivelul comunei Sacele se remarca, desi cu o evolutie fluctuanta si usor in scadere, un spor pozitiv al populatiei datorat migratiei, iar plecarile sunt in general

temporare. Numarul de stabiliri de domiciliu in anul 2015² a fost de 46 persoane, comparativ cu 2 plecari cu domiciliul. In ceea ce priveste schimbarile de resedinta, plecările au fost in numar mai mare, 7 persoane, fata de stabiliri, 2 persoane.

Din punct de vedere al **compozitiei etnice** comunitatea este unitara, locuitorii comunei Sacele fiind in proportie de 95,28% romani, 4,28% sunt de etnie necunoscuta si 0,42% de alta etnie.

Uniformitatea etnica a comunitatii se reflecta si in distributia populatiei in functie de **religie**, in 2011 inregistrandu-se 94,38% locuitori de religie ortodoxa, 4,28% de religie necunoscuta, 1,33% de alta religie.

Denistatea populatiei este de aproximativ 24 locuitori/km², comuna incadrandu-se in asezarile cu densitate redusa a populatiei.

Capital social si identitate locala

Viziunea cetatenilor din mediul rural este in general in spiritul dezvoltarii zonei din punct de vedere economic si social, prin mai buna valorificare a resurselor locale, atragerea investitiilor si investitorilor, revigorarea traditiilor, crearea/reabilitarea infrastructurilor de tip urban si punerea in valoare a pozitionarii geografice, in deplin respect fata de mediul inconjurator.

Structura familiala si increderea in familie reprezinta un aspect deosebit de important din punct de vedere al capitalului social. In comuna Sacele exista traditia

² Conform INSE Tempo Online

sprijinului intergenerational, cu precadere in cadrul familiei, aspect relevant in special in contextul imbatranirii populatiei si capacitatii limitate a autoritatilor publice locale de a oferi servicii de asistenta sociala.

Evenimente locale Sarbatoarea Pastelui, Sarbatoarea Craciunului, Hramul Bisericii "Sfanta Treime" la data de 16 iunie.

In comuna nu exista organizatii active ale societatii civile, insa exista potential pentru colaborare intre membrii comunitatii, in special in domeniul agriculturii. Din vizitele de lucru a reiesit disponibilitatea acestora de a se asocia pentru a isi eficientiza activitatile si pentru a accesa in comun finantari.

In satul resedinta, Sacele, s-a nascut fotbalistul Gheorghe Hagi.

Dezvoltarea comunitara este un proces de rezolvare de probleme, cu etape clare si necesare pentru atingerea unui obiectiv dorit pentru prevenirea sau ameliorarea problemelor comunitatii, care depinde in primul rand de implicarea actorilor locali, a rezidentilor si a persoanelor afiliate organizatiilor neguvernamentale, fie nationale sau chiar internationale, care activeaza la nivel local in calitate de contribuitori la procesele fundamentale de dezvoltare. Oamenii isi afirma responsabilitatea prin luarea deciziilor, mobilizarea si gestionarea resurselor, organizarea de actiuni colective, prestarea serviciilor si asigurarea raspunderii functionarilor si a organizatiilor care contribuie la dezvoltarea locala.

Mobilizarea comunitara este un proces planificat, orientat spre solutionarea uneia sau a mai multor probleme, al carui obiectiv este cresterea gradului de constientizare si de imbunatatire a capacitatii de rezolvare a problemelor care-i plaseaza in centru pe cei afectati si care este realizat si evaluat de membrii comunitatii grupurile si organizatiile din comunitate pe baza de participare si in mod sustinut. Oamenii sunt obisnuiti sa constientizeze, sa inteleaga, sa actioneze si sa-si rezolve problemele urmand o succesiune de pasi, timp in care dobandesc cunostintele, abilitatile, valorile si convingerile necesare pentru a lua initiativa propriei schimbari hotarand impreuna care sunt pasii necesari pentru rezolvarea lor si trec impreuna la actiune. Procesul are ca o distribuire echitabila a resurselor si o restabilire a legaturilor de solidaritate in comunitate, determinand: interes reciproc al partenerilor, nevoi comune, participare, parteneriat, incredere si respect, cunoastere, atitudini proactive, sentimentul de proprietate, solidaritate, dialog, creativitate/originalitate, specificitate locala.

Obiectivul general stabilit de Strategia de Dezvoltare Durabila UE este: crearea unei societati bazate pe incluziunea sociala, prin luare in considerare a solidaritatii intre generatii si in interiorul lor si asigurarea cresterii calitatii vietii cetatenilor ca o conditie a bunastarii individuale durabile.

Locuinte si proprietari

La nivelul comunei sunt 677 gospodarii si 803 locuinte.

Materialele folosite pentru constructia de locuinte sunt :

- caramida si B.C.A, ca materiale durabile;
- chirpici, ca material nedurabil dar economic pentru veniturile locuitorilor.

Invelitorile acoperisurilor sunt din tigla, tabla galvanizata si olana. Starea constructiilor este medie, majoritatea caselor nefiind supuse unor lucrari de renovare sau modernizare.

Casele sunt construite in regim parter, neexistand de tipul P+1, D+P+1. Nu exista case nelocuite sau locuite doar pe timp de sezon.

4.3 Baza economica locala

Profil economic

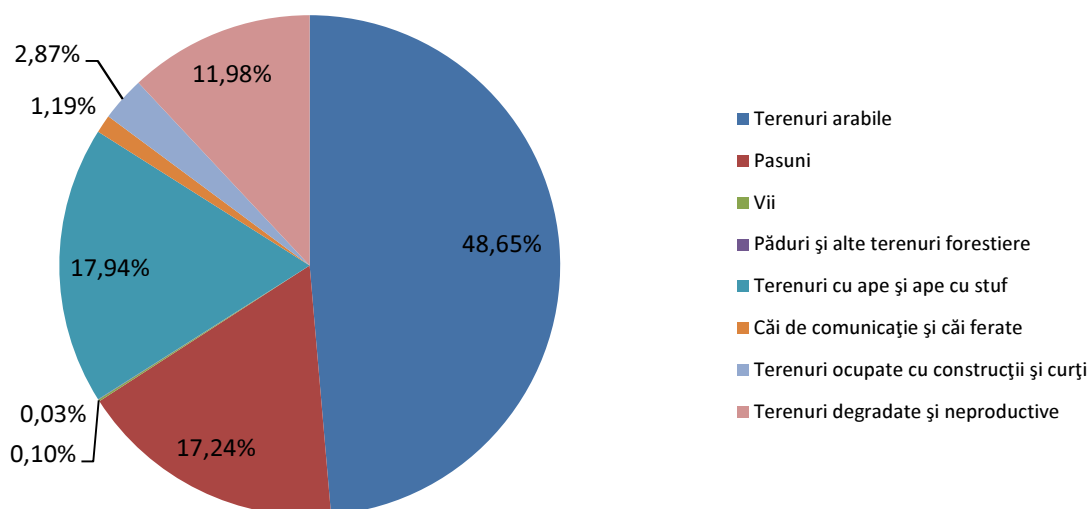
Caracteristica economica predominanta pentru comuna Sacele (cu localitatile arondate Sacele si Traian) este agricultura, majoritatea populatiei fiind implicata in acest sector (90%).

Din suprafata fondului funciar al comunei, de 14412 ha, doar 11,95% se afla in proprietate publica, 88,05% fiind proprietate in privata.

Proprietatea privata are avantaje si dezavantaje. Avantajele proprietatii private: asigura autonomie deplina a agentilor economici, genereaza concurenta reala intre intreprinzatori, stimuleaza libera initiativa in crearea si dezvoltarea activitatilor economice, asigura o cointeresare si o motivatie superioara in munca si in economisire, permite o mai buna adaptare a activitatii economice la nevoile pietei. Pe langa avantaje, exista si dezavantaje inasa, precum: tendinta de concentrare a productiei si formarea monopolului, ea contribuie la polarizarea societatii in bogati si saraci, provoaca stari de nesiguranta in randurile proprietarilor marunti in lupta de concurenta. Aceste laturi negative ale proprietatii private pot fi minimizezate prin interventia autoritatii locale in activitatea economica prin incurajarea formelor asociative si a formarii profesionale a populatiei in functie de specificul economic al localitatii si a necesarului de forta de munca.

Nr. Crt	Grupe de proprietari	Total (ha)	Proprietate publica (ha)	Proprietate privata (ha)
1	Terenuri arabile	7011	27	6984
2	Pasuni	2485	0	2485
3	Fanete	0	0	0
4	Vii	15	0	15
5	Livezi	0	0	0
6	Terenuri agricole total (lin. 1+2+3+4+5)	9511	27	9484
7	Paduri si alte terenuri forestiere	4	4	0
8	Terenuri cu ape si ape cu stuf	2585	1321	1264
9	Cai de comunicatie si cai ferate	171	163	8
10	Terenuri ocupate cu constructii si curti	414	10	404
11	Terenuri degradate si neproductive	1727	198	1529
12	Terenuri neagricole total (col. 7+8+9+10+11)	4901	1696	3205
13	TOTAL (col. 6+12)	14412	1723	12689

Fondul funciar al comunei Sacele

Agricultura

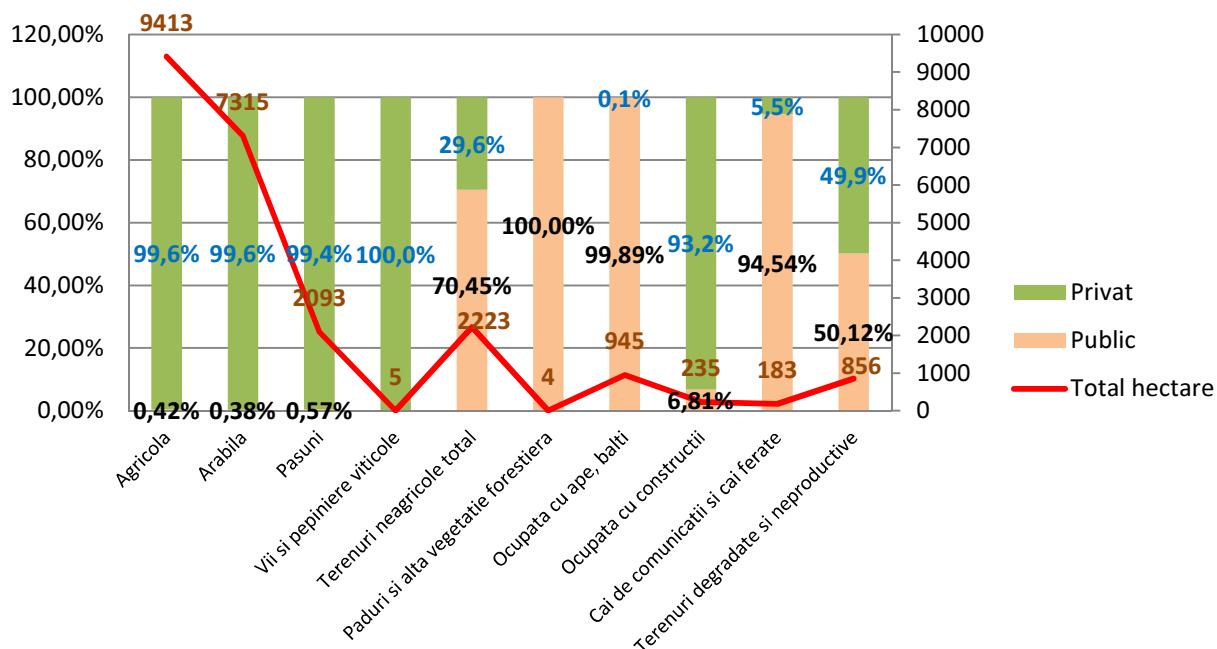
Terenul agricol reprezinta 74,7% din suprafata totala a comunei, adica 7011ha, fiind format in proportie de 73,63% din terenuri arabile, 26,2% din pasuni si un procent foarte mic 0,15%, reprezentand 15 ha alocat viilor. Pricipalele culturi sunt grau, secara, floarea soarelui, porumb, dar si culturi de cartofi si legume. Agricultura este principala activitate desfasurata la nivelul comunei, practicata in special la nivel de subzistenta.

Cresterea animalelor si prelucrarea laptelui si a carnii

Animalele domestice crescute pentru productie, reproducie si tractiune sunt ovine, porcine, bovine si pasari (gaini, curci, rate, gaste, alte pasari). Zootehnia ar putea fi un sector cu premise de dezvoltare, comuna dispunand de resurse semnificative.

Cei mai atractivi factori din comunitate pentru potentialii investitori raman pozitia geografica favorabila pentru dezvoltarea turismului si potentialul eolian. Obstacolele pentru potentialii investitori sunt distanta mare de centru de judet si resursele umane limitate si slaba pregatire a acestora, incapabile de a raspunde cerintelor de forta de munca ale comunitatii.

Suprafata fondului funciar dupa modul de folosire si forma de proprietate in anul 2014

Este nevoie de o masuri de sprijin acordat fermelor mici si mijlocii, in special a celor de tip familial, prin imbunatatirea competitivitatii, diversificarea activitatii si deschiderea lor catre piata, care sa rezolve pe de o parte problema ameliorarii productivitatii agricole, iar pe de alta parte sa rezolve, pe termen lung, problema sociala a mediului rural romanesc data de rata mare a ocuparii din agricultura si de veniturile mici ale agricultorilor/populatiei rurale.

In comuna Sacele sunt inregistrati 46 agenti economici, dintre care: 16 societati comerciale avand ca domeniu de activitate domeniul agricol (agricultura, prelucrarea laptelui, panificatie), comert, servicii, productie si transport, 1 asociatie familiala in domeniul agricol, 7 intreprinderi familiale activand in domeniul agricol si comert, 10 intreprinderi individuale si 12 persoane fizice autorizate avand ca obiect de activitate agricultura, comert si prestarea de servicii .

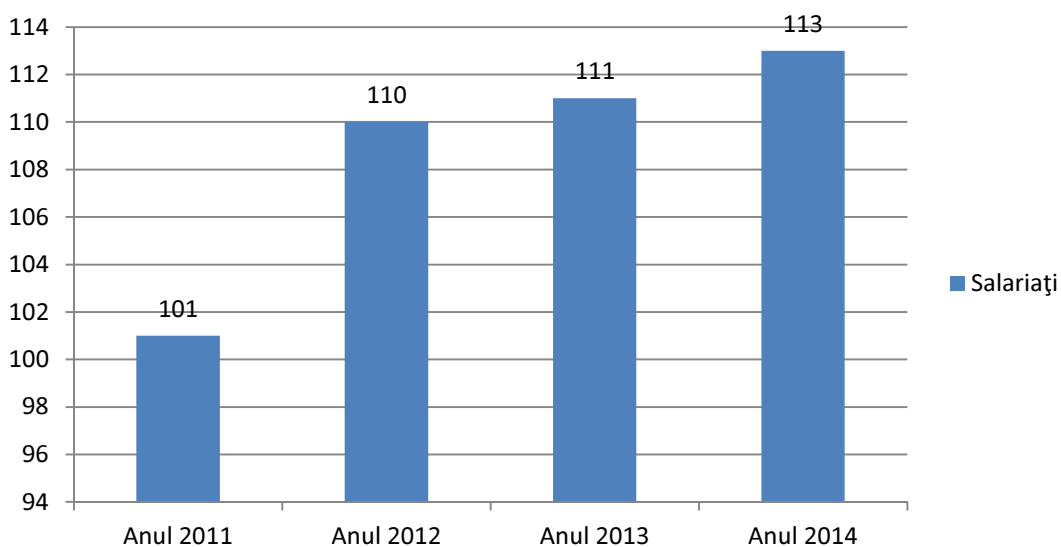
Principalii agenti economici la nivelul comunei sunt:

Agent economic	Domeniu	Cifra Afaceri 2014 (mil. Lei)	Salariati 2014	Obiect de activitate
SC Agrolact SRL, CUI: 6208990	Agricultura	4.64	8	Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase si a plantelor oleaginoase
SC Con Construct Top SRL, CUI: 22250555	Comert/Economic	0.24	6	Comert cu ridicata al materialului lemnos si al materialelor de constructii si echipamentelor sanitare
SC Coralis 95 SRL, CUI: 7002327	Comert	0.39	5	Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
Consum COOP Sacele, CUI: 2430969	Comert/Economic	0.3	5	Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
SC Calin Agro Natural SRL, CUI: 28053714	Comert	0.55	4	Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase si a plantelor oleaginoase
SC Flamingo Com Mixt SRL, CUI: 4208773	Comert/Economic	0.82	4	Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun

SC Silvia Store Product SRL, CUI: 31880533	Comert	0.003	3	Comert cu amanuntul al altor bunuri noi in magazine specializate
SC Bia Cris Transexpres SRL, CUI: 18136219	Transport	0.59	3	Transporturi rutiere de marfuri
SC A&A Cable Vision SRL, CUI: 17828556	Telecomunicatii	0.3	2	Activitati de telecomunicatii prin retelele cu cablu
SC Tamilis Agro SRL, CUI: 11281351	Agricultura	0.82	2	Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase si a plantelor oleaginoase
SC Vera Ferm Prod SRL, CUI: 25177653	Agricultura	0	1	Cresterea ovinelor si caprinelor
SC RBD Sigma SRL, CUI: 17122126	Productie	0.046	1	Fabricarea altor produse chimice organice, de baza
SC Emerson Goranis SRL, CUI: 31032606	Transport	0.04	1	Transporturi rutiere de marfuri

Numarul mediu al angajatilor inregistrati in anul 2014, a fost de 113 persoane³, reprezentand doar 4,65% din totalul populatiei active.

Numarul mediu al salariatilor inregistrati in comuna Sacele

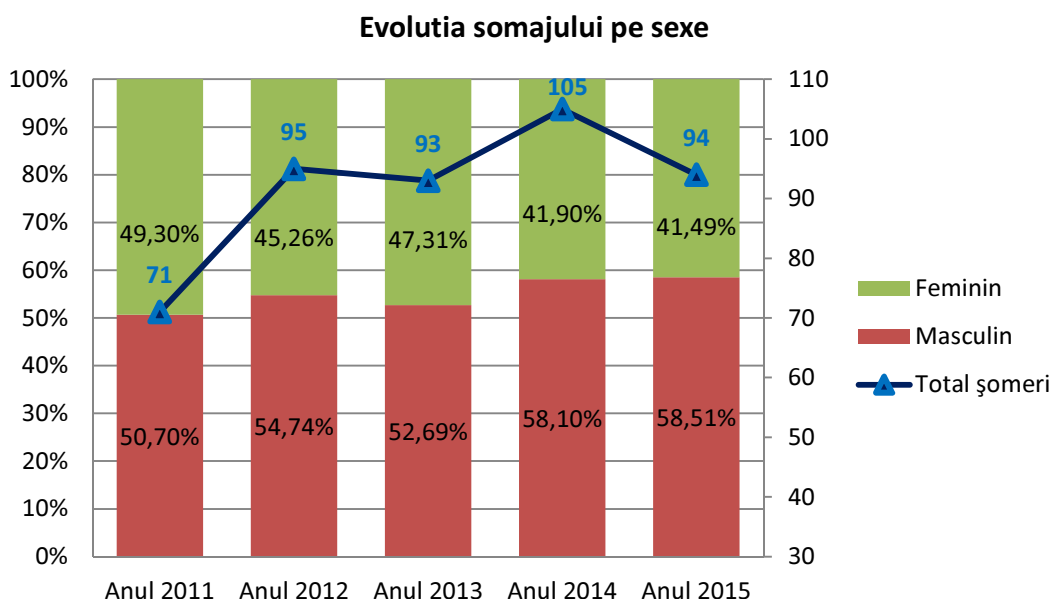

In anul 2015, numarul somerilor era de 94 de persoane⁴, reprezentand 3,86% din totalul populatiei in varsta de munca, 41,49% fiind femei si 58,51% barbati, somajul inregistrand o crestere de 32,4% fata de anul 2011. Cu toate

³ Conform INSSE

⁴ Conform INSSE

acestea rata somajului a fost de 3,86% in anul 2015, sub rata de somaj de 4,90%, inregistrat in evidentele ANOFM in luna decembrie 2015.

Turismul

Din pacate turismul este foarte slab dezvoltat si neexploatat la nivelul comunei. Localizarea comunei, cadrul natural valoros datorita vecinatii unor suprafete mari de apa – lacurile Nuntasi, Tuzla si Sinoe, insotite de fauna si flora caracteristica, Grindul Chituc, Grindul Sacele, Refugiul ornitologic Corbu-Nuntasi-Histria, turnul din epoca antica, asezari de epoca elenistica, secolul III-II i.Hr, asezari epoca romana timpurie, secolul I-IV, asezare din epoca migrantilor, secolul X-XI, plaja de 11 km cu deschidere la Marea Neagra, precum si includerea comunei Sacele in Strategia de Dezvoltare ITI a Deltei Dunarii, reprezinta obiective turistice ce pot fi valorificate pentru promovarea agro-turismului ce ar putea contribui la dezvoltarea economica a comunei.

Turismul joaca un rol important datorita potentialului sau economic si de ocupare a fortei de munca, precum si datorita implicatiilor sale sociale si de mediu. Valorificarea resurselor turistice, elemente ale cadrului cultural-istoric in turism s-a realizat inca din cele mai vechi timpuri, fie ca ne referim numai la apele minerale sau asezamintele religioase din antichitate si evul mediu, care generau anumite fluxuri de vizitatori. Dezvoltarea turismului presupune existenta unui potential turistic care, prin atractivitatea sa, are menirea sa incite si sa asigure integrarea unei zone, cu vocatie turistica interna si internationala, si care sa permita accesul turistilor prin amenajari corespunzatoare.

Potentialul turistic, in sens larg, cuprinde dotarile tehnico-edilitare, servicii turistice si structura tehnica generala. Printre componentele potentialului turistic a unei zone litorale trebuiesc mentionate resursele naturale, in primul rand: frumusetile litoralului, clima, relief, vegetatie, fauna, factori de cura din statiunile balneo-climaterice. Intr-un sens determinat, valorile naturale, sau oferta primara, constituie baza ofertei turistice potentiale a unei zone, considerate ca apte pentru a fi introduse in circuitul turistic. Resursele naturale sunt completate cu resursele antropice, create de mana omului, sau oferta turistica secundara, menite sa imbogateasca si sa faciliteze valorificarea rationala a potentialului turistic natural, asigurand premisele transformarii acestei oferte potentiale intr-o oferta turistica efectiva.

Potentialul turistic poate fi definit astfel: totalitatea valorilor naturale, economice, si culturale, care in urma unei activitati umane, pot deveni obiective de atractie turistica. Prin urmare, este vorba de acele valori, a caror punere in functiune necesita lucrari de amenajare si echipare, investitii de capital si un volum considerabil de cheltuieli, de munca umana.

Pentru exploatarea potentialului turistic se recomanda realizarea drumului de acces catre mare pentru turistiti care in acest moment nu exista, a unui centru de informare turistica, a unui website pentru promovarea localitatii, valorificarea plajei, declararea zonei de dezvoltare chituc cel putin zona turistica de interes local.

Asistenta sociala

La nivelul comunei, au fost inregistrati 27 adulti cu handicap, 4 copii cu handicap, 279 de beneficiari ai legii nr. 416/2001, privind venitul minim garantat, persoane care beneficiaza de pensii mai mici de 400 lei pe luna, 137 persoane, beneficiari de ajutor de incalzire 535 de persoane. Numarul persoanelor ce beneficiaza de ajutor social fiind de 1075 de persoane, rezultand o rata a saraciei de 44,7%.

Din totalul populatiei active, doar 421 de persoane, reprezentand 17,33%, beneficiau de un venit lunar (salarii, pensie de handicapati, beneficiari ai legii 416/2001), rezultand un numar de 2008 persoane din populatia apta de munca fara un venit lunar asigurat.

Indicatorii de dezvoltare teritoriala⁵

Comparand indicatorii de dezvoltare teritoriala a comunei cu alte comune invecinate, precum si cu municipiul Constanta, constatam o situatie in general nefavorabila. Totusi ponderea cheltuielilor sociale este mai redusa 2,77 precum si

⁵ Sursa: Observator territorial MDRAP

rata somajului 4,21. Se remarca un indice de colectare buget local de 50% ce indica un grad redus de colectare a datoriilor la bugetul local, datorita unui nivel ridicat de saracie ridicat in comuna.

Un nivel redus se remarca si la rata antreprenoriatului, de 0.34, cel mai mic dintre localitatile analizate, ridicand un semnal in ceea ce priveste implementarea de masuri pentru incurajarea antreprenoriatului si tinerilor intreprinzatori pentru cresterea economica a comunei si a nivelului de trai al populatiei.

Denumire	Sacele	Corbu	Istria	Lumina	Constanta
Index de dezvoltare teritoriala	1.41	1.51	1.43	1.79	2.47
Atractivitate migratie	0.30	0.29	0.30	0.33	0.36
Dinamica cresterii populatiei	1.45	1.47	1.38	1.54	1.38
Volumul populatiei	0.01	0.02	0.01	0.03	0.77
Dinamica locuirii	2.21	2.03	2.14	2.29	2.07
Confort locativ	1.80	2.52	2.19	2.79	2.51
Rata de dependenta	4.52	4.54	4.45	4.50	4.05
Grad de deservire personal medical	0.27	0.10	0.23	0.15	1.37
Pondere cheltuieli sociale	2.77	3.58	2.76	3.60	3.42
Accesibilitate rutiera	4.00	1.00	4.00	4.00	5.00
Accesibilitate feroviara	-	-	2.00	-	5.00
Rata antreprenoriatului	0.34	0.50	0.36	0.80	1.58
Rata ocuparii formale	0.20	0.20	0.32	0.32	1.45
Rata somajului	4.21	4.76	4.74	4.82	4.81
Indice colectare buget local	0.50	0.95	0.35	0.45	0.92
Gradul de educatie superioara	0.45	0.46	0.27	0.83	3.20
Suprafata medie a exploatarei agricole	1.02	0.67	0.57	0.30	1.03
Accesibilitate la reseaua cu apa	2.14	3.59	1.24	4.40	4.88
Accesibilitate la reseaua de canalizare	2.08	3.44	1.21	4.08	4.87
Consum casnic de gaze naturale	-	-	-	0.60	0.61
Indice de impadurire	0.002	0.06	-	-	0.01

4.4 Infrastructura si servicii publice

Localizata la jumatatea distantei dintre Constanta si Tulcea, comuna Sacele face parte din zona litoralului romanesc, riveran Marii Negre, pe o lungime de 24.5 km - in lungul grindului Chituc. Principalele cai de comunicatii intalnite pe raza comunei Sacele sunt:

Cai rutiere - sunt cele mai des intalnite pe raza comunei Sacele. Printre acestea se numara:

- DN 22, care se intinde pe relatia Tulcea - Constanta - Vama Veche (prin Ovidiu si Navodari). Drumul National 22 formeaza limita de vest cu comunele Mihail Kogalniceanu si Cogealac a teritoriului administrativ al comunei Sacele;
- DJ 226, comuna Sacele fiind situata la o distanta de aproximativ 33 km de municipiul Constanta si 20 km de Navodari;
- Legatura cu Tulcea se face prin DN 22 (E87): Sacele - Limita Jud. Tulcea: stare buna, portiuni fara marcaje, o banda pe sens, iar cu Constanta prin Navodari pe DC86.

Drumurile comunale traverseaza localitatea Sacele prin zona de sud-vest, realizind legatura intre comunele vecine. Astfel, intalnim DC 83 care realizeaza legatura intre Vadu - Corbu si Piatra si DC 85 situat pe malul lacului Tasaul, care asigura legatura intre Luminita si Piatra.

Sunt necesare investitii in reabilitarea si modernizarea infrastructurii rutiere si pietonale din comuna.

Cai ferate - Liniile de cale ferata, si implicit gari de cale ferata, intalnite in apropierea comunei Sacele sunt urmatoarele:

- gara Cogealac este situata la aproximativ 15 km de comuna Sacele
- gara Mihai Viteazu amplasata pe DJ 226 la o distanta de 15 km de comuna Sacele

Cai aeriene - la aproximativ 25 de km de comuna Sacele se afla Aeroportul International Mihail Kogalniceanu, accesibilitatea catre aceasta locatie realizandu-se in mod indirect prin intermediul DC 82, DN 22 si DC in zona localitatii Sibioara spre DN 2A

Accesul in zona localitatii Sacele se realizeaza prin intermediul unui operator de transport in comun privat, respectiv SC Geo & Alina SRL. Transportul in comun este asigurat prin intermediul unor microbuze de capacitate medie (aproximativ 20 locuri).

In interiorul localitatii, transportul locuitorilor este asigurat prin mijloace proprii de locomotie (biciclete, masini, carute etc).

Alte lucrari de infrastructura

Structura terenului intravilan la nivelul comunei Sacele (inclusiv satul Traian) se compune din: pietruit - 2190 ml si pamant - 14.995 ml. Referitor la terenul extravilan, 6 km din lungimea acestuia sunt pietruiti, iar 27 ha este reprezentata sant cu destinatie Agricola.

In vederea imbunatatirii legaturii intercomunale se impune modernizarea drumului comunal DC 82 Vadu - Sacele - DN 22. La nivel local, este necesara modernizarea drumului comunal DC 84 care face legatura dintre satul Traian si comuna Sacele. Modernizarea acestui drum de acces reiese din necesitatea asigurarii unei legaturi optime cu resedinta de comuna, respectiv Sacele.

Infrastructura tehnico edilitara

Reteaua de alimentare cu apa si canalizare

Lungimea retelei simpe de distributie a apei potabile este de 13,9 km, acopera aproximativ 70% din necesarul comunei si functioneaza in general satisfactor, capacitatea instalatiilor de productie a apei potabile fiind de 260 m³. Primaria comunei Sacele intentioneaza extinderea retelei de alimentare cu apa potabila existente cu 2 km in localitate, precum si introducerea unui kilometru de retea in satul Traian.

S-a incercat implementarea unui proiect inca de acum 13 ani si care se referea la introducerea retelei de canalizare menajera in satul Sacele. Proiectul a fost declarat eligibil, dar nefinantabil. Reteaua va masura cinci kilometri liniari, la care se adauga construirea unei statii de epurare. Valoarea proiectului se ridica la aproximativ 1,5 milioane de euro. Acest proiect va fi inclus in lista de proiecte din cadrul prezentei strategii.

Reteaua electrica

In anul 2009 a fost aprobat proiectul firmei Real Excont, in valoare de 21,8 milioane lei privind Cresterea productiei de energie din surse regenerabile, Centrale Eoliene Sacele.

In anul 2012 Primaria comunei Sacele a solicitat SC ENEL DISTRIBUTIE DOBROGEA alimentarea cu energie electrica pentru o zona de lotizari compusa 46 loturi destinate locuintelor individuale, fiecare cu o putere instalata de 12kW.

Este necesara realizarea unei retele electrice in zona de dezvoltare durabila a grindului chituc si inreducerea sistemului public de iluminat cu leduri in localitate

Reteaua de incalzire

In comuna Sacele, incalzirea locuintelor se face in proportie de 100% cu sobe pe combustibil solid, nu exista retea de alimentare cu gaze natural. In prezenta strategie va fi inclusa realizarea retelei de alimentare cu gaze natural

Reteaua de telefonie si internet

Comuna Sacele are acces la internet si telefonie atat fixa cat si mobila.

Colectarea deseurilor

Consiliul Judetean Constanta impreuna cu Consiliile locale au semnat un accord de parteneriat in anul 2013 pentru infiintarea Asociatiei de Dezvoltare Intercomunitara Dobrogea in scopul realizarii proiectului de interes comun Managementul Integrat al Deseurilor in judetul Constanta. Se va avea in vedere dotarea comunei cu containere si pubele de colectare selectiva a deseurilor si realizarea de platforme

Infrastructura si servicii sociale

La nivelul anului 2014 in comuna Sacele se inregistreaza aproximativ 279 de persoane care beneficiaza de ajutor social conform legii 416/2001 privind venitul minim garantat si 534 de persoane beneficiaza de ajutor de incalzire. Dincolo de acordarea ajutoarelor sociale, Primaria Sacele nu are in prezent alte activitati si proiecte in domeniul asistentei sociale.

Prin acordarea serviciilor de asistenta sociala s-au urmarit atingerea urmatoarelor obiective:

- promovarea incluziunii sociale
- diminuarea numarului de persoane care nu au un minim de conditii de trai
- asigurarea confortului si securitatii prin respectarea prevederilor si drepturilor legale

Infrastructura si servicii de sanatate

In comuna Sacele functioneaza 2 cabinete medicale privat unde activeaza doi medic de familie dar si un cabinetul stomatologic ce beneficiaza de un medic specialist si tehnician dentar, precum si o farmacie dotata cu un laborator propriu. Pentru servicii medicale mai complexe, locuitorii comunei se deplaseaza la Clinica din Navodari care are si sectie de urgenta precum si la spitaurile din municipiul Constanta.

Infrastructura si educatia

Procesul educational in comuna Sacele se desfasoara in Scoala Gimnaziala "A. Ghencea", sub indrumarea a 16 profesori, 2 invatatori si 3 educatori.

La nivelul anului 2014, numarul copiilor inscrisi la gradinita era de 88 copii, in invatamantul primar 136 elevi, iar gimanzial 115 elevi.

Se remarca o slaba pregatire educationala la nivelul comunitatii completata si de o slaba calificare a fortei de munca existente.

Pentru asigurarea accesului la educatie si reducerea/impiedicarea abandonului scolar se recomanda infiintarea unei unitati after school, precum si dotarea unitatilor de invatamant cu echipamente care sa asigure un nivel de educatie conform standardelor.

Infrastructura si serviciile culturale si de agrement

Infrastructura culturala din comuna Sacele cuprinde un camin cultural ce necesita reabilitare.

In prezent posibilitatile de agrement sunt reduse tinand cont de potentialul comunei. Se recomanda reabilitarea caminului cultural, precum si construirea de parcuri si spatii verzi, a unei sali de sport, care ar conduce la cresterea posibilitatilor de relaxare al cetatenilor in timpul liber si imbunatatirea conditiilor de viata.

Construirea unui centru ecvestru este de asemenea viabil pe teritoriul comunei.

4.5 Cadrul natural

Clima

Zona comunei Săcele se încadrează în climatul temperat, caracteristic zonei Dobrogei, și care rezultă datorită poziționării ei pe glob, respectiv la jumătatea distanței dintre pol și ecuator. Iernile sunt mai blande decât în restul țării, fapt explicat prin patrunderea maselor de aer cald dinspre Marea Neagră. Vara, aceleși mase de aer, sunt umede și răcoase.

Vanturile dominante ale zonei sunt Crivatul în perioada iernii și Austrul pe perioada verii, numit în popor și „traista goală”, deoarece este un vânt secetos care creează vartejuri de praf ca niște mici cicloane. Iarna, vanturile bat predominant dinspre nord-est și sud-vest și vara dinspre sud-est, uneori dinspre nord.

Ca și considerații generale, iernile se caracterizează ca fiind aspre și uscate, iar verile ca fiind aride.

Precipitațiile sunt reduse cantitativ, media anuală nedepășind 360 mm. Din punct de vedere al temperaturii și precipitațiilor se constată alternarea anilor

secetosii cu a celor ploiosi, in ultima perioada observandu-se o scadere a temperaturii atat vara cat si iarna.

Relieful

In ceea ce priveste relieful, intalnim caracteristicile generale ale podisului dobrogean, cu nivelari de nivel mijlociu, in special sub forma de dealuri, dublate de vai, cu bazine hidrografice modeste si bine controlate, multe create prin acumulari temporare. Solurile corespund cernoziomurilor levigate, bogate cantitativ in humus, propice cultivarii cerealelor si plantelor tehnice. De asemenea, clima are un caracter de stepa, de tip temperat, continental cu variatii de precipitatii si temperaturi.

La vest de ea este pozitionata marginea estica a Podisului Dobrogei, iar la est se afla zona lagunar-deltaic (lacurile Nuntasi, Tuzla si partea sudica a lacului Sinoe, precum si grindul Chituc)

In zona de sud, spre lacul Tasaul, podisul prezinta pante mai mari, capatind aspectul unor boturi de deal. Cotele cele mai ridicate sunt in vest (Movila Mircea - 162.7 m), iar in zona grindului Chituc se afla altitudinea cea mai mica - 0,5 m.

In zona de est, comuna Sacele este marginita de lacurile Nuntasi si Tuzla si cuprinde partea de sud a lacului Sinoe (aproximativ 440 ha din 900 ha suprafata totala) si grindul Chituc aproximativ 5.500 ha. Malul Marii Negre aferent grindului Chituc are cote joase, zone de balti si stufaris.

Cea mai mare parte a teritoriului comunei Sacele se incadreaza in clasa a III-a de calitate (41-60 puncte de bonitate). In aceasta categorie sunt incluse terenurile de calitate mijlocie, cu limitari si restrictii moderate, care se formeaza, in general, pe suprafete plane sau slab inclinate. Din aceasta categorie fac parte cernoziomurile si solurile balane. Nota de bonitate este data in principal de cantitatea redusa de precipitatii, temperatura medie anuala ridicata, precum si adancimea mare a apei freatic.

De asemeni, se intalnesc soluri care se incadreaza in clasa a IV-a (21-40 puncte de bonitate) si a V-a de calitate (0 -20 puncte de bonitate). Pe solurile cu o fertilitate mai buna (clasa a III-a de calitate) se recomanda cultivarea in primul rand a cerealelor de toamna (grau, orz, secara), precum si a florii- soarelui, rapitei, lucernei, inului pentru ulei, soiei (numai in conditii de irigare), mazarei, fasolei, sfeclei de zahar si a porumbului. Suprafetele de teren care se incadreaza in categoriile IV si V de calitate sunt utilizate, in general ca pasuni, necesitand aplicarea periodica a reinsamantarii cu amestecuri de graminee si leguminoase pentru refacerea covorului vegetal, evitandu-se astfel accelerarea eroziunii solului.

Principala resursa naturala a subsolului o constituie rocile, respectiv calcarul exploatabil din zona lacului Tasaul, sistul verde neexploatat din zona de sud a comunei Sacele si loess-ul care se exploateaza de catre localnici pentru diverse constructii. Pe langa roci, o alta bogatie naturala a subsolului zonei este reprezentata de nisipurile cu continut titano-zirconic, exploatat pana in anul 1997 prin draga de pe grindul Chituc pentru Statia de concentrare finala a CNU de la Vadu.

4.6 Capacitate administrativa

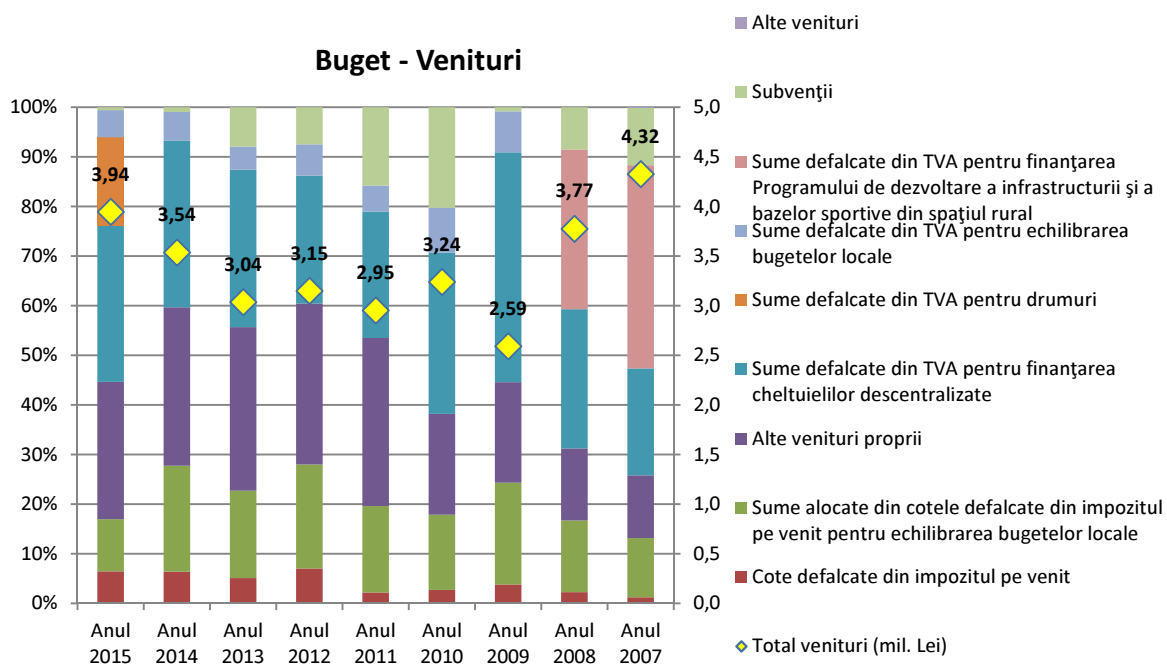
Sacele este o comuna cu o marime demografica mica, ce functioneaza pe principiul conform caruia populatia comunei este importanta si necesara din punct de vedere al capacitatii autoritatilor publice locale de a elabora si implementa politici de dezvoltare.

Nivelul veniturilor proprii raportat la numarul de locuitori al comunei, este destul de redus, 2429 lei/cap de locuitor in anul 2015, situandu-se pe locul 43, in cele 58 de comune din judetul Constanta, limiteaza capacitatea administratiei publice locale de a investi in proiecte de dezvoltare.

Analiza categoriilor de venituri arata dependent economiei comunei fata de principalii angajatori din zona. Acest lucru se datoreaza faptului ca principalele

venituri proprii ale comunei provin din cotele defalcate din impozitul pe venitul persoanelor, la care se adauga alte transferuri de la bugetul de stat, deci incasarile depind de stabilitatea si nivelul salariilor platite in economia locala.

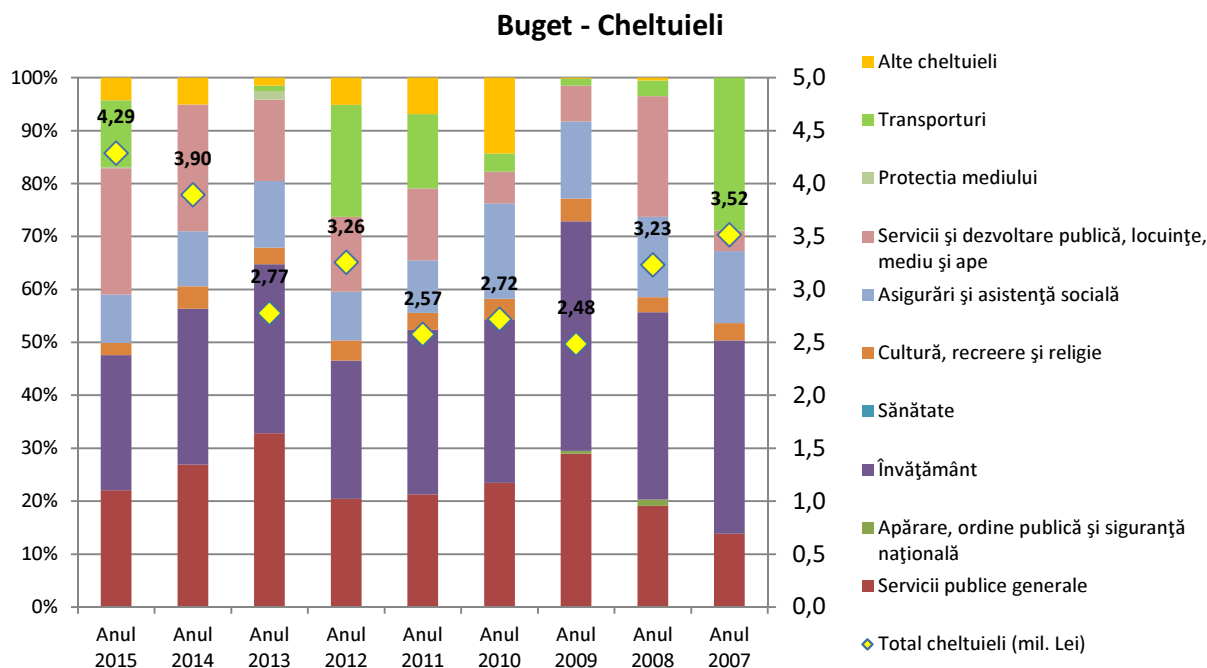

Avand in vedere capacitatea limitata de investitie a comunei Sacele si tendinta de restrangere bugetara ce va continua si in urmatoorii ani este necesara o analiza cost — beneficiu realista si atenta a investitiilor viitoare in active publice, intrucat acestea vor creste pe viitor costurile operationale ale administratie publice locale. Astfel, veniturile trebuie sa acopere investitia ca atare, plus costurile de functionare esalonate in timp (intretinere, reparatii curente) pentru a evita deprecierea capitalului investit, chiar daca este vorba despre cazul cel mai simplu al unui drum sau al unei strazi. In plus, capacitatea de indatorare a comunei este foarte redusa, ceea ce limiteaza mult posibilitatile de finantare autonoma de proiecte de dezvoltare costisitoare.

Este clar ca, numai prin capacitati proprii existente actualmente in administratie, sunt dificil de obtinut si gestionat proiecte integrate de natura celor disponibile in noul ciclu bugetar al UE. De asemenea, administratia locala nu are inca obisnuinta de a facilita, chiar prin actiuni care presupun costuri minime sau zero de tip informare si mobilizare, initiative locale de dezvoltare pe baze private. Pentru anul 2015 au fost aprobate 3 posturi pentru personal ce va fi implicat in implementarea de proiecte, ceea ce creste capacitatea administratiei locale de a gestiona si implementa proiectele locale.

La nivelul anului 2015, ponderea ce mai mare in totalul cheltuielilor efectuate din bugetul local, de 4,29 milioane lei, este detinuta de cheltuielile pentru

invatamant 25,52%, insumand 1,09 milioane lei, urmate de cheltuielile cu servicii si dezvoltare publica, locuintte, mediu si ape 23,92%, adica 1,02 milioane lei si cheltuieli cu serviciile publice generale 22,07%, total 0,95 milioane lei.

Pentru intarirea capacitatii administrative se recomanda efectuarea unor studii, accesarea de servicii de consultanta pentru accesarea fondurilor europene disponibile , elaborarea de proiecte ce pot fi finantate prin „G.A.L. Histria-Razim-Hamangia” precum si instruirea angajatilor primariei pentru imbunatatire managementului serviciilor publice.

De asemenea este necesara reabilitarea sediului primariei comunei.

4.7 Analiza SWOT

Efectuarea analizei SWOT asupra comunei Sacele a permis identificarea factorilor relevanti, iar rezultatele nu s-au rezumat numai la mentionarea factorilor care descriu situatia economica si sociala curenta si conditiile de potential ale localitatii, ci si la identificarea celor mai importante directii strategice si prioritati care sa conduca la dezvoltarea economica si coeziunea sociala a localitatii in perioada 2016-2020.

La baza elaborarii analizei SWOT au stat pe de o parte datele si analizele prezentate in strategiile si planurile nationale, regionale si judetene prezentate in capitolele anterioare, iar pe de alta parte informatiile culese la fata locului, furnizate de reprezentanti ai institutiilor publice existente la nivel local.

Analiza SWOT concentreaza problemele majore ale comunei Sacele si furnizeaza concluzii importante legate de directiile strategice care trebuie luate in considerare in vederea unei mai bune exploatare a potentialului economic, social si de mediu al localitatii.. Dintre proiectele considerate prioritare de catre autoritatile locale, selectia ce urmeaza este menita a evidentia proiectele stratgice care vor asigura o revigorare a comunitatii pe termen lung.

Analiza SWOT a teritoriului	
Puncte tari:	Puncte slabe:
-pozitionarea geografica; -deschidere la mare; -11km de plaja; -potential turistic;	-calitatea precara a drumurilor comunale -lipsa drum acces la plaja -calitatea foarte slaba, sau inexistentia drumurilor catre obiectivele turistice;
Oportunitati:	Amenintari:
-existenta unor politici regionale de dezvoltare economica; -situarea in zona de interventie ITI Delta Dunarii; -comuna este strabatuta de E87, facilitand legaturile cu zona;	-resurse financiare limitate pentru dezvoltarea proiectelor de infrastructura

Analiza SWOT a caracteristicilor economice	
Puncte tari:	Puncte slabe:
-disponibilitatea fermierilor locali pentru asociere; -potential productie agricola cu valoare adaugata; -cadru natural divers cu potential pentru agreement si turism; -forta de munca calificata in agricultura; -fond de terenuri (situat in intravilan); -fond de pasuni ce poate fi concesionat; -predominarea proprietatii private asupra proprietatii de stat; -posibilitatea diversificarii structurii economice; -existenta fortei de munca suficiente, in special pentru activitatile agricole; -solurile au fertilitate ridicata, favorizand dezvoltarea agriculturii; -functionarea in teritoriu a unor ferme de cresterea animalelor; -apartenenta la GAL „Histria-Razim-Hamangia”;	-agricultura subdezvoltata ; -lipsa irigatiilor; -drumuri agricole in stare proasta; -oportunitati limitate de dezvoltare profesionala si acces pe piata muncii pentru tineri; -dependentia economiei locale de principalii angajatori din comuna -existenta unui procent mare a exploatatilor mici; -inexistenta formelor asociative pe ramuri agricole si neagricole, pe produse, pe servicii sau pe lanturile de aprovizionare; -nivel scazut al gradului de calificare; -lipsa unui centru de colectare si depozitare a produselor agricole; -ponderea ridicata a agriculturii de subzistenta; -slaba cultura manageriala si de marketing a administratorilor de firma. -infrastructura turistica insuficienta si de slaba calitate; -lipsa unei oferte de trasee turistice, oferte

	de programe culturale privind traditiile locale;
Oportunitati:	Amenintari:
-finantarile oferite prin P.N.D.R. 2014-2020; -finantarile prin SIDDDD 2030; -Strategia GAL „Histria-Razim-Hamangia”; -posibilitatea de desfacere a produselor in piete din afara teritoriului comunei; -cresterea cererii in zona agroturistica si mai ales din spatiul international.	-capacitatea financiara scazuta de cofinantare pentru cei interesati de o investitie in orice domeniu; -tendinta de scadere a populatiei comunei; - conditiilor stricte impuse de „Biosfera Deltei Dunarii”, pot afecta dezvoltarea turismului in zona -lipsa personalului specializat in identificare si elaborarea proiectelor de infratstructura si accesare a fondurilor europene

Analiza SWOT a caracteristicilor demografice

Puncte tari:	Puncte slabe:
-omogenitatea populatiei; -lipsa conflictelor etnice, cu toate ca exista si un procent mic, ce-i drept, de nationalitati conlocuitoare; -costul redus al nivelului de trai, intr-un mediu curat si natural cu o alimentatie sanatoasa; -denistatea redusa a populatiei pe m2 -obiectivele turistice din zona care pot fi oportunitati deosebite pentru cresterea veniturilor populatiei locale prin practicarea agroturismului; -cresterea natalitatii si a ponderii populatiei apte de munca - disponibilitatea administratiei locale de a se implica si a sustine dezvoltarea economiei locale	-gradul de dependenta demografica la nivelul localitatii peste media nationala in special dependenta tinerilor; - rata de inlocuire a fortei de munca relativ scazuta, sub media nationala; -tendinta acuta de crestere a gradului de saracie; -slaba dezvoltare a infrastructurii educationale; -slaba dezvoltare a infrastructurii culturale, sportive si de agrement; -cresterea a ocuparii fortei de munca cu agricultura de subzistenta; -slaba dezvoltare a serviciilor sociale catre populatie, ceea ce duce la un nivel de trai departe de decenta.
Oportunitati:	Amenintari:
-Strategia Integrata de Dezvoltare Durabila a ITIDD -posibilitatea accesarii de fonduri europene pentru cresterea calitatii vietii locuitorilor orasului si diversificarea economiei	-slaba dezvoltare si calitate a sistemului rutier precum si a transportului public de calatori; -migratia fortei de munca catre centrele urbane din proximitate mai ofertante din punct de vedere al locurilor de munca

Analiza SWOT a caracteristicilor infrastructurii sociale

Puncte tari:	Puncte slabe:
-existenta Caminului Cultural; -disponibilitatea administratiei locale de a se implica si rezolva problemele sociale	-dotarea deficitara a Caminului Cultural -lipsa cladirilor din patrimoniul administratiilor locale care pot fi

<p>-existenta retelei de alimentare cu apa;</p>	<p>transformate in centre sociale; -inexistenta retelei de broadband; -lipsa unui centru de interventie medicala de urgenta (exista la Cogealac) -bugetele locale scazute, care nu permit facilitati sociale pentru membrii comunitatii care au nevoie de sustinere; -lipsa O.N.G.-urilor specializate pe teritoriul comunei; -lipsa programelor de incluziune sociala; -lipsa intreprinderilor sociale datorita dificultatii sustinerii lor; -lipsa programelor de prevenire a imbolnavirilor, si de educatie medicala; -lipsa totala a creselor de copii, in acest teritoriu; -lipsa posibilitatilor de agrement in teritoriul comunei;</p>
<p>Oportunitati:</p>	<p>Amenintari:</p>
<p>-posibilitatea sustinerii proiectelor sociale de catre P.O.C.U. 2014-2020; -existenta programelor de finantare pentru investitii, care vor crea locuri de munca; - P.N.D.R. 2014-2020</p>	<p>-atractivitatea zonei urbane prin posibilitatile mai mari oferite de piata locurilor de munca si a protectiei sociale;</p>

Analiza SWOT a caracteristicilor infrastructurii educationale

<p>Puncte tari:</p>	<p>Puncte slabe:</p>
<p>-infrastructura educationala in stare buna de functionare pentru ciclurile primare si gimnaziale precum si a unei gradinite pentru prescolari -plata abonamentelor de transport pentru cadrele didactice; -existenta internetului in scoala</p>	<p>-lipsa sau insuficienta unor materiale didactice moderne -lipsa programelor de educatie prelungita de tipul after school, step-by- step; -lipsa cabinetelor medicale scolare;</p>
<p>Oportunitati:</p>	<p>Amenintari:</p>
<p>-existenta programelor nationale si comunitare de reabilitare si dotare a scolilor; -lansarea SIDD DD 2030 -Programele operationale pentru perioada 2014-2020 ofera finantare pentru sprijinirea invatamantului</p>	<p>-tendinta tinerilor de a parasi spatiul rural pentru a beneficia de facilitatile educationale din zona urbana; -tendinta tot mai accentuata a cadrelor didactice de a parasi zona rurala; -cunostinte insuficiente legate de elaborarea si administrarea proiectelor finantate din Fonduri Structurale</p>

Analiza SWOT a caracteristicii patrimoniului arhitectural si cultura

<p>Puncte tari:</p>	<p>Puncte slabe:</p>
<p>-situarea localitatii in apropierea cetatii Histria</p>	<p>-dotarea deficitara a Caminului Cultural pentru sustinerea unor programe culturale;</p>

-existenta unui Camin Cultural	-lipsa programelor de pastrare a traditiilor locale; -inexistenta in proprietatea administratiei a unor cladiri de patrimoniu, care ar putea duce la dezvoltarea vietii culturale
Oportunitati:	Amenintari:
-revitalizarea activitatii turistice a zonei care va duce la cresterea gradului de atractivitate a zonei; -includerea comunei intr-un circuit ciclo/turistic; -programele de finantare europeana: PNDR, SIDD DD 2030;	-slaba implicare pentru incurajarea promovarii traditiilor locale.

Analiza SWOT a caracteristicilor climatice si de mediu

Puncte tari:	Puncte slabe:
-protectia controlata a mediului prin existenta organizatiei Biosfera Delta Dunarii; -aplicarea Master Planului de Gestionare Integrata a Deseurilor in tot judetul Constanta; -existenta si posibilitatea de extindere a centralelor eoliene; -nivel redus de poluare;	-platforme de depozitare a gunoiului de grajd neconforme; -nivelul scazut al precipitatiilor anuale; -nu se aplica tehnologiile de productie a energiei din biomasa rezultata din sectoarele economice din zona; -nu se aplica tehnologii care sa duca la economisirea energiei clasice prin folosirea surselor din energii regenerabile; -lipsa retelei de canalizare; -lipsa spatiilor verzi in comuna;
Oportunitati:	Amenintari:
-programele operationale nationale P.N.D.R., POS MEDIU, dar si SDD DD 2030 promoveaza masuri de protectie a mediului si combaterii efectelor schimbarilor climatice, precum si incurajarea obtinerii de energie din surse regenerabile ca produs secundar	-folosirea ingrasamintelor chimice; -depozitarea neconforma a deseurilor; -cultura civica insuficient dezvoltata, aproape inexistenta privind grija fata de mediu;

V. STRATEGIA DE DEZVOLTARE

5.1 Contextul strategic

Planul National de Dezvoltare Rurala (PNDR)

Planul National de Dezvoltare Rurala (PNDR), elaborat si implementat de Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale, traseaza cadrul strategic general al sprijinirii agriculturii si dezvoltarii rurale in Romania. Pentru perioada 2016 – 2020, planul introduce prioritati noi, relevante si pentru comuna Sacele. Este de mentionat importanta mare acordata lanturilor de comercializare, care ar putea fi utila unor structuri asociative ale producatorilor agricoli din Sacele si din cadrul Grupului de Actiune Locala (GAL).

Intrucat asocierea in scopuri economice (pe multiple paliere – zootehnie, pomicultura, crearea unei marci locale) a fermierilor din Sacele a reiesit ca deziderat de baza pentru perioada urmatoare, principalul proiect colectiv al comunitatii in intervalul 2016-2020 va fi crearea de cooperative agricole si grupuri de producatori. Astfel, din punct de vedere al cadrului strategic este necesara includerea in strategia Grupului de Actiune Locala a unei masuri atipice de creare si sprijinire a formelor asociative .

In ceea ce priveste cultura plantelor, perioada 2016 – 2020 introduce noi culturi pentru care se aplica subventii (plante cultivate in sera, legume s.a.), ceea ce reprezinta un potential sprijin pentru agricultorii ce detin suprafete mai reduse de teren si inregistreaza o rata a profitabilitatii scazuta.

Prin PNDR 2014-2020, fermele de familie pot obtine fonduri europene nerambursabile prin:

- Masura 4.1 „Modernizarea exploatatilor agricole” avand ca obiectiv general restructurarea si cresterea competitivitatii sectorului agricol (sprijin nerambursabil 50%,formele asociative prioritate in criteriile de selectie);
- Masura 6.2 „Sprijin pentru infiintarea de activitati non agricole in zonele rurale” care vizeaza completarea veniturilor din activitati agricole cu venituri din activitati complementare non agricole (ex. Ateliere mestesugaresti, impletituri nuiele etc);
- Masura 6.3 „Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici” cu dimensiune intre 8000-12000 SO Eur valoare standard – sprijin nerambursabil de pana la 15 000 Euro pe o perioada de maxim cinci ani, in doua transe (80%, 20%).

Pentru PNDR 2014-2020, MADR pregateste o serie de proiecte-tip, adecvate profilului comunei Sacele:

- Livada de pomi si arbusti fructiferi – maxim 5 ha
- Ferma de vaci destinata productiei de lapte – maxim 20 de capete
- Dotare livada de pomi fructiferi prin achizitionarea de utilaje si echipamente specific
- Dotare exploatare de vita de vie prin achizitionarea de utilaje si echipamente
- Infiintare ferma de tineret taurin pentru ingrasare
- Infiintare ferma de caprine pe pasuni si faneturi permanente
- Infiintare pepiniera si achizitionarea de utilaje si echipamente specific
- Infiintare ferma de legume in spatii protejate prin construirea de solarii si achizitionarea de echipamente si utilaje specific

Strategia „ Grupului de Actiune Locala -Histria-Razim-Hamangia”

Teritoriul acoperit de Asociatia „ Grupul de Actiune Locala -Histria-Razim-Hamangia” este situat in partea de nord-est a judetului Constanta, avand in componenta comunele Corbu, Sacele, Istria, Mihai Viteazu, aflate in teritoriul Deltei Dunarii.

Din punct de vedere al parteneriatului, acesta este format din trei categorii de sectoare de interes, si acopera tot teritoriul Asociatiei G.A.L. astfel:

- Institutii de interes public 6 parteneri:- primaria comunei Istria, pentru care in Anexa 7 este prezentata Hotararea de Consiliu Local de aderare la parteneriat, fiind reprezentata de primarul comunei Istria, domnul Herdean Ioan;- Liceul Tehnologic Cogea Lac, reprezentat de doamna director Beregoi Mirela;- Scoala Gimnaziala nr.1 Fantanele, reprezentata de doamna director Dieaconu Mirela Camelia;-Liceul Tehnologic „Mihai Viteazul” din Mihai Viteazu, reprezentat de doamna director Borcan Mituta;-Scoala Gimnaziala nr.1 Istria, reprezentata de doamna director Stoian Cati;- Scoala Gimnaziala „A. Ghencea” Sacele, reprezentata de doamna director Brindus Mirela Margareta. Documentele anexate sunt deciziile de numire pe post.

Sectorul privat este reprezentat de treisprezece parteneri:

- S.C. Agro T&F S.R.L. Fantanele, reprezentat de administrator, Voicu Cristina;

- I.F. Costoiu Gheorghe-Ionut, Cogealac, reprezentat de domnul Costoiu Gheorghe-Ionut;
- S.C. Daco Cris Dany -S.R.L. Corbu, reprezentat de imputernicitul asociatilor, domnul Marin Cristian;
- I.F. Florea Ioan(Flora) Sacele, reprezentat de domnul Florea Ioan;
- P.F.A. Ilie Costel Catalin Sacele, reprezentat de domnul Ilie Costel Catalin;
- S.C. Marin Agro S.R.L. Constanta, cu puncte de lucru in comunele Corbu si Sacele, reprezentat de administrator, domnul Marin Stefan;
- S.C. OPT-MP S.R.L. Istria, reprezentat de administrator domnul Perifan Mihai;
- I.I Ruta Daniel-Gabriel Corbu, reprezentat de domnul Ruta Daniel Gabriel;
- I.I. Soare N. Ion Cogealac, reprezentat de domnul Soare N. Ion;
- I.F. Uta Danut, sat Nuntasi, comuna Istria, reprezentat de domnul Uta Danut;
- Cooperativa Utilizatorilor de Pasune din comuna Istria, reprezentata de domnul Curelar Constantin;
- I.I. Banescu Cristina Maria comuna Istria reprezentata de doamna Banescu Cristina Maria;
- I.I. Nedelcu Madalina Zina comuna Istria, reprezentata de doamna Nedelcu Madalina Zina.

Reprezentanți ai societății civile:

- Parohia Corbu reprezentată de pâr. Scarlet Paul,
- Asociația pentru Dezvoltare Comunitara Corbu, reprezentată de domnul Marin Cornel;

Obiectivele specifice ale Strategiei:

Obiectivul 1.dezvoltarea unui mediu propice pentru investitii, sustinerea initiativelor care creeaza locuri de munca si reducerea migratiei fortei de munca, in special a celei tinere;

Obiectivul 2.cresterea gradului de atractivitate, siguranta a teritoriului, reabilitarea patrimoniului cultural si ameliorarea calitatii vietii prin dezvoltarea si accesibilizarea serviciilor sociale, medicale, economice, culturale si educationale;

Obiectivul 3. Imbunatatirea competitivitatii producatorilor prin promovare pe piata a produselor locale prin infiintarea formelor asociative si respectarea standardelor de calitate;

Obiectivul 4. Implementarea actiunilor ce vizeaza egalitatea intre persoane fara deosebire de origine etnica, egalitatea deplina de drepturi si sanse de afirmare a identitatii, a diversitatii culturale in scopul recunoasterii valorilor comune

Prin atribuirea sumelor pentru fiecare masura s-a facut si o prioritizare a masurilor, inclusiv numerica:

-M1/2B,6A - „Cresterea capacitatii de orientare spre piata a exploatatiilor si intreprinderilor din teritoriul Asociatiei „G.A.L. Histria-Razim-Hamangia”, corespunzatoare domeniilor de interventie 2B si 6A, din cadrul prioritatilor P2 si P6, apartinand Obiectivelor 1 si 2. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 2A) Numar de exploatatii/beneficiari sprijiniti . (Minim 4);-6A) locuri de munca create (minim 4 cu norma intreaga) Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 205.000 euro, repartizand 135.000 pentru P2 si 70.000 pentru P6. Masura isi aduce contributia la obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

-M2/2A,- „Sprijinirea sectorului agricol si agroindustrial pentru dezvoltarea economica locala ”, corespunzatoare domeniilor de interventie 2A , din cadrul prioritatii P2, apartinand Obiectivului 1. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 2A) Numar de exploatatii/beneficiari sprijiniti . (Minim 2); Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 183.000 euro. Masura isi aduce contributia la obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

-M3/6A- „Dezvoltarea activitatilor turistice pe teritoriul Asociatiei „G.A.L. Histria-Razim-Hamangia” in conditii prietenoase de mediu” corespunzatoare domeniului de interventie 6A, din cadrul prioritatii P6, apartinand Obiectivului 3. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 6A) Numar de locuri de munca create (Minim 4); Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 175.000 euro. Masura isi aduce contributia la obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

-M4/6B- „ Cresterea gradului de atractivitate si siguranta in teritoriul Asociatiei „G.A.L. Histria-Razim-Hamangia” corespunzatoare domeniului de interventie 6B, din cadrul prioritatii P6, apartinand Obiectivului 3. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 6B) Populatie neta care beneficiaza de servicii/infrastructuri imbunatatite (5.000 locuitori) ; Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 140.000 euro. Masura isi aduce contributia la obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

-M5/3A – „Infiintarea prin proiecte integrate a formelor asociative pe teritoriul Asociatiei „G.A.L. Histria-Razim-Hamangia” corespunzatoare domeniului de interventie 3A, din cadrul prioritatii P1, apartinand Obiectivului 1. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 3A) Numarul de exploatatii agricole care primesc sprijin pentru participarea la grupuri/organizatii de producatori:- minim 2 ;

Alocarea financiara pentru masura este de 135.000 euro. Masura contribuie la obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

- M6/6B- „Realizarea unei coeziuni sociale, economica si culturala pe teritoriul Asociatiei „G.A.L. Histria- Razim-Hamangia” corespunzatoare domeniului de interventie 6B, din cadrul prioritatii P6, apartinand Obiectivului 3. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 6B) Populatie neta care beneficiaza de servicii/infrastructuri imbunatatite (80 locuitori) ; Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 120.000 euro. Masura contribuie la obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

- M7/6B-„Integrarea minoritatii rome in spatiul economic, social si cultural din teritoriul Asociatiei „G.A.L. Histria-Razim-Hamangia” corespunzatoare domeniului de interventie 6B, din cadrul prioritatii P6, apartinand Obiectivului 3. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 6B) Populatie neta care beneficiaza de servicii/infrastructuri imbunatatite (15 locuitori de etnie roma)) ; Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 20.766,11 euro. Obiectivele transversale: mediu si clima si inovare.

-M8/3A- „Orientarea catre piata a produselor agricole si alimentare prin indicarea calitatii”, corespunzatoare domeniului de interventie 3A, din cadrul prioritatii P1, apartinand Obiectivului 1. Masura isi propune realizarea urmatoarelor indicatori specifici: 3A) Numarul de exploatare agricole care primesc sprijin pentru participarea la grupuri/organizatii de producatori-1 ; Alocarea financiara totala pentru aceasta masura este de 12.000 euro. Masura contribuie la realizarea obiectivului transversal: mediu si clima si inovare.

Strategia de dezvoltare Regiunea Sud-Est

Strategia de Dezvoltare Regionala promoveaza o abordare integrata cu privire la principiile guvernarii regionale, accesibilitatea si mobilitatea fortei de munca, protectia mediului, dezvoltarea economica, corelat cu obiectivele si tintele stabilite prin strategiile de la nivel european. Se asigura in acest fel sinergia masurilor promovate la nivel national si regional cu cele de la nivel european, aceasta fiind unica modalitate in care finantarile europene pot fi utilizate corect.

In baza analizelor efectuate cu ocazia elaborarii Strategiei de Dezvoltare Regionala, a fost elaborat Planul de Dezvoltare al Regiunii Sud - Est, care trateaza o gama larga de probleme economice, sociale si de mediu ale regiunii.

Obiectivele de dezvoltare au conturat urmatoarele prioritati regionale:

1. Dezvoltarea urbana integrate
2. Dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional

3. Imbunatatirea competitivitatii economice regionale in contextul promovarii specializarii economice inteligente
4. Imbunatatirea calitatii turismului la nivel regional
5. Conservarea si protectia mediului inconjurator
6. Imbunatatirea eficientei energetice si utilizarea resurselor regenerabile
7. Imbunatatirea calitatii in domeniile educatie, sanatate si incluziune sociala
8. Valorificarea superioara a resurselor din mediul rural si modernizarea economiei rurale
9. Imbunatatirea resurselor umane la nivelul regional, in contextul specializarii regionale inteligente
10. Promovarea cooperarii transfrontaliere si interregionale

Strategia de dezvoltare a judetului Constanta 2014-2020

Strategia Consiliului Judetean Constanta, are in vedere continuarea si amplificarea procesului de reforma administrativa, dezvoltarea socio-economica si culturala a judetului Constanta.

Obiectivul general al strategiei este punerea in valoare a potentialului material si uman in folosirea resurselor existente si a identificarii altor surse capabile sa produca o dezvoltare durabila si echilibrata a localitatilor judetului, in sensul asigurarii unui mediu sanatos si coerent sub raport functional, economico-social si cultural, in conditiile pastrarii echilibrului fata de complexul de resurse al capitalului natural.

Obiectivele calitative se refera la:

- ridicarea standardului de viata
- crearea de noi locuri de munca
- imbunatatirea calitatii mediului
- regenerarea ambientului
- indeplinirea criteriilor existente la nivelul tarilor europene dezvoltate

Obiectivele principale vizeaza:

- revigorarea si stabilitatea socio-economica
- modernizarea si dezvoltarea serviciilor publice
- valorificarea potentialului turistic
- atingerea parametrilor minimali de functionalitate sociala si economica a localitatilor judetului Constanta, in special in mediul rural.

Avand in vedere evaluarea situatiei economico – sociale a judetului Constanta, potentialul economic si criteriul determinant al concordantei cu

cerintele integrarii europene si euroatlantice, au fost identificate urmatoarele prioritati:

1. Diversificarea si extinderea bazei industrial

Prin aceasta se doreste realizarea de investitii productive in vederea crearii si mentinerii locurilor de munca permanente:

- reabilitarea, dezvoltarea si modernizarea obiectivelor si cladirilor care concura la producerea de valori si bunuri materiale;
- reabilitarea infrastructurii fizice;
- dezvoltarea de parcuri industriale;
- atragerea IMM-urilor in sfera productiei prin reabilitarea si dezvoltarea infrastructurii, in zonele defavorizate economic;
- dezvoltarea IMM-urilor in vederea crearii de activitati industriale complementare sau alte sectoare ale productiei materiale care sa asigure dezvoltarea economica.

2. Valorificarea resurselor agricole si dezvoltarea mediului rural

- Dezvoltarea si modernizarea infrastructurii din mediul rural in vederea atragerii IMM-urilor in activitati productive bazate pe valorificarea resurselor locale.
- Investitii pentru dezvoltarea, modernizarea si realizarea de noi capacitati de productie, in scopul preluarii si realizarii de produse agroalimentare care sa asigure consumul intern si posibilitati de export.
- Investitii in infrastructura sectorului prelucrativ manufacturier.

3. Dezvoltarea turismului si modernizarea serviciilor adiacente

- Reabilitarea zonelor, monumentelor, cladirilor de interes turistic si modernizarea infrastructurii.
- Sustinerea initiativei private in crearea si dezvoltarea de unitati turistice, cu servicii la standarde internationale.
- Amenajarea zonelor cu potential cinegetic, etnografic, cultural si peisagistic deosebit, in scopul dezvoltarii turismului.
- Atragerea unui numar sporit de turisti prin actiuni promotionale in tara si in strainatate.

4. Dezvoltarea potentialului de resurse umane

- Calificarea si recalificarea fortei de munca angajate in sfera economica.
- Training pentru personalul cuprins in sfera serviciilor.

- Programe de formare si orientare profesionala pentru tineri si someri.

Pentru atingerea parametrilor minimali de dezvoltare economico - sociala a localitatilor judetului Constanta, masurile importante care se impun implementate sunt:

- Gospodarire unitara, rationala si complexa a apelor
 - Imbunatatirea alimentarii cu apa potabila a localitatilor;
 - Reabilitarea sistemelor de alimentare cu apa din localitatile rurale;
 - Imbunatatirea echiparii retelelor din localitati cu instalatii de canalizare si statii de epurare.
- Infrastructura tehnica de circulatie si transport rutier
 - Imbunatatirea conditiilor de transport pe reseaua de drumuri publice locale (judetene si comunale);
 - Consolidari, refaceri si inlocuiri de poduri;
 - Pasaje denivelate pe drumuri la intersectia cu calea ferata;
 - Ameliorarea/imbunatatirea legaturilor auto in/si spre zonele lipsite de retea feroviara.
- Turismul
 - Adaptarea formelor de turism la oferta turistica specifica potentialului din fiecare zona a judetului;
 - Dezvoltarea ofertei turistice;
 - Punerea in valoare si introducerea de trasee turistice noi, pentru valorificarea peisajului cultural constantean;
 - Oferta pentru turismul de afaceri si reuniuni cu caracter stiintific.
- Reteaua de localitati
 - Dezvoltarea echilibrata si armonioasa a tuturor localitatilor;
 - Ameliorarea infrastructurii rutiere si a legaturilor de transport cu principalele localitati din vecinatate.
- Locuinte
 - Stimularea constructiei de locuinte sociale, in vederea asigurarii pentru fiecare familie a unei locuinte;
 - Renovarea fondului de locuinte sociale existent.
- Reteaua de dotari publice

- Modernizarea si consolidarea unitatilor de invatamant;
- Modernizarea retelei de unitati de asistenta sociala;
- Reabilitarea retelei de unitati culturale.

Pentru indeplinirea obiectivelor propuse se va avea in vedere dezvoltarea capacitatii institutionale de absorbtie a fondurilor comunitare si guvernamentale.

Strategia de Dezvoltare Durabila pentru Delta Dunarii

Strategia asigura echilibrul intre protejarea patrimoniului natural unic al Rezervatiei Biosferei Deltei Dunarii (RBDD) si dezvoltarea socio-economica venind in intampinarea aspiratiilor locuitorilor zonei prin imbunatatirea conditiilor de viata, crearea unor oportunitati economice mai bune si o valorificare adecvata a patrimoniului natural si cultural.

Strategia a fost dezvoltata in baza unei analize tehnice sistematice si a unui proces participativ. In anul 2013, Guvernul Romaniei - prin intermediul Ministerului Dezvoltarii Regionale si Administratiei Publice (MDRAP) - a solicitat Bancii Mondiale furnizarea serviciilor de asistenta tehnica, in vederea elaborarii unei strategii pentru Delta Dunarii si pentru zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunarii)⁶, cu orizont 2030, precum si in vederea realizarii unui plan de actiune si identificare a modalitatilor pentru implementarea unei astfel de strategii.

Viziunea pentru regiunea Delta Dunarii (2030) a fost definita astfel: O zona atractiva – cu biodiversitate valoroasa si mediu de afaceri dinamic, cu activitati economice la nivel mic/mediu atat in domeniile traditionale cat si in cele moderne – unde oamenii traiesc in armonie cu natura, integrand activitati economice in sectoarele turism, agricultura si pescuit, cu sprijin adecvat asigurat de catre centrele urbane furnizoare de servicii. Aceasta a derivat din urmatoarele viziuni definite pentru cele doua sub - zone ale regiunii - rezervatia biosferei si zonele limitrofe - datorita caracteristicilor diferite ale acestora.

Viziunea pentru Delta Dunarii (zona Biosferei Delta Dunarii): O „delta vie” (o zona unde oamenii traiesc si muncesc), cu echilibru intre mediu si comunitate; cu o economie locala durabila si sanatoasa – bazata, in principal, pe natura si turism cultural; cu un proces de planificare bazata pe incluziune (localnici, autoritati, mediu de afaceri). Viziunea pentru zonele limitrofe: o agricultura si un mediu de afaceri

⁶ Delta Dunarii (DD) este zona la care se face referire ca: Rezervatia Biosferei Deltei Dunarii (RBDD). Aceasta acopera: (i) centrul Deltei (zona cuprinsa intre bratele Sf. Gheorghe si Chilia ale fluviului Dunarea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe – Babadag, cu zonele limitrofe; si (iii) zona de-a lungul fluviului Dunarea, la vest de orasul Tulcea, spre Galati. Zona de studiu – denumita Regiunea Deltei Dunarii – acopera RBDD si zonele sale limitrofe; zona de studiu cuprinde municipiul Tulcea, patru orase (Babadag, Isaccea, Macin si Sulina) si treizeci si doua de comune (numarul total de comune din judetul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu si Sacele) care fac parte din unitatea administrativ-teritoriala a judetului Constanta, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe.

vibrante, cu rețea de centre urbane de furnizare de servicii și cu un sector turistic integrat în atracțiile zonei și ale Deltei.

Din viziunea acceptată rezultă două obiective strategice:

(1) Pastrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic; și

(2) Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și protecției durabile, eficiența din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

Strategia este structurată pe cinci piloni, care au reieșit din obiectivele strategice. Aceștia corespund celor cinci piloni sub care au fost grupate analizele sectoriale rezultate din evaluările anterioare ale nevoilor. Exemple de intervenții prioritare recomandate în urma studiilor sunt indicate mai jos, în cadrul fiecărui pilon.

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale. Principalul avantaj comparativ pe care îl detine această regiune este reprezentat de bogăția mediului natural. Chiar dacă impune constrângeri anumitor activități economice în Rezervația Biosferei Delta Dunării această oferă și oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea sustenabilă a resurselor naturale, a rezervelor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale.

Refacerea mediului natural și îmbunătățirea gestionării bunurilor de mediu, reprezintă un pas important.

Pe termen lung, durabilitatea va depinde de modul în care localnicii joacă un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din Delta, în parteneriat cu Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Reducerea amenințării unui consum nesustenabil de resurse, inclusiv pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții ce au la bază cooperarea între diferiți actori și care pot oferi stimulente localnicilor de a proteja bunurile locale. Acest lucru înseamnă, în general, oferirea unui drept de a utiliza resursele zonei ("ownership rights"), împreună cu responsabilitate și responsabilizare. Toate activitățile promovate în regiunea Delta Dunării trebuie să fie în armonie cu direcțiile orientative care vor fi stabilite în evaluarea strategică de mediu și în regulamentul de guvernare al rezervației biosferei și rezolvarea amenințărilor provocate de schimbările climatice în mod proactiv.

Exemple de interventii: modelarea hidrologica; decolmatare; refacerea sistemului hidrologic al Deltei Dunarii, restaurarea ecologica; refacerea zonelor de reproducere naturala si a rutelor de migratie ale pestilor, dragare; protectia impotriva inundatiilor; semnalizare; initiative legate de eficienta energetica; masuri de monitorizare si consolidare institutionala.

Pilonul II: Imbunatatirea economiei. Bogatia si diversitatea culturala si de mediu ale regiunii aduc oportunitati economice industriei turismului si co-beneficii pentru pescuitul si acvacultura locale, agricultura si mici ateliere de mestesugarit. Printr-o gama mai diversificata de atractii si programe pentru petrecerea timpului in natura, nu numai ca va creste numarul de turisti, dar va creste si durata sederii acestora, ceea ce va genera venituri populatiei locale, atat din cadrul Rezervatiei Biosferei (in special in centrul Deltei), cat si in orasele si comunele invecinate. Conservarea bunurilor mobile si imobile ale patrimoniului cultural al regiunii - traditiile, arta, gastronomia locala, siturile si evenimentele culturale - pot aduce un plus de valoare pozitionarii distincte a zonei, ca si destinatie de calatorie, si brandului produselor locale. Eforturi speciale sunt necesare pentru integrarea, in continuare, a grupurilor minoritare in societate si pentru pastrarea patrimoniului cultural al acestora. Pentru a aborda constrangerile legate de capacitate de plata este necesara generarea de oportunitati economice si locuri de munca, cu sprijin variind de la dezvoltarea abilitatilor si instruire la locul de munca, la scheme de granturi mici pentru microintreprinderi, inclusiv pentru unitati mici agricole si de procesare a pestelui, care sa sprijine turismul. Serviciile de consiliere vor ghida consolidarea si modernizarea fermelor, si vor pregati proprietarii hotelurilor si pensiunilor mici pentru practicarea unui turism de calitate. Pot fi acordate stimulente pentru afaceri mici pilot, care includ un cadru de evaluare adecvat care sa permit invatarea si replicarea.

Exemple de interventii: infrastructura conexa care sustine dezvoltarea turismului; reabilitarea arhitecturala si cresterea calitatii spatiilor publice din localitatile din centrul Deltei; granturi mici; formare turistica; organizarea managementului destinatiei; infrastructura rurala; sustinerea modernizarii infrastructurii in agricultura; sustinerea acvaculturii si a pescuitului comercial, a activitatii si infrastructurii de pescuit de agrement; procesare la scara mica a pestelui (conservare, afumare); sustinerea dezvoltarii de afaceri in domenii non-agricole (ex. turism, produse de artizanat/mestesuguri, energii regenerabile), crearea, promovarea si sustinerea unui brand pentru turism si produsele locale din Delta Dunarii.

Pilonul III: Imbunatatirea conectivitatii. O conectivitate imbunatatita pentru a spori circulatia oamenilor, a bunurilor si a informatiilor va diminua decalajul dintre orase si spatiile izolate si intre regiunile slab dezvoltate si cele dezvoltate (de ex.

Constanta, unul dintre poli de crestere ai tarii), precum si in cadrul regiunii (de ex. intre centrul Deltei si zonele limitrofe si intre localitatile din centrul Deltei). O infrastructura TIC imbunatatita si o circulatie mai rapida, vor sprijini dezvoltarea turismului. Se vor imbunatati, de asemenea, oportunitatile de afaceri prin conectarea vanzatorilor cu pietele si crearea de oportunitati pentru oferirea de servicii inovatoare in sectoarele sanatate si educatie.

Exemple de interventii: plan de mobilitate pentru teritoriul Rezervatiei Biosferei Delta Dunarii, masuri pentru asigurarea unei mobilitati intre localitatile din Delta Dunarii, incurajarea utilizarii transportului electric in interiorul localitatilor din Delta Dunarii.

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice Accesul la serviciile urbane de baza (apa, canalizare, colectarea deseurilor), la clinici medicale, la educatie si servicii sociale in regiune este diferentiat, la fel ca si calitatea serviciilor mai sus amintite. Imbunatatirea acestor servicii si solutia ionarea decalajelor dintre acestea, vor sustine dezvoltarea turismului, iar imbunatatirea serviciilor, partial prin folosirea TIC, va fi esentiala pentru imbunatatirea serviciilor de sanatate si a mobilitatii sociale. Serviciile de baza trebuie sa fie furnizate la cele mai mici costuri, ceea ce va impune abordari inovatoare. In privinta sanatatii, acestea vor insemna bazarea pe prevenirea bolii prin vizitele medicilor la domiciliu (caravana medicala), furnizarea serviciilor medicale si consultatii prin TIC. In privinta educatiei, consolidarea scolilor, acolo unde este cazul, cu optiuni de transport frantionat si cu clase virtuale pentru zonele izolate. In privinta apei si a apelor uzate, acestea implica tehnologii accesibile, usor de intretinut si necostisitoare, pentru care exista solicitare certa si vointa de a plati. Pe masura ce reglementarile privind recuperarea costurilor respecta din ce in ce mai mult principiile economiei de piata, trebuie sa fie instituite mecanisme de siguranta sociala corespunzatoare pentru a proteja segmentele defavorizate ale populatiei. Din punct de vedere al incluziunii sociale se vor avea in vedere interventii integrate care sa rezolve problemele legate de educatie, sanatate, asistenta sociala, locuire si ocupare, in special pentru zonele defavorizate, cu pondere ridicata a populatiei romane.

Exemple de interventii: realizarea si reabilitarea sistemelor de alimentare cu apa; colectarea si epurarea apelor uzate, la costuri mici; imbunatatirea sistemului de management al deseurilor, cu sustinerea separarii/selectarii deseurilor, inclusiv cu solutii adaptate pentru localitatile din centrul Deltei, imbunatatirea gradului de acces si a capacitatii de raspuns in sectorul sanatatii; telemedicina; sustinerea educatiei pe tot parcursul vietii, crearea legaturilor intre scolile vocationale si pietele de munca si intre educatia timpurie si ingrijirea prescolarilor; invatamantul la distanta; asigurarea accesului categoriilor defavorizate ale populatiei la servicii de educatie, sanatate, locuinte si locuri de munca; dezvoltarea de intreprinderi sociale,

crearea unor locuri de munca durabile si de calitate si sprijinirea mobilitatii lucratorilor, promovarea incluziunii sociale, combaterea saraciei si a oricarei forme de discriminare, asigurarea de locuinte si stimulente pentru specialisti.

Pilon V: Promovarea eficientei, accesibilitatii si sustenabilitatii. Un factor esential care ar ajuta la dezvoltarea zonei de studiu il reprezinta abilitarea autoritatilor locale de a dezvolta si de a supraveghea furnizarea de servicii publice. Alternativele la autoritatile locale (concesiuni, institutii externe etc.) sunt mai putin responsabile fata de beneficiarii acestor investitii. Daca nici gospodariile, nici autoritatile locale nu pot sustine nivelul serviciilor locale din zona, trebuie sa se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subventii specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile sa fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar capacitatea autoritatilor locale, dar si capacitatea tuturor institutiilor de a administra tipul si nivelul proiectelor avute in vedere necesita consolidare. Resursele bugetare limitate si provocarile de a mentine personalul in locuri izolate (de ex. in sectoarele sanatate si educatie) constituie un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficienta a interventiilor va reprezenta o solicitare administrativa suplimentara din partea institutiilor beneficiare si se propune infiintarea unor organizatii noi (de ex. o organizatie de management a destinatiei in sectorul turism). Va trebui administrat un program comprehensiv pentru ceea ce inseamna construirea capacitatii si a asistentei tehnice, care sa vina in sprijinul functiilor, stimulentele si responsabilitatilor viitoare.

Exemple de interventii: Asistenta tehnica pentru imbunatatirea capacitatii administrative, asistenta tehnica pentru managementul programului, crearea subventiilor pe gospodarii si a unui sistem de subventii care sa sustina dezvoltarea activitatilor economice locale si atragerea fortei de munca specializate, dezvoltarea serviciilor online.

Tinand cont de particularitatile Rezervatiei Biosferei Delta Dunarii, Romania va folosi in aceasta zona, instrumentul ITI - Investitii Teritoriale Integrate care vor avea la baza nevoile locale pentru a stimula dezvoltarea integrata si cooperarea la nivel trans-sectorial si subregional, evitandu-se finantarea unor proiecte disparate sau divergente.

ITI Delta Dunarii este singurul mecanism de finantare din Romania cu alocari directe pentru perioada 2014-2020.

Asociatia de dezvoltare intercomunitara cu acelasi nume are ca scop organizarea, reglementarea, finantarea, monitorizarea si coordonarea in comun pe raza de competenta a unitatilor administrativ-teritoriale cuprinse in Strategia de Dezvoltare Durabila Integrata a Deltei Dunarii, Planul de Dezvoltare, Mecanismul de Implementare, Planul de Investitii pe Asociatia I.T.I. Delta Dunarii, a unor proiecte

de investitii publice/private, de interes zonal sau regional in vederea: conservarii si reconstructiei ecologice din aria Rezervatiei Delta Dunarii, modernizarii infrastructurii aferente zonei, dezvoltarii sectorului economic public si privat, dezvoltarii turismului, regenerarii urbane si rurale, imbunatatirii calitatii vietii populatiei, dezvoltarii sustenabile pe principii economice.

Prin elaborarea strategiei de dezvoltare integrata, comuna Sacele urmareste identificarea, analiza si implementarea obiectivelor strategice de dezvoltare a comunitatii locale in domeniile de actiune identificate la nivel local, integrate in cele la nivel judetean, regional, national si european.

Strategia de dezvoltare locala a comunei Sacele implica necesitatea ca autoritatile locale sa lucreze in parteneriat cu toti actorii locali, punand accentul pe participarea comunitatii si oferind o modalitate de integrare a problemelor sociale, economice si de mediu. Acest document strategic va avea efecte economico - sociale ce vor duce la imbunatatirea conditiilor de viata ale intregii comunitati. De aceea, participarea cetatenilor este foarte importanta, intrucat ei trebuie sa fie constienti ca este necesar sa isi asume responsabilitatea efectelor imediate sau viitoare ale actiunilor lor.

INVESTIȚIA TERITORIALA INTEGRATĂ DELTA DUNARII

Buget total estimat conform prevederilor Programelor Operaționale: 1,114 miliarde euro din fonduri europene, la care se adaugă finanțarea națională;

POIM – 407,64 mil. euro;

POR – 358,1 mil. euro;

PNDR – 168 mil. euro (inclusiv finanțarea națională);

POPAM – 37 mil. euro;

POC – 60 mil. euro;

POCU – 60 mil. euro;

POCA – 16 mil. euro;

POAT – 5 mil. euro.

Finanțare integrată asigurată din toate programele operaționale, cuprinzând investiții din FC, FEDR, FSE, FEADR, FEPAM

ALOCARI ESTIMATIVE DIN PROGRAME OPERAȚIONALE:

Programul	Axa prioritară	Alocare estimată (mil. euro)
POR	AP 2 - Sprijinirea competitivității mediului de afaceri	64
POR	AP 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon	116
POR	AP 5 - Conservarea patrimoniului cultural	45
POR	AP 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	75
POR	AP 7 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	5
POR	AP 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	21
POR	AP 10 - Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	32
POIM	AP 2 - Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient	236
POIM	AP 3 - Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor	60
POIM	AP 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	60
POIM	AP 5 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor	48
POIM	AP 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon	4
PNDR	Măsura 4 – Investiții în active fixe	168, inclusiv contribuția națională
PNDR	Măsura 6 - Dezvoltarea exploatațiilor și întreprinderilor	
PNDR	Măsura 7 – Servicii de bază și reînnoirea satelor	
PNDR	Măsura 19 – LEADER	
POPAM	Măsura I.1 - Inovare	27
POPAM	Măsura I.15 - Limitarea impactului pescuitului asupra mediului marin și adaptarea pescuitului la protecția speciilor	
POPAM	Măsura I.17 - Protejarea și refacerea biodiversității marine - colectarea deșeurilor	
POPAM	Măsura I.23 - Porturi de pescuit, locuri de debarcare, centre de licitații și adăposturi - investiții de îmbunătățire a infrastructurii porturilor de pescuit și a centrelor de licitații sau a locurilor de debarcare și a adăposturilor, investiții pentru îmbunătățirea siguranței pescarilor	
POPAM	Măsura I.22 - Valoare adăugată, calitatea produselor și utilizarea capturilor nedorite	
POPAM	Măsura I.6 - Diversificare și noi forme de venituri	
POPAM	Măsura I.2 - Servicii de consiliere	
POPAM	Măsura 1.21 - Eficiența energetică și atenuarea schimbărilor climatice - înlocuirea sau modernizarea motoarelor (pescuit marin)	
POPAM	Măsura I.21 – Eficiența energetică și atenuarea schimbărilor climatice - înlocuirea sau modernizarea motoarelor (pescuit ape int.)	
POPAM	Măsura II.1 - Inovare	
POPAM	Măsura II.5 - Servicii de gestionare, de înlocuire și de consiliere pentru fermele de acvacultură	
POPAM	Măsura II.2 - Investiții productive în acvacultură	
POPAM	Măsura II.12 - Măsuri privind sănătatea și bunăstarea animalelor	
POPAM	Măsura II.4 - Investiții productive în acvacultură - creșterea eficienței energetice, energie regenerabilă	
POPAM	Măsura II.3 - Investiții productive în acvacultură - eficiența utilizării resurselor, reducerea utilizării apei și a substanțelor chimice, recirculare sisteme de minimizare a utilizării apei	
POPAM	Măsura II.9 - Conversia la sistemele de management de mediu și audit și ia acvacultura ecologică	
POPAM	Măsura II.10 - Acvacultura care furnizează servicii de mediu	
POPAM	Măsura IV. 1 - Planurile de producție și de comercializare	
POPAM	Măsura IV.3 - Măsuri de marketing	
POPAM	Măsura IV.4 - Prelucrarea produselor pescărești și de acvacultură, Depozitarea	
POPAM	Măsura III.1 - Sprijinul pregătitor	10
POPAM	Măsurile III.2 și III.3 Punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare locală	
POPAM	Măsura III.4 - Activitățile de cooperare	
POC	AP 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor	40
POC	AP 2 - Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	20
POCU	AP 3 - Locuri de muncă pentru toți	18
POCU	AP 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei	22
POCU	AP 6 – Educație și competențe	20
POCA	AP 1 -Structuri eficiente la nivelul tuturor palierelor administrative și judiciare	8
POCA	AP 2 - Administrație publică și sistem judiciar eficace și transparente	8
POAT	AP 1 – Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din FESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri	5

5.2 Concluzii ale analizei diagnostic si premise ale dezvoltarii

Planificarea dezvoltarii comunei Sacele si definirea viziunii pornesc de la problemele a caror rezolvare a reiesit ca prioritara din analiza diagnostic si in urma consultarii publice, dar si de la elementele de diferentiere identificate, dupa cum urmeaza:

Principalul dezavantaj ce limiteaza posibilitatile de dezvoltare ale comunei consta in marimea demografica mica, 2405 persoane, ce restrictioneaza capacitatea de investitie a administratiei publice locale in proiecte si servicii publice. Totodata, dimensiunile reduse ale comunei Sacele reprezinta un dezavantaj in ceea ce priveste competitivitatea acesteia in fata altor localitati din judet din punct de vedere al prioritatii si atractivitatii pentru investitii, fie ca este vorba despre proiecte de dezvoltare ale autoritatilor judetene, fie ca este vorba despre atragerea de investitii private.

In consecinta, sansele de dezvoltare ale comunei Sacele se concentreaza pe doua directii principale. Pe de-o parte, autoritatile publice trebuie sa adopte o atitudine orientata spre colaborare la nivel teritorial, atat orizontala – o prezenta activa in cadrul Grupului de Actiune Locala, colaborarea cu alte comune din zona Deltei Dunarii pe probleme de mediu, dar si pentru valorificarea pozitiei geografice si a resurselor naturale – cat si verticala – promovarea la nivelul Consiliului Judetean a proiectelor locale de succes, a prioritatilor locale de dezvoltare si colaborarea cu autoritatile judetene pentru dezvoltarea de proiecte si activitati. Pe de alta parte, sunt vitale crearea de locuri de munca pe plan local si asigurarea conexiunilor facile catre si dinspre localitatile inconjuratoare, care ofera locuri de munca si dotari si servicii pentru populatia din Sacele.

De-a lungul timpului comuna Sacele s-a dezvoltat in jurul agriculturii. In momentul de fata principalii angajatori sunt concentrati in agricultura si comert. Totodata, agricultura practicata este in mare parte una de subzistenta, cu o capacitate si eficienta limitata. In acest context, comuna Sacele trebuie sa isi reconsidere modul de dezvoltare economica, sa isi gaseasca o identitate si sa ofere rezidentilor, si in special tinerilor, oportunitati, pentru a evita migratia acestora.

Se constata astfel necesitatea modernizarii si eficientizarii agriculturii, un pas esential in acest sens fiind asocierea micilor producatori agricoli in vederea trecerii catre faza de prelucrare si creare de produse cu valoare adaugata, pe de-o parte, si, pe de alta parte, necesitatea dezvoltarii economiei locale prin formarea profesionala si investitii in servicii si mica productie in alte domenii.

Potentialul comunei pentru industria alimentara, deschide oportunitatea crearii unei marci locale in acest domeniu, in masura in care se va putea obtine un

produs sau set de produse suficient de puternic pentru a patrunde pe piata (locala, regionala). Orientarea catre produse cu valoare adaugata crescuta, de nisa, este o solutie viabila pentru comuna Sacele.

O alta oportunitate din punct de vedere al consolidarii identitatii locale o reprezinta amplasarea comunei Sacele in zona Deltei Dunarii si a deschiderii la mare, pozitie ce ofera, pe de-o parte, un cadru natural cu un potential momentan nevalorificat, si, pe de alta parte, posibilitatea promovarii acesteia prin asociere si initierii de proiecte de dezvoltare locala in parteneriat, inclusiv in domeniul cultural, al turismului si agrementului.

Comuna Sacele prezinta o situatie favorabila in ceea ce priveste infrastructura, infrastructura de transport de calitate relativ buna, ce asigura accesul facil la centrele urbane inconjuratoare cat si infrastructura tehnico-edilitara, care deserveste aproape intreaga comuna. Lipseste numai sistemul de canalizare, care este insa stadiul de proiect, constituind o prioritate pentru administratia locala.

Palierul socio-cultural este relativ bun in comuna Sacele, ceea ce se datoreaza atat infrastructurii dedicate (scoala si gradinita modernizate), cat si prezentei unor persoane – resursa in comunitate (invatatori, profesori si educatori etc.).

Elemente de diferentiere si fundamentare a dezvoltarii

Comuna Sacele se diferentiaza prin pozitia geografica favorabila datorita localizarii in apropierea Deltei Dunarii si litoralul Marii Negre, prin resursele natural bogate si prin vitalitatea comunitatii. Initiativa recenta a fermierilor de a se asocia pentru cresterea productivitatii agriculturii, denota faptul ca Sacele a intrat intr-o noua etapa de dezvoltare. Intrucat infrastructura de transport si tehnico-edilitara necesita in cea mai mare parte masuri de extindere si imbunatatire, strategia se va concentra pe finalizarea si completarea lucrarilor de infrastructura si, in special, pe activitati care sa sprijine dezvoltarea economiei locale si a comunitatii, valorificand capitalul uman si social existent. Asocierea si colaborarea sunt cruciale pentru dezvoltarea pe termen lung a comunei, administratia locala facand un prim pas in aceasta directie prin initiativa de infiintare a unui Grup de Actiune Locala.

Astfel, mizand pe asociere si colaborare, viziunea de dezvoltare a comunei Sacele se refera la o comunitate unita, cu o identitate locala puternica, valorificand patrimoniul cultural si pozitia geografica, cu o agricultura si produse locale recunoscute la nivel judetean si regional, toate acestea sustinute de buna deservire cu infrastructura si servicii de baza si de conexiuni bune cu localitatile invecinate si cu sistemul de asezari urbane, asigurand accesul la obiective de utilitate publica si la locuri de munca.

5.3 Viziune si obiective

Imbunatatirea calitatii vietii in comuna Sacele si cresterea nivelului de trai prin incurajarea diversificarii activitatilor economice si sprijinirea celor care activeaza in mediul rural, in conditiile unei dezvoltarii durabile pe termen lung

Acest obiectiv general reprezinta exprimarea sintetica a principalelor scopuri ale actiunilor necesare in urmatoorii 4 ani. In vederea realizarii acestui deziderat au fost acceptate patru Directii Strategice de Dezvoltare :

- Dezvoltarea si modernizarea infrastructurii rurale
- Dezvoltarea si diversificarea economiei rurale si cresterea productivitatii in sectorul agricol concomitent cu cresterea atractivitatii zonei pentru investitii
- Protejarea mediului inconjurator si si imbunatatirea calitatii mediului
- Micsorarea disparitatilor economico-sociale dintre sat si oras

Cele 4 directii vor asigura, in urmatoorii 4 ani, caile de realizare a dezvoltarii locale, principalul obiectiv al Strategiei de Dezvoltare locala a comunei Sacele.

In urma analizei efectuate la nivelul comunei s-au identificat 4 Domenii Prioritare de Actiune, in care factorii locali vor interveni, prin masuri active, in vederea crearii cadrului necesar realizarii dezvoltarii rurale.

Cele 4 domenii vizeaza:

1. Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale ce asigura un grad ridicat de deservire la nivelul teritoriului
2. Incurajarea si promovarea intreprinzatorilor, pentru consolidarea bazei economice locale
3. Animarea comunitatii, pentru sporirea coeziunii si identitatii locale
4. Capacitate si eficienta crescuta a administratiei publice locale

1. Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale ce asigura un grad ridicat de deservire la nivelul teritoriului

Infrastructura rurala este foarte redusa si prezinta disparitati foarte mari. In majoritatea spatiului rural se remarca drumuri locale nemodernizate sau lipsa lor, stare de lucruri ce are impact negativ asupra accesului direct la reseaua rutiera si cele care imbunatatesc circulatia in zonele rurale sau deservesc accesul la exploatatii agricole.

Integrarea satului romanesc in Uniunea Europeana nu se poate realiza fara dezvoltarea unei infrastructuri edilitare corespunzatoare, care sa asigure un nivel minim de confort locuitorilor comunei si conditii propice de desfasurare a activitatii pentru agentii economici. Lucrarile de infrastructura edilitara de interes public (retele de canalizare, asigurarea energiei termice a locuintelor, retele de energie electrica,

drumuri circulabile, modernizare unitati de invatamant si de institutii de cultura) sunt o prioritate pentru Primarie si Consiliul Local al comunei.

Masurile avute in vedere in cadrul acestui obiectiv sunt:

Masura 1.1. Infrastructura rutiera si utilitati

Masura 1.2. Infrastructura educatie, cultura si agreement

Masura 1.3. Infrastructura sociala

Masura 1.4. Extinderea si reabilitarea infrastructurii suport pentru agricultura in vederea cresterii productivitatii agricole;

Masura 1.5. Protectia impotriva inundatiilor si alunecarilor de teren.

2. Incurajarea si promovarea intreprinzatorilor, pentru consolidarea bazei economice locale

Asocierea producatorilor agricoli din Sacele este prioritara pentru dezvoltarea economica a localitatii, fiind oportuna si necesara atat din punct de vedere al trecerii de la o agricultura de semi-subzistenta la o agricultura rentabila si la obtinerea, prin procesare, a unor produse cu valoare adaugata mare, cat si din punctul de vedere al atragerii de fonduri in ciclul financiar 2014-2020. Pentru a sprijini desfasurarea activitatilor economice, administratia publica locala va identifica posibilitatile legale si procedurile potrivite pentru refunctionalizarea unor imobile de pe lista activelor publice si deschiderea acestora catre cooperative, investitori etc.

Totodata se va incuraja certificarea produselor cu marca agricultura ecologica, mizand pe calitate si pe produse cu o rentabilitate crescuta.

In ceea ce priveste dezvoltarea economica a comunei, strategia accentueaza importanta rolului de facilitator al administratiei publice locale, care va asigura accesul la informatii privind oportunitatile de finantate pentru fermieri si ii va sprijini pe acestia sa se asocieze si sa formeze grupuri de producatori, punand-le la dispozitie informatiile necesare in acest sens. Totodata, administratia locala va promova oportunitatile de formare profesionala relevante pentru membrii comunitatii (initiative locale, judetene etc.), sprijinind calificarea fortei de munca. Tot in acest sens, o alta directie de incurajat consta in orientarea elevilor din Sacele catre invatamantul vocational, catre specialitati adaptate specificului local si pietei muncii prin promovarea oportunitatilor din localitatile invecinate.

Se va avea in vedere dezvoltarea potentialului turistic al comunei facilitat de pozitia acesteia in proximitatea Deltei Dunarii si deschiderea la Marea Neagra.

Masurile avute in vedere in cadrul acestui obiectiv sunt:

- Masura 2.1. Sustinerea structurilor asociative si promovarea produselor locale pentru a facilita accesul pe pietele de desfacere;

- Masura 2.2. Aparitia de noi intreprinderi care sa presteze activitati in domeniile procesarii, depozitarii si comercializarii produselor agricole;
- Masura 2.3. Promovarea si valorificarea transparenta a activelor publice pentru stimularea investitiilor locale;
- Masura 2.4. Dezvoltarea resurselor umane prin calificarea si recalificarea, cu precadere a somerilor, in noi meserii pentru cresterea accesului acesteia pe piata locala a muncii;
- Masura 2.5. Valorificarea turistica a resurselor locale.

In acest mod, prin intermediul diversificarii activitatilor desfasurate, se va inregistra o crestere a gradului de dezvoltare economica a zonei, si implicit a nivelului de trai al populatiei.

3. Animarea comunitatii, pentru sporirea coeziunii si identitatii locale Marketingul local trebuie sa fie un element permanent al gestiunii zonei si sa stea la baza formularii politicilor de dezvoltare locala.

Oportunitatile, cerintele, activitatile, altele decat cele de rutina, pe care locuitorii comunei doresc sa le dezvolte, fundamenteaza decizia asupra programelor de investitii.

Politica de marketing are menirea de a atrage locuitorii, investitorii si partenerii de afaceri pentru realizarea programelor de dezvoltare.

Rezultatele programelor vor promova imaginea zonei in exteriorul acesteia .

Promovarea comunei in exterior atat la nivel regional, national cat si international, trebuie sa se realizeze in baza unei strategii de marketing care sa se adreseze unor grupuri tinta specifice, care trebuie sa cuprinda in primul rand obiectivele generale si specifice pe termen lung si sa fie corelata cu dezvoltarea locala a comunei.

Intr-o era a comunicatiilor, unde publicitatea este agresiva pe toate canalele media trebuie ca si autoritatile locale sa invete sa faca fata presiunii concurentiale existente intre localitati, pentru a pune in evidenta punctele tari ale localitatilor precum si facilitatile oferite potentialilor investitori.

Posibilitatile de recreere a persoanelor care traiesc in mediul rural sunt limitate, in marea majoritate a cazurilor datorita problemelor de ordin financiar cu care se confrunta populatia din zona.

Acest aspect nu trebuie neglijat, iar factorii locali decizionali pot crea si evenimente, momente de relaxare a populatiei din mediul rural, pentru o perioada scurta de timp, dar cu impact pozitiv asupra psihicului locuitorilor comunei.

- Masura 3.1 Organizarea de evenimente locale anuale, care sa devina traditionale si sa fie promovate pentru atragerea vizitatorilor in zona.

Masura 3.1. Asigurarea unei infrastructuri socio-culturale, de sport si agrement diversa, adaptata nevoilor tuturor categoriilor de utilizatori.

4. Capacitate si eficienta crescuta a administratiei publice locale

Capacitatea si eficienta crescuta a administratiei publice locale reprezinta un obiectiv transversal, care sprijina indeplinirea cu succes a celorlalte obiective strategice, insa totodata trebuie asumat de catre autoritati ca un scop in sine.

Astfel, strategia sustine ca prioritare: intarirea capacitatii autoritatii locale de a previziona si gestiona bugetul local, inclusiv componenta multi -anuala, intarirea capacitatii autoritatii locale de a promova parteneriate pentru dezvoltare locala si de a coopera cu actori externi, inclusiv in cadrul GAL, precum si intarirea capacitatii autoritatii locale de management si implementare de proiecte. In acest sens, se va asigura accesul la oportunitati de formare continua pentru persoanele din aparatul executiv, care vor fi informate si instruite cu privire la noile prioritati de finantare si mecanisme de accesare de fonduri si implementare de proiecte aferente perioadei 2014 –2020.

Masurile avute in vedere in cadrul acestui obiectiv sunt:

- Masura 4.1. Intarirea capacitatii autoritatii locale de a previziona si gestiona bugetul local, inclusiv componenta multi-anuala, corelat cu programele si proiectele prevazute in prezenta Strategie;

- Masura 4.2. Intarirea capacitatii autoritatii locale de a promova parteneriate pentru dezvoltare locala si de a coopera cu actori externi, inclusiv in cadrul GAL;

- Masura 4.3. Intarirea capacitatii autoritatii locale de management si implementare de proiecte

5.4 Etapizare

Ordinea implementarii programelor si proiectelor si a altor activitati subsecvente masurilor propuse in portofoliul detaliat in sectiunea urmatoare nu va fi aleatorie.

Strategia de dezvoltare durabila nu poate oferi o prioritizare a proiectelor, acest lucru urmând a fi stabilit de către factorii decidenți în consultare publică, , interventiile trebuie gandite intr-o ordine care sa nu supraincarce organismul administrativ, nici din punct de vedere al costurilor de executie si

mentenanta, nici din punct de vedere al managementului de proiect si al echipei implicate.

In momentul in care Consiliul Local decide un portofoliul de proiecte ce va fi preluat in cadrul planului multi-anual de investitii al administratiei publice locale (care va fi, deci, instrumentul propriu — zis de implementare a strategiei), pentru a face o analiza in cunostinta de cauza, decidentii trebuie sa aiba in vedere urmatoarele elemente:

- proiectia bugetara pe anii urmatori;
- estimarea nu doar a costurilor de investitie presupuse ci si a celor recurente care apar pe toata durata de viata a proiectului;
- in contrapartida, estimarea beneficiilor aduse de proiect in comunitate (sau chiar a veniturilor la buget, daca e cazul).

Avand in vedere aceste considerente, programele si proiectele prevazute in Strategia de dezvoltare locala durabila a comunei Sacele pot fi grupate in trei etape principale:

Etapa I – Pregatitoare (care pregateste si conditioneaza interventiile majore viitoare) cuprinde finalizarea lucrarilor si proiectelor pornite sau programate anterior si sustinerea procesului de asociere a agricultorilor locali si a activitatilor menite sa intareasca spiritul comunitar.

La nivel de infrastructura aceasta etapa include reabilitare drumurilor de acces in camp pentru fermieri, initierea lucrarilor de implementare a sistemului de canalizare si extinderea retelei de iluminat stradal.

In ceea ce priveste economia locala va fi prioritara asocierea agricultorilor locali in cooperative si/sau grupuri de producatori si stabilirea unui portofoliu de produse locale traditionale. Complementar, se va initia constituirea unei marci locale si conectarea la pietele de desfacere pentru produse agricole.

In paralel cu activitatile de atragere a actorilor economici in comuna va fi realizat cadastrul si inventarul activelor publice si se vor identifica posibilitatile de valorificare a acestora prin parteneriate public—private, concesiune, inchiriere sau alte proceduri publice.

La nivelul activitatilor socio– culturale se va acorda prioritate proiectelor de investitii deja incepute, initierea proiectelor cu un impact social ridicat (centru de tip scoala dupa scoala) si activitatilor de orientare profesionala si de formare, acestea din urma neimplicand din partea administratiei publice locale decat un efort de facilitare. Totodata, se vor initia activitati care incurajeaza interactiune sociala si contribuie la consolidarea identitatii locale.

Etapa II – Extindere/ Dezvoltare consta in dezvoltarea infrastructurii de transport si tehnico-edilitara existente, cresterea productiei locale pe baza proceselor asociative din etapa I si sporirea activitatilor socio-culturale.

La nivelul infrastructurii de transport proiectele vor avea în vedere sprijinirea desfasurarii activitatilor agricole, fiind realizate drumurile de exploatare pentru utilaje agricole si se va initia proiectul de dezvoltare a sistemului de irigatii.

In ceea ce priveste interventiile la nivel socio-cultural, aceasta etapa va cuprinde reabilitarea caminului cultural si dezvoltarea centrului socio-cultural Sacele (reabilitarea Bibliotecii publice alaturi de amenajarea spatiului public adiacent), precum si continuarea si dezvoltarea evenimentelor si activitatilor socio – culturale.

Etapa III – Valorificare — va cuprinde preponderent proiecte si activitati complementare sau dependente de realizarea unor proiecte din faza anterioara.

In aceasta faza vor fi finalizate proiectele majore de infrastructura si se va trece la valorificarea acestora, dezvoltand potentialul turistic local in relatie cu teritoriul adiacent. Un proiect important din aceasta etapa va consta in amenajarea plajei Sacele si includerea acestuia intr-un circuit turistic si de agrement local si/ sau judetean, prin amenajarea malurilor (promenada, plaja, trasee turistice etc.) si alte dotari si activitati aferente. In acest sens, se va avea in vedere dezvoltarea activitatilor turistice si de agrement atat la scara micro, destinate comunitatii locale, cat si integrarea intr-un concept turistic mai larg.

Activitatile economice si socio-culturale ar trebui sa intre in aceasta etapa intr-o faza de consolidare si scalare.

5.5 Portofoliu de proiecte

Nr.	Titlu proiect si o scurta descriere (incluzand mentionarea stadiului de realizare*, conditionalizare/corelare cu alte proiecte)	Sursa potentiala de finantare (modificabile in functie de liniile de finantare in curs de lansare pana in 2020)	Parteneri (daca este cazul) si/sau persoane resursa
Obiectiv 1 Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale ce asigura un grad ridicat de deservire la nivelul teritoriului			
Masura 1.1. Infrastructura rutiera si utilitati			
1.	Centrala de biogaz cu materie prima stuf	POS Mediu/POR LEADER Submasura 6.4	Primaria Sacele
2.	Reabilitare drum de acces	POR 2014-2020 PNDR Submasura 7.2	Primaria Sacele
3.	Canalizare si statie de epurare in comuna	PNDR 2014—2020 Submasura 7.2	Primaria Sacele
4.	Reabilitare si asfaltare retea de drumuri comunale	PNDR 2014-2020 Submasura 7.2 LEADER	Primaria Sacele
5.	Reabilitare retea de iluminat cu leduri	PNDR 2014-2020 prin LEADER	Primaria Sacele
6.	Infiintare retele edilitare (apa canalizare energie electrica in zona de dezvoltare durabila a grindului chituc)	PNDR 2014-2020 Submasura 7.2 POR 2014-2020	Primaria Sacele
7.	Infrastructura wireless gratuita in comuna	LEADER/MCSI/Buget Local	Primaria Sacele
8.	Punte pietonala peste paraul Sacele in localitatea Sacele	LEADER	Primaria Sacele
9.	Punte pietonala peste paraul Sacele la iesire din localitatea Sacele înspre satul Traian	LEADER	Primaria Sacele
10.	Eficientizarea energetica/ reabilitarea cladirii Primariei, Caminului Cultural	PNDR 2014 – 2020 prin LEADER	Primaria Sacele

11.	Amenajarea statiilor de transport public cu zona de protectie si zona de odihna pentru calatori		Primaria Sacele
12.	Modernizarea infrastructurii pietonale	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2	Primaria Sacele
13.	Modernizarea infrastructurii stradale	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2 POR 2014 - 2020	Primaria Sacele
14.	Dotarea comunei cu containere si pubele de colectare selectiva a deseurilor si realizarea de platforme	POS Mediu Axa 2	Primaria Sacele
15.	Punte pietonala supratraversare drum judetean peste parau	PNDR 2014 – 2020	Primaria Sacele
16.	Realizarea retelei de alimentare cu gaze naturale	POR 2014 - 2020	Primaria Sacele
17.	Realizarea sistemului de furnizare a energiei termice in scoala-comuna etc	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2	Primaria Sacele
Masura 1.2 Infrastructura educatie, cultura si agrement			
18.	Reabilitare si dotare camin cultural	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.6/PNDR ITI DD	Primaria Sacele
19.	Dotari gradinita-in structura prescolara	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2/ITI DD/LEADER	Primaria Sacele
20.	Dotari scoala, after school	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2/ITI DD	Primaria Sacele
21.	Modernizarea / reabilitarea infrastructurii de educatie	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2/ITI DD	Primaria Sacele
22.	Regata de ambarcatiuni usoare pe lacul Sinoe-infiintare punct de agrement pe lacul Sinoe-port	POS Mediu/LEADER/MDRAP	Primaria Sacele
23.	Sala de sport constructie si dotare	MDRAP-CNI	Primaria Sacele
24.	After school constructie si dotare	PNDR 2014 – 2020 Submasura 7.2/LEADER	Primaria Sacele
25.	Catamarane si iole vase cu pescaj mic	MDRAP	Primaria Sacele
26.	Construire, dotare si reabilitare parcuri comunale si spatii verzi(parcul cismea);	LEADER/ POR 2014 – 2020/Buget local	Primaria Sacele
27.	Infiintarea de spatii verzi in comuna	LEADER/ POR 2014 – 2020/Buget local	Primaria Sacele

28.	Infiintare adapost pescaresc	AMPOP	Primaria Sacele
Masura 1.3. Infrastructura sociala			
29.	Amenajare si extindere cimitir ortodox	Buget local	Primaria Sacele
30.	Proiecte sociale pentru grupurile si categoriile vulnerabile	POCU 2014-2020 OS 4.2 Reducerea saraciei in comunitatile marginalizate non-rome	Primaria Sacele
31.	Club pentru pensionari	POCU 2014-2020/Buget local	Primaria Sacele
32.	Dotarea serviciilor publice, prevazute de legislatia nationala, cum ar fi Serviciul de voluntari pentru situatii de urgenta si dotarea corespunzatoare	Buget local/LEADER	Primaria Sacele
33.	Asigurarea sprijinului pentru infiintarea unui ONG care sa activeze in domeniul social, prin actiuni de informare a celor interesati de a pune bazele ONG-ului.	POCU 2014-2020	Primaria Sacele
34.	Cadastru general al localitatii	POR 2014-2020	Primaria Sacele
35.	Infiintarea unui cabinet medical scolar	PNDR 2014-2020 Submasura 6.2/6.4	Primaria Sacele
36.	Camin de batrani	POR Axa prioritara 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sanatate si sociale/ Buget local	Primaria Sacele
37.	Reabilitare si modernizare bloc de locuinte sociale	Buget local	Primaria Sacele
Masura 1.4. Extinderea si reabilitarea infrastructurii suport pentru agricultura in vederea cresterii productivitatii agricole;			
38.	Extinderea/Realizarea sistemelor de irigatii din comuna	PNDR 2014-2020 Submasura 4.3	Primaria Sacele
39.	Reabilitare drumuri de acces in camp pentru fermieri	PNDR 2014-2020 Submasura 4.3	Primaria Sacele
Masura 1.5. Protectia impotriva inundatiilor si alunecarilor de teren.			
40.	Amenajare zona inundabila in comuna conform hartilor de hazard si inundatii	POIM 2014-2020 Bugetul local	Primaria Sacele
Obiectiv 2 Incurajarea si promovarea intreprinzatorilor, pentru consolidarea bazei economice locale			
Masura 2.1. Sustinerea structurilor asociative si promovarea produselor locale pentru a facilita accesul pe pietele de desfacere			

41.	Constituirea unei structuri asociative a producatorilor agricoli la nivelul UAT	PNDR 2014-2020/LEADER GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
42.	Infiintarea unui centru regional de colectare, procesare si pastrare a produselor agricole – produse din lapte, produse vegetale	PNDR 2014-2020/LEADER GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
Masura 2.2. Aparitia de noi intreprinderi care sa presteze activitati in domeniile procesarii, depozitarii si comercializarii produselor agricole			
43.	Centru de asistenta/consultanta pentru initierea si dezvoltarea afacerilor si accesarea de finantari nerambursabile	POR 2014-2020 GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
44.	Stimularea transformarii gospodariilor taranesti in ferme familiale cu caracter comercial prin pregatirea de proiecte finantate din PNDR	PNDR 2014-2020/LEADER GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
45.	Informarea producatorilor agricoli privind beneficiile agriculturii ecologice si conditiile de realizare a agriculturii ecologice si a importantei respectarii standardelor de calitate	PNDR 2014-2020 GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
46.	Informarea producatorilor agricoli privind sersese de finantare disponibile in cadrul PNDR (LEADER) si POP.Animarea teritoriului GAL	GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
47.	Dezvoltare punct de debarcare si centru de prima vanzare	POP/Buget local	Primaria Sacele
Masura 2.3. Dezvoltarea resurselor umane prin calificarea si recalificarea, cu precadere a somerilor, in noi meserii pentru cresterea accesului acestia pe piata locala a muncii;			
48.	Dezvoltarea de programe personalizate de formare a fortei de munca in parteneriat cu mediul de afaceri	Bugetul local/MDRAP GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
49.	Program de instruire in turism si consiliere a micilor investitori pentru obtinerea de licente de turism si certificate de clasificare pentru agroturism	LEADER/ POCU 2014-2020/Buget local	Primaria Sacele

50.	Program de pregatire continua in domeniul agricol (bune practici, schimburi de experienta in strainatate, parteneriate etc)	PNDR 2014-2020/LEADER GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
Masura 2.3. Valorificarea turistica a resurselor locale.			
51.	Drum de acces catre mare pentru turisti (nu exista)	PNDR 2014-2020 Submasura 4.3	Primaria Sacele
52.	Infiintare centru ecvestru	LEADER/ POR 2014-2020	Primaria Sacele
53.	11 km de plaja Sacele protectie si intretinere		Primaria Sacele
54.	Centru de informare turistica	PNDR 2014-2020 prin GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
55.	Initierea demersurilor pentru includerea intr-un traseu turistic judetean a obiectivelor culturale din comuna	PNDR 2014-2020 GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
56.	Realizarea unui website/centru de informare de promovare a localitatii	PNDR 2014-2020/LEADER	Primaria Sacele
57.	Hotarare de guvern declarare zona de dezvoltare chituc cel putin zona turistica de interes local	Buget local/Consiliu local	Primaria Sacele
58.	Regulamentul de administrare si punere in valoare a plajei Sacele	Consiliu Local/Consiul Judetean	Primaria Sacele
59.	Situri arheologice de interes-reabilitare punere in valoare turistica-cercetare arheologica castre (castru mare si castru mic din perioada romana sec 13 pchr)	Institutul de Cercetări Eco-Muzeale GAL Histria-Razim-Hamangia	Primaria Sacele
Obiectiv 3: Animarea comunitatii, pentru sporirea coeziunii si identitatii locale			
60.	Revitalizarea obiceiurilor si traditiilor din comuna-boboteaza cu cai botezul cailor	AFCN/LEADER/Buget local	Primaria Sacele
Obiectiv4: Capacitate si eficienta crescuta a administratiei publice locale			
61.	Studii, consultanta si instruire pentru imbunatatirea managementului serviciilor publice	POCA 2014-2020	Primaria Sacele

5.6 Cadru de implementare si monitorizare

Context

Elaborarea unei strategii de dezvoltare reprezinta un prim pas in cresterea eficientei actului guvernanta locala. Utilitatea sa, atat ca process cat si ca document de programare rezultat, este conditionata de angajamentul ferm de implementare din partea administratiei publice locale. Mai mult, implicarea membrilor comunitatii in procesul de elaborare si implementare a strategiei de dezvoltare locala genereaza sinergie intre initiativele publice si private si cultiva un spirit de incredere reciproc.

Prin prezenta strategie, Primaria Comunei Sacele isi asuma un set de directii de actiune si un portofoliu de programe si proiecte care raspund nevoilor comunitatii.

Interventiile propuse vor servi patru obiective strategice:

1. Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale ce asigura un grad ridicat de deservire la nivelul teritoriului
2. Economie variata si stabila bazata pe asociativitate
3. Dezvoltarea unui marketing local pentru promovarea comunei Sacele in exterior
4. Capacitate si eficienta crescuta a administratiei publice locale

Anumite proiecte din grila propusa pot fi implementate cu sprijinul fondurilor europene, altele necesita identificarea unor surse de finantare aditionale. Primaria Comunei Sacele, la fel ca si cea mai mare parte a comunelor din mediul rural din Romania, dispune de fonduri limitate de investitii, prin urmare este esential sprijinul din partea altor institutii sau surse de finantare.

Exista si unele initiative/proiecte a caror implementare este conditionata nu atat de mult de existenta fondurilor, cat de un aparat al primariei eficient, cu o conducere dedicata si vizionara. Cel mai important aspect, insa, il reprezinta constientizarea faptului ca o astfel de strategie nu sta doar in responsabilitatea unei singure persoane/institutii, ci necesita implicarea intregii comunitati locale – primaria, cetateni / grupuri de initiativa, alte institutii publice locale (scoala, biblioteca s.a.m.d.), ONG-uri si intreprinzatori locali. Implicarea unor astfel de parteneri este necesara atat in conceperea proiectelor, in mobilizarea de resurse si implementarea efectiva a proiectelor, cat si in monitorizarea si evaluarea implementarii de ansamblu a strategiei.

Roluri

Strategia de dezvoltare locala genereaza o serie de beneficii asupra comunitatii si diferitelor grupuri sociale si de interese, fapt ce va fi avut in vedere in designul structurii de management, implementare si evaluare:

- avantaje generate de cresterea interesului mediului de afaceri;
- crearea unei viziuni a comunitatii locale cu privire la dezvoltarea sa in viitor;
- asigurarea de beneficii egale pentru toti membrii comunitatii;
- stabilirea si agreearea de scopuri comune de dezvoltare a localitatii;
- implicarea a cat mai multi beneficiari in acest proces: mediul educational, comunitatea de afaceri, ONG-uri;
- evaluarea costurilor monetare, de resurse umane si timp care sunt implicate in dezvoltarea locala;
- utilizarea ca instrument de atragere a investitiilor, atat din partea mediului de afaceri, cat si din partea municipalitatii.

Managementul implementarii se refera la implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală si a proiectelor integrante ale acesteia, fie ca acestea sunt finantate prin fonduri nerambursabile fie ca sunt realizate cu ajutorul altor surse de finantare. Managementul este realizat in functie de modul de bugetare temporara si financiara a proiectelor propuse in cadrul planului.

Perioada de finantare propusa pentru finantarea si implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală pentru orasul Sacele este de 7 ani, respectiv 2016 – 2023 (avand in vedere mecanismul N+3), bugetarea totala pe proiectele avute in vedere pentru finantare urmand sa fie calculata în funcție de Ghidurile specifice aferente surselor de finantare vizate si tinand cont si de disponibilitatea de finantare sau cofinantare a Primariei Sacele.

Primarul va asigura coordonarea de ansamblu a implementarii strategiei, in timp ce responsabilul de proiecte din cadrul primariei va urmări planul de actiuni. In fiecare toamna, se va asigura corelarea agendei si bugetului anual al primariei cu proiectele avute in vedere in planul de actiuni. Aceasta activitate se va realiza cu sprijinul biroului de buget-contabilitate. Suplimentar primarul va fi direct responsabil de relatia cu GAL fiind persoane care va promova integrarea comunei in proiectele dezvoltate sub aceasta asociere.

Totodata, responsabilul de implementare proiecte va lucra indeaproape cu responsabilul pe achizitii publice din aparatul executiv al primariei pentru a pregăti etapele necesare in implementarea proiectului (elaborarea de studii de fezabilitate, identificarea si accesarea de finantari, contractarea furnizorilor de servicii, derularea efectiva a proiectelor).

Consiliul Local, reprezentand comunitatea locala, detine un rol important in monitorizarea implementarii strategiei. Astfel, anual, se propune discutarea in sedinta de consiliu local a stadiului de implementare a strategiei, urmarind proiectele aflate in curs de implementare, proiectele in curs de evaluare sau proiecte aflate in pregatire.

Planificarea indicatorilor

Indicatorii care vor fi urmariti pe tot parcursul realizarii strategiei de dezvoltare durabila sunt de mai multe tipuri:

- Indicatorii obiectivi
- Indicatori subiectivi
- Impact – care se schimba ca rezultat al programului
- Durabilitate (in acord cu strategiile Lisabona, Göteborg)

Dupa cum va fi detaliat in continuare, se vor avea astfel in vedere atat indicatorii obiectivi ce pot fi asociati proiectelor propuse, cat si indicatorii care arata contributia fiecarui obiectiv, program si proiect din Strategie la indeplinirea obiectivelor de dezvoltare locală. Aceasta abordare este cu atat mai importanta cu cat autoritatea publica va fi responsabila de prioritizarea proiectelor si selectia portofoliului cu care sa aplice pentru finantare.

Astfel, Strategia Integrata de Dezvoltare propune un portofoliu extins de proiecte, setand ambitiile comunei pentru perioada 2016 – 2020 si post 2020, iar prin intermediul cadrului de evaluare si implementare sprijina autoritatea publica in activitatile ulterioare de selectie si prioritizare.

Evaluarea demersului de realizare a strategiei integrate este deci extrem de importanta in economia proiectului. Pentru a remedia eventuale probleme de management sau de coerenta in derularea activitatilor, abordarea metodologica se bazeaza pe trei etape:

- evaluarea ex-ante, cu scopul de a asigura o alocare potrivita a resurselor si un design adecvat;
- evaluarea intermediara, cu scopul de a afla daca strategia isi atinge obiectivele, daca poate fi imbunatatit managementul acesteia (avand in vedere designul programelor operationale, un orizont de timp oportun ar fi 2018);
- evaluarea ex-post, cu scopul de a analiza ce s-a obtinut, care a fost impactul implementarii strategiei.

Componentele vizate de evaluare vor include: analiza rezultatelor implementarii, pe baza indicatorilor de monitorizare mentionati mai sus, analiza

rezultatelor asociate fiecarui proiect implementat, proiectele aflate in stadiu de implementare si cele ale caror implementare nu a fost demarata, recomandari pentru urmatorul ciclu de programare.

Obiectiv 1: Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale ce asigura un grad ridicat de deservire la nivelul teritoriului

- Lungimea retelei de canalizare
- Lungimea drumurilor asfaltate
- Km de spatii pietonale amenajate
- Gradul de deservire cu retele tehnico-edilitare (canalizare, apa, gaze, iluminat public)
- Nivel de poluare (mai ales dupa implementarea sistemului de irigatie si procedura de regularizare)
- Consumul apei potabile (se relateaza si la eventuale extinderi ale retelei de alimentare)
- Numar inundatii care au afectat comuna, daune materiale / umane (daca este cazul)

Obiectiv 2: Incurajarea si promovarea intreprinzatorilor, pentru consolidarea bazei economice locale

- Numarul de noi companii din domeniul agriculturii (inclusiv prelucrarea produselor agricole)
- Profit (balanta financiara anuala / nr.angajati / rulaj financiar anual al noilor companii)
- Rata somaj
- Relatie asociatiilor cu pietele de desfacere (unde vand, ce cantitati, limitari in scalarea intreprinderii etc.)
- Numar participanti la cursurile de formare continua
- Numarul de companii infiintate de tineri din Sacele (urmare a cursurilor de antreprenariat)
- Unitati de cazare acreditate pentru a oferi servicii de turism
- Numarul de sosiri ale turistilor si durata medie de sedere a acestora

Obiectiv 3: Animarea comunitatii, pentru sporirea coeziunii si identitatii locale

- Numar de evenimente organizate (inclusive nr. participanti)
- Numar de evenimente implementate, precizate in agenda culturala a judetului

Obiectiv 4: Capacitate si eficienta crescuta a administratiei publice locale

- Numar de proiecte din portofoliu initiate, in curs de derulare, finalizate

- Buget local alocat investitiilor si volumul finantarilor externe atrase
- Volumul finantarilor europene (dar si din alte surse) atrase de fermieri si intreprinzatori din comuna
- Numar de potentiali beneficiari ai investitiilor
- Numarul proiectelor implementate in cadrul GAL

VI. Set de recomandari

1. Context

Aplicarea masurilor propuse in Strategie de catre autoritatea locala din Sacele trebuie sa plece de la cateva realitati legislativ-institutionale pe care comunitatea locala nu le poate schimba usor.

A. Limitari geografice si economice:

Comuna Sacele se afla bine plasata in vecinatatea unui mare municipiu (Constanta), ceea ce reprezinta deopotriwa o oportunitate si o provocare, prin puterea de atractie pe care o are acest pol urban asupra fortei de munca calificate din localitate, in special cea tanara. Populatia este de 2405 de locuitori, ceea ce dupa recomandarile OECD reprezinta populatia optima pentru rural in Europa din punctul de vedere al eficientei furnizarii de servicii publice cat si al administratiei generale ("core government"). Reversul situatiei este ca in conditiile actuale bugetul public per capita de locuitor este cel mai mic intre localitatile incluse in aceasta analiza: veniturile au fost relativ stabile in timp, chiar in anii de criza, fara scaderile dramatice observate in alte parti; dar aceasta se datoreaza faptului ca activitatea economica locala fiind slaba, iar piata imobiliara destul de inerta, criza nu a avut practic in ce lovi.

Provocarea majora pentru comuna Sacele ramane deci incurajarea activitatii economice in directia diversificarii surselor de venit locale si a valorificarii potentialului agricol local, care este unul important, adecvat exploatareii medii si mari. In paralel, trebuie exploatate la maxim posibilitatile oferite de diferitele forme de cooperare inter-municipala (de tip GAL, ADI, etc), atat in beneficiul sectorului public cat si a celui privat, chiar daca acestea nu au mare traditie in Romania si au avut un start ezitant, deoarece pana acum incercarile autonome ale autoritatii locale de a atrage finantari masive nu au avut succes.

B. Limitari de natura legislativ-institutionala:

Nivelul de autonomie locala in Sacele, masurat cu indici bugetari , a oscilat in jur de 40% in perioada de dupa 2010, ceea ce nu este rau in contextul national al comunitatilor rurale. Problema este ca acest indice se raporteaza la un buget per capita mic in volum total, ceea ce limiteaza marja locala de decizie mai mult decat o arata procentul, si e in general dependent de granturile pentru investitii primite de o localitate, finantari imprezibile, determinate de reguli netransparente de alocare, ce dau caracterul volatil al bugetelor locale in Romania.

O alta problema o reprezinta faptul ca c fie si pentru administrarea veniturilor "proprii" propriu-zise, adica cele colectate direct de autoritatea locala, reprezentand

cam 23% din total in 2013, legislatia nationala este destul de restrictiva in ce priveste libertatea de a modifica baza sau rata de impozitare. Aceasta libertate a fost si mai mult redusa dupa instalarea crizei economice prin legislatie secundara, din nevoia guvernelor de a controla deficitele si platile restante. Dupa unele estimari realizate in 2011, o comuna medie din Romania isi poate influenta volumul bugetului cu maxim +/- 3% prin instrumentele pe care le are la dispozitie un Consiliu Local pentru a modifica impozitarea locala pe proprietate, pe actualul cadru legislativ. O alta categorie importanta de venituri locale, cele din servicii prestate, acte emise sau amenzi depind de volumul activitatilor de acest tip si nu pot fi predeterminate de autoritate. In fine, cotele partajate din impozitul pe venitul global (IVG) sunt stabilite fix prin legislatie nationala, deci sumele convenite nu pot fi sporite decat prin inmultirea locurilor de munca oficiale existente pe plan local – ceea ce este finalmente chiar unul din obiectivele demersului strategic de fata, insa unul ce poate fi realizat doar prin metode indirecte si pe termen lung, nu prin decizie administrativa locala.

De asemenea, imprumutul municipal este limitat de capacitatea de rambursare plafonata prin lege la maxim 30% din veniturile proprii si transferurile neconditionate, ceea ce in cazul comunei inseamna un serviciu al datoriei de aprox 110.000 euro pe an, in cel mai bun caz. Teoretic, acest plafon legal ar permite finantarea autonoma a unui proiect care costa aproximativ 550.000 euro printr-un credit in RON pe sapte ani cu o dobanda medie de 10% (conditiile existente actualmente pe piata). Practic, obtinerea unui asemenea credit ar fi incerta deoarece in perioada de criza guvernul a introdus cerinta ca Ministerul de Finante sa aprobe astfel de credite municipale, nu doar sa ia la cunostinta de ele, ca inainte, in interiorul unei sume limita la nivel national stabilita pentru fiecare an bugetar. Cu alte cuvinte, sistemul functioneaza pe principiu primul venit, primul servit, cu toate incertitudinile aferente.

Comuna Sacele a incheiat ultimii ani cu excedente bugetare semnificative, datorate nerealizarii investitiilor pe care si le propusese, la un nivel apropiat de plafonul anual de indatorare. Chiar daca excedentul se diminueaza de fiecare data prin aceea ca sumele de investitii prevazute a veni din transferuri nu se mai materializeaza, comuna pare sa poata crea un oarecare spatiu bugetar pentru proiecte de dezvoltare, de 5-10% din valoarea bugetului. Ideal acesti bani trebuie folositi pentru pre-finantare (atunci cand exista proiecte atrase) si cofinantare, pentru a crea un mecanism de tip leverage, adica unul care aduce mai multe resurse decat consuma

Accentul trebuie sa cada deci urgent pe obtinerea de granturi nerambursabile, in principal din surse UE (vezi sursele principale in Strategie) si utilizarea banilor disponibili drept cofinantare; si optimizarea cheltuielilor si utilizarii activelor existente sau alte metode ingenioase de a stimula dezvoltarea locala ce nu

presupun costuri bugetare directe. Despre masurile de optimizare ce nu ar presupune costuri bugetare, mai mult in sectiunea 1 mai jos. Confinantarea, la o rata medie de 5%, permite derularea de actiuni cu costuri mici dar de mare impact, precum cele mentionate mai jos in sectiunea cu acelasi nume; sau cofinantarea unui stoc de proiecte de investitii cu costuri totale maxime de pana la 500.000 euro pe an.

In ce priveste relatia autoritatii locale cu mediul privat, principiile si legislatia UE privind concurenta sunt foarte clare si stricte in trei privinte.

In primul rand, autoritatile publice nu pot acorda selectiv si preferential reduceri de taxe si impozite agentilor economici, nici macar pentru obiectivul onorabil de a-i atrage intr-o zona mai putin dezvoltata. Pe de-o parte, am aratat mai sus ca legislatia si cadrul institutional pentru asa ceva sunt destul de restrictive. Dar pe de alta parte, o asemenea masura ar echivala automat cu un ajutor de stat, iar astfel de interventii sunt strict limitate pe teritoriul UE, se fac planificat, in situatii cu totul speciale, conform unor scheme aprobate in prealabil de Consiliul Concurentei, scheme destinate unor categorii generale de agenti economici, aplicate conform unor criterii strict determinate. Cu alte cuvinte, sansele ca o comuna din Romania sa se faca mai atractiva economic prin "regim fiscal favorabil" implementat local, in detrimentul zonelor invecinate, cum exista uneori tendinta de a se discuta, sunt practic zero.

Ideea de "facilitati pentru mediul de afaceri" trebuie sa se limiteze deci la acele masuri de transparentizare, usurare acces la informatia relevanta local si reducere pe cat posibil a sarcinii birocratice atunci cand un investitor apare. Asta se poate concretiza in masuri organizatorice minimale, banale la prima vedere, dar adesea trecute cu vederea in administratie: desemnarea unei persoane de contact pentru mediul de afaceri, la curent cu procedurile si reglementarile, care chiar sa poata fi contactata din afara localitatii; pregatirea si afisarea unor liste cu documentatia necesara pentru aprobarea catorva tipuri principale de investitii, eventual incluzand si costul acestora; facilitarea demersurilor pentru un eventual investitor, atunci cand e cazul, inclusiv prin masuri de tip "ghiseu unic".

In al doilea rand, regulile si principiile UE sunt foarte clare si restrictive in ce priveste utilizarea resurselor publice in parteneriate de orice fel cu actorii privati. Chiar o initiativa de tip parteneriat public-privat (PPP), in care autoritatea contribuie de exemplu cu active sub-utilizate iar agentul privat vine cu investitii si activitate economica, trebuie demarata prin respectarea unor proceduri competitive de selectare a partenerului privat, ca la o achizitie obisnuita. Practic, un PPP este de fapt o achizitie publica, doar ca una mai complicata decat o cumparare de bunuri sau servicii existente pe piata, ea trebuind sa urmeze aceeasi logica: intocmire de documentatie, publicare in avans a intentiilor autoritatii si anunturilor relevante si

utilizarea uneia din formele de achizitie prevazuta de lege, dupa caz. Ideea destul de raspandita in Romania, ca PPP ar fi o alternativa la achizitiile transparente este gresita si poate crea probleme ulterior.

Acesta e motivul pentru care in lista de recomandari de mai jos insistam pentru parcurgerea unor pasi transparenti care sa acorde sanse egale oricui ar dori sa vina intr-un parteneriat cu autoritatea locala la valorificarea unui activ existent (cladire, teren), chiar atunci cand e vorba de activitati non-profit – si cu atat mai mult cand e vorba de activitati generatoare de venit. Practic, autoritatea locala trebuie sa poata demonstra oricand ca atunci cand a avut in vedere angajarea unei resurse publice intr-un proiect de parteneriat:

- A existat un anunt public in acest sens, prin metode si pe o perioada de timp rezonabile, incluzand intentia autoritatii si descrierea activului respectiv (cladire, teren, etc)
- La aceasta informatie a avut acces publicul larg de toate categoriile, inclusiv cei care nu sunt rezidenti in localitate
- S-au specificat potentiale utilizari ale activului care ar fi benefice pentru comunitate ca intreg, adica nu s-a limitat totul la un anumit tip de activitate pre-definita ingust
- S-a mentionat un termen rezonabil pana la care se asteapta propuneri de la potentialii parteneri si un set de criterii de evaluare a acestora

In al treilea rand, fondurile UE atrase local prin proiecte nu pot fi utilizate pentru plata functionarilor publici, ceea ce creaza o problema de atragere si mentinere a resursei umane in aceasta zona a administratiei, sau chiar o problema de generare de proiecte. Trebuie gasite cai alternative de rezolvare a acestei probleme, preferabil prin sprijin cu un consultant sau asociatie non-profit care poate ajuta cu astfel de expertiza in cadrul proiectelor proprii.

C. Dificultati contextuale:

Criza economica si-a pus fara indoiala amprenta asupra structurii bugetului comunei, atat pe partea de venituri cat si pe cea de cheltuieli, dar mai putin decat in alte comunitati similare. Chiar daca veniturile proprii au ramas relativ stabile dupa 2009-2010, recesiunea resimtita in bugetele nationale a redus si disponibilul de fonduri pentru investitii in infrastructura administrate de ministere. Este deci cu atat mai important ca Sacele sa fie mai energica in atragerea de fonduri UE, atat pe cont propriu cat si prin intermediul GAL "Lunca Joasa a Siretului".

D. Capacitatea aparatului autoritatii locale de a gestiona proiecte si activitati autonome vizand dezvoltarea locala sau managementul de proiecte este destul de redusa. E nevoie de intarirea acestei capacitati prin (a) suplimentarea organigramei pentru a face loc cel putin unei persoane care sa se ocupe sistematic

si in cunostinta de cauza de proiecte si relatia cu mediul privat; (b) identificarea de metode necostisitoare pentru a forma o asemenea persoana. Este necesar ca macar temporar, pe perioada cand se dezvoltă proiecte, sa existe un ajutor extern de tip consultant privat sau organizatie non-profit de profil, urmand ca una-doua persoane din primarie sa beneficieze de training (vezi masurile propuse mai jos) si mentorat in timp real de la expertii externi, pentru a ramane si integra apoi activitatile de proiect in rutina administrativa.

2. Directii pentru cresterea capacitatii administrative si facilitarea cresterii capacitatii mediului privat

Autoritatea locala s-a preocupat in ultimii ani de atragerea de resurse pentru a remedia deficitul istoric de infrastructura locala, deficit real si substantial, chiar daca succesele nu au fost majore. Prioritatea, ca in multe alte comune ale Romaniei, au reprezentat-o si inca o reprezinta elementele de baza: sistemul de canalizare si reabilitarea / asfaltarea drumurilor (fiind realizate alimentarea cu apa si gaze naturale). In plus, in anii de dinaintea crizei au existat fonduri generoase pentru modernizarea infrastructurii scolare, plus ceva bani pentru baze sportive si parcuri. Problema este ca, desi mai sunt inca lucruri de facut, acest ciclu de investitii-standard in infrastructura se cam incheie pentru Romania. Beneficiile marginale rezultate din astfel de proiecte viitoare vor fi tot mai mici pentru nivelul de dezvoltare locala. Aceasta va depinde tot mai mult de interventii publice de alta natura: pro-antreprenoriat privat; ghidare a activitatii economice locale; imbunatatirea stocului de capital uman local; in genere, proiectarea comunitatii locale ca un loc atractiv, pentru oameni si companii. Chiar din consultarea publica organizata a reiesit ca in comunitate se exprima deja astfel de nevoi, nu intotdeauna reflectate in portofoliul de proiecte intocmit de autoritate, desi prioritatile din top raman inca cele legate de finalizarea retelei de infrastructura de baza.

Or, pentru acest sarcini care pot parea "soft", dar in realitate sunt ceva mai dificil de gestionat, aparatul administrativ local nu este pregatit. Pe de o parte, exista punctual resursa umana de calitate si entuziasm intre salariatii bugetari pentru a derula activitati sociale si civice pe care comunitatea le considera importante. Dar pe de alta parte, nici aparatul administratiei locale, nici mediul privat din zona nu au performat bine in atragerea de proiecte cu adevarat competitive, precum cele finantate prin granturi UE de dezvoltare rurala; ca sa nu mai vorbim de cele pentru resursa umana, pe Fondul Social European. De asemenea, comuna inca nu a beneficiat de existenta in zona a GAL-ului Lunca Joasa a Siretului.

In GAL, la care comuna trebuie sa adere urgent, sau pe o alta platforma asociativa, trebuie dezvoltata in comuna capacitatea de a genera proiecte integrate,

care combina investitia tipica in infrastructura cu interventiile sociale . Conceperea si derularea de astfel de interventii complexe este pretentioasa la nivel de expertiza, cel putin la inceput, pana se acumuleaza experienta, deci este putin probabil ca o comuna sa poata atrage si retine la nivel local astfel de experti. Singura sansa o reprezinta, din nou, asocierile inter-municipale.

Pentru a operationaliza masurile incluse in Strategie si a dezvolta proiecte din lista propusa, avand in vedere constrangerile bugetare si institutionale mentionate, autoritatea locala trebuie sa actioneze in directia sporirii capacitatii proprii si a mediului privat din comuna, pentru a:

- realiza tot potentialul de venituri proprii de care dispune, de pe urma activelor existente, prin management mai eficient al activelor in proprietate locala
- face comuna mai atractiva pentru antreprenori prin metode care nu presupun costuri
- demara si/sau incuraja activitati in zona "soft", de dezvoltare a capitalului uman

Directiile de actiune pot fi gandite in felul urmator: (1) masuri pentru mai buna organizare si management strategic intern, sau pentru incurajarea dezvoltarii locale, care nu presupun costuri bugetare semnificative dar pot genera resurse; (2) atragere de resurse suplimentare din surse UE sau din alte directii

1. Masuri fara costuri / cu costuri mici

- Urmare si a procesului de consultare publica, in concordanta cu Strategia si lista de proiecte stabilita, autoritatea locala trebuie sa intocmeasca un Plan multi-anual de investitii (PI) care sa detalieze costurile initiale si cele operationale curente presupuse de fiecare proiect in parte, pe toata durata de viata a proiectelor. Pentru acest PI nu sunt necesare studii de fezabilitate complete, ci doar fise sumare de proiect cu costurile initiale si recurente. PI va face o prioritizare clara a proiectelor si va fi pus in concordanta stricta cu proiectiile bugetare, avand in vedere si necesitatile de a cofinanta, dar mai ales a pre-finanta proiectele.

- O data PI schitat, acesta trebuie sa fie asumat de catre Consiliul Local ca document oficial, pentru a da stabilitate in timp Strategiei locale. Preferabil, o prima varianta de PI va fi intocmita pana la finalul anului si pusa in concordanta cu proiectului de buget local de la inceputul anului 2015.

- Se va face o pagina de web cu constructie simpla, pentru diseminare informatie utilitara, dupa un format care sa permita dezvoltari ulterioare. Pentru inceput, pagina va avea trei sectiuni:

- o Sectiune active: listeaza si descrie in mod clar activele locale (cladiri, terenuri, etc) inchiriate si/sau concesionate deja, pe cele disponibile in prezent

pentru astfel de operatiuni, ca si pe cele cu care comuna este dispusa sa intre in cooperari tip PPP. Descrierea va fi detaliata, incluzand toate servitutile aferente activelor, data cand acestea devin disponibile si procedura ce va fi urmata pentru inchiriere, concesiune sau licitare pentru un PPP; precum si lista avizelor si aprobarilor necesare partenerului privat care doreste sa intre in astfel de relatie cu autoritatea. Se nominalizeaza o persoana de contact in primarie pentru relatia cu investitorii/ mediul de afaceri care sa poata da detalii.

o Sectiune GAL: listeaza si descrie in mod detaliat oportunitatile de finantare existente in GAL, nominalizeaza persoana de contact in primarie pentru a livra acest tip de informatii publicului

o Sectiune promovare asocieri: alte informatii utilitare pentru dezvoltarea de proiecte locale in mediul privat: ce inseamna o cooperativa, ce pasi trebuie parcursi pentru a o crea, ce posibilitati de finantare exista; exemple de succes . Tot aici trebuie incluse liste (si costuri) de pasi administrativi ce trebuie parcursi pentru cateva tipuri de investitii mai importante, plus o persoana de contact care poate da detalii si facilita parcurgerea acestor etape administrative.

o Sectiune alte finantari disponibile (vezi Cap.4)

Continutul o data finalizat, el poate fi diseminat ulterior si in alte forme adecvate pentru a ajunge mai usor la grupurile tinta. De exemplu, informatia privind posibilitatile de finantare prin GAL sau formele asociative poate fi si printata ca fluturasi / afisata la un avizier/ etc; iar pe unele teme de interes (forme asociative si posibilitati de finantare) se pot organiza una-doua dezbateri cu cei interesati, pre-identificati de primarie, cu sprijinul unei persoane-resursa din consultanta sau mediul ONG .

2. Masuri care necesita resurse si sunt eligibile pentru finantare cu fonduri UE sau non-UE. Acestea pot avea ca beneficiar:

- Autoritatea locala ca atare, pentru dezvoltarea capacitatii proprii de a gestiona prioritatile stabilite prin Strategie. De exemplu, este necesar training / instruire de baza pentru 1-2 persoane relevante din aparatul primariei pe teme de (a) analiza elementara cost-beneficiu propuneri de proiecte; (b) legislatie, proceduri si bune practici in achizitii si PPP. Persoanele astfel instruite vor ramane sa asiste decidentii locali cu intocmirea PI (vezi punctul 1) si integrare a acestuia in procesul bugetar, precum si in relatia cu mediul privat. Aprobarea acestor instruirii poate fi facilitata daca ele sunt incluse in planul anual de instruire al functionarilor publici si conteaza pentru minimul legal de zile de instruire pe an.

- Autoritatea locala ca atare, pentru dezvoltarea infrastructurii locale. O data stabilite prioritizarea proiectelor in PI, cu ajutorul consultantului se vor

identifica posibilele surse de finantare (Anexa 1) si se va trece la urmatoorii pasi conform cerintelor finantatorilor.

- Mediul privat din comunitate, profit sau non-profit. In aceasta privinta autoritatea locala actioneaza in principal ca facilitator, desemnand persoana/persoane de contact in aparatul propriu pentru oportunitatile de finantare care apar:

- o Pe GAL: informatii de baza privind oportunitatile si eligibilitatea
- o Pe PNDR si alte programe operationale: informatii de baza privind oportunitatile si eligibilitatea

Persoanele de contact vor avea liste permanent actualizate ale (a) potentialilor beneficiari din comunitate, atat pentru proiecte generatoare de venit cat si pentru proiecte sociale derulate pe grupuri de actiune (tip Leader); (b) partenerilor din consultanta care pot ajuta cu informatie privind finantarea sau cu pregatirea de proiecte.

Faza IV a proiectului de fata sustine cu informatii pilotarea, cu ajutorul consultantului, a acestui rol de intermediar (broker) pe care il poate juca autoritatea intre comunitatea locala si furnizorii de asistenta pentru dezvoltare.

3. Prioritizarea proiectelor

Conform descrierii de mai sus, planul multi-anual de investitii (PI) este documentul care prioritizeaza proiectele, in acest sens fiind necesara corelarea mai multor seturi de informatii:

- necesarul de fonduri pentru proiecte (costuri initiale si recurente);
- oportunitatile de finantare disponibile sau potentiale;
- proiectiile bugetare (tinand cont de necesitatile de a prefinanta si a cofinanta proiecte);
- logica de interventie propusa si asumata prin Strategia de dezvoltare durabila, respectiv cele trei etape de dezvoltare cu programele, proiectele si activitatile aferente.

Astfel, nici unul dintre cele doua documente (Strategia de dezvoltare durabila si prezentul Ghid) nu pot oferi o prioritizare per se a proiectelor, avand in vedere faptul ca principalul program de finantare care se adreseaza mediului rural (PNDR 2014 - 2020) nu are inca o versiune finala, iar programele si proiectele incluse in Strategia de dezvoltare locala durabila sunt in stadiul de propunere, iar pentru includerea lor in PI fiind necesara detalierea prin fise de proiect (pornind de la

structura, bugetele, partenerii si sursele de finantare identificate, care nu au insa caracter exclusiv).

Ideea importanta este insa aceea ca in momentul in care Consiliul Local decide finalmente un portofoliu de proiecte intr-o anume ordine (adica prioritizate), decidentii trebuie sa aiba pe masa urmatoarele elemente pentru a face o analiza in cunostinta de cauza:

- proiectia bugetara pe anii urmatori
- estimarea nu doar a costurilor de investitie presupuse ci si a celor operationale care apar ulterior pe toata durata de viata a proiectului
- in contrapartida, estimarea beneficiilor aduse de proiect in comunitate (sau chiar a veniturilor la buget, daca e cazul)

Iar portofoliul finalmente acceptat pentru PI prin decizie locala oficiala trebuie sa asigure bugete echilibrate in viitor, fara deficit structural – care, de altfel, nu poate exista in administratia locala.

4. Atragerea de fonduri si finantarea proiectelor

Atragerea de fonduri structurale pentru finantarea proiectelor publice si private din comuna trebuie sa fie o activitate prioritara la nivelul primariei Sacele. Noua perioada de programare 2014- 2020 ofera oportunitati diverse in ceea ce priveste categoriile de proiecte pentru care se acorda sprijin.

La nivelul primariei Sacele, una din directiile de abordat in atragerea de finantari este Programul National de Dezvoltare Rurala PNDR 2014- 2020. Proiectele pot fi depuse atat la nivelul OJFIR Constanta sau la nivelul GAL-ului Lunca Joasa a Siretului, dupa formalizarea asocierii comunei la acesta. Pentru perioada de programare 2014-2020 PNDR acorda sprijin atat APL-urilor (sprijin pentru infrastructura si utilitati, sprijin pentru servicii culturale si sociale etc), cat si agricultorilor si antreprenorilor din zona rurala. Avantajele membrilor unui GAL in accesarea masurilor de finantare PNDR: populatia din teritoriul GAL beneficiaza de promovare si consiliere gratuita prin reseaua de animatori, lansarea succesiva a masurilor de finantare independent de programele lansarilor la nivel national ale AFIR, flexibilitatea departajarii proiectelor in functie de criteriile de selectie, evaluarile de conformitate si eligibilitate realizate la nivel local de catre expertii GAL.

Intruirea personalului din cadrul primariei in vederea identificarii masurilor de finantare aplicabile in comuna se poate face gratuit prin:

- colaborarea cu Reteaua nationala a multiplicatorilor de informatii despre PNDR, initiativa demarata in iunie 2014 care are ca scop promovarea si informarea gratuita la nivelul fiecarui judet a noilor directii si masuri de finantare pentru PNDR 2014-2020. Reteaua cuprinde la nivel national un numar de 2.000

multiplcatori de informatii arondati in numar egal fiecarui judet. Detaliile privind reseaua de multiplcatori la nivel judetean pot fi consultate online la adresa www.euroagricultura.ro;

- colaborarea cu Reteaua Nationala de Dezvoltare Rurala (RNDR) prin inscrierea primariei ca membru activ si desemnarea unei/unor persoane care sa participe la intalnirile grupurilor tematice de lucru care au ca scop dezvoltarea durabila rurala prin accesarea fondurilor nerambursabile PNDR 2014-2020. Detaliile privind aderarea, programele si grupurile de lucru pot fi accesate pe pagina web a RNDR (www.rndr.ro).

PNDR 2014-2020 ofera oportunitati diverse de finantare, atat pentru primarie, cat si pentru actorii privati din localitate, cat si pentru activitatile agricole si non-agricole:

- Sub-masura 4.1. „Investitii in exploataii agricole”
- Sub-masura 4.2. Sprijin pentru investitii in procesarea/ marketingul produselor agricole
- Sub-masura 4.3. Investitii pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole si silvice
- Sub-masura 6.1. „Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri”
- Sub-masura 6.2. „Sprijin pentru infiintarea de activitati neagricole in zone rurale”
- Sub-masura 6.3. „Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici”
- Sub-masura 6.4. „Investitii in crearea si dezvoltarea de activitati neagricole”
- Sub-masura 6.5. „Schema pentru micii fermieri”
- Sub-masura 7.2 Investitii in crearea si modernizarea infrastructurii de baza la scara mica
- Sub-masura 7.6. Investitii asociate cu protejarea patrimoniului cultural

Complementar oportunitatilor de finantare prin PNDR, alte surse de finantare viabile din punct de vedere al atingerii obiectivelor Strategiei de dezvoltare locala durabila a comunei Sacele in perioada 2014– 2020 includ:

- Programul Operational Regional 2014– 2020 pentru finantarea initiativelor in domeniul infrastructurii si serviciilor (altele decat cele eligibile prin PNDR);
- Programul Operational Capital Uman 2014– 2020 si Programul Operational Capacitate Administrativa 2014– 2020 ofera oportunitati pentru

dezvoltarea resurselor umane si cresterea capacitatii administrative in comuna Sacele, oportunitati ce pot fi accesate in special prin inscrierea comunei in initiative mai largi (de exemplu de formare), la nivel judetean sau in asociere cu alte comune;

- Programul de cooperare elvetiano – roman si Granturile Spatiului Economic European (SEE) si norvegienne, care ofera finantare activitatilor si serviciilor sociale, socio-medicale, dar si celor de dezvoltare locala integrata;
- ERASMUS + (fostul Tineret in Actiune), program european ce sprijina voluntariatul si schimburile internationale de tineri (Serviciul European de Voluntariat - SEV);
- Fondurile pentru proiecte culturale ale Administratiei Fondului Cultural National (AFCN) pentru finantarea evenimentelor si activitatilor culturale, activitatile caminilor culturale, reabilitarea si valorificarea monumentelor;
- Competitii de idei si proiecte in domeniul economiei sociale, socio-cultural si al dezvoltarii comunitare (Idei din Tara lui Andrei, Fabricat in Tara lui Andrei);
- Atragerea de parteneri privati si de sponsorizari prin programele de responsabilitate sociala ale companiilor, in special pentru activitati socio-culturale si sportive.

Din punct de vedere al finantarii programelor si proiectelor incluse in Strategia de dezvoltare locala durabila a comunei Sacele, este important de remarcat ca o serie de propuneri se inscriu in categoria Masurilor fara costuri / cu costuri mici descrise anterior. Pe de-o parte, acestea reclama organizarea interna a Primariei in vederea asumarii rolului de facilitator si animator comunitar, in vederea impulsiei initiativelor private, a dialogului si cooperarii, si, pe de alta parte, accentueaza anumite probleme care intra in mandatul autoritatii publice locale (planul de investitii, listarea si promovarea activelor publice, cadastrul etc.), dar care trebuie abordate mai sistematic decat pana in momentul de fata, fiind intelese in contextul mai larg al dezvoltarii locale.

Avand in vedere anvergura comunei, atragerea de fonduri este aproape la fel de importanta ca si abilitatea autoritatilor publice locale de a adera la sau de a aduce in localitate activitati si proiecte la nivel judetean, regional sau al Grupului de Actiune Locala. Exemple relevante in acest sens se refera in special la masurile soft, privind dezvoltarea capitalului uman (formarea fortei de munca, dobandirea competentelor antreprenoriale) si sprijinirea initiativelor locale (promovare PNDR).

5. Recomandari specifice privind capacitatea autoritatii publice locale de monitorizare si implementarea a proiectelor de investitii in infrastructura fizica

Cea mai complexa etapa din fazele implementarii proiectelor de investitii in infrastructura fizica o reprezinta implementarea propriu zisa. In urma analizei documentatiilor tehnice din cadrul primariei se observa ca prestatorii de servicii nu au oferit intotdeauna o documentatie tehnica de calitate, desi au respectat conditionarile caietului de sarcini. In plus capacitatea beneficiarului reprezentat de administratia publica locala nu a putut gestiona cu succes in totalitate contractele de servicii sau lucrari datorita modelelor si formelor contractuale. Daca proiectantilor le lipsesc resursele necesare (umane, materiale si de timp) pentru dezvoltarea de documentatii tehnice bune beneficiarilor le lipseste capacitatea de a structura contracte bune si de a receptiona sau respinge, dupa caz cu argumente fundamentate, documentatia primita.

Pentru a fundamenta receptia sau respingerea unei documentatii tehnice sau a unei executii fizice ce nu respecta normele tehnice in vigoare se recomanda respectarea urmatoarelor obligatii:

- includerea in contract a responsabilitatii proiectantului/executantului de furnizare a documentatiei sau a proceselor de executie conform indicatorilor de performanta;
- includerea si respectarea graficelor de activitati si rezultate cu mentionarea stricta a termenelor de plata;
- clauze detaliate ale drepturilor de proprietate asupra documentatiei tehnice sa revina beneficiarului proiectului;
- angajarea de catre autoritatea publica locala a verficatorului de proiect in perioada de realizare si livrare a documentatiei tehnice si a detaliilor de executie, in sensul respectarii prevederilor legale incluse in Legea Calitatii in Constructii (Legea 10 din 1995);
- Folosirea formelor de contract de servicii (tip FIDIC) unde pot fi incluse responsabilitatile contractuale si legale aferente proiectantilor si verficatorilor de proiect cu includerea notiunilor de asigurare profesionala;
- Evitarea selectiei castigatorilor dupa metoda "pretului cel mai scazut" si dupa metoda punctajelor de evaluare aferente ofertei tehnice, sau ponderea elementelor de pret sa fie cat mai redusa pornind de la un caiet de sarcini si modelul de contract aferent licitatiei (indiferent ca propune licitatie pentru proiectare sau licitatie pentru proiectare si executie).

Din punct de vedere al personalului angajat se recomanda asigurarea cu resurse umane specifice (administrative, juridice si financiare) ce pot gestiona in totalitate si nefragmentat toate contractele de servicii aferente unui proiect (contractul pentru completarea cererii de finantare, contractul de management de proiect, contractul cu verficatorul de proiect, contractul de audit, contractul de

publicitate si informare). Aceasta recomandare nu trebuie obligatoriu implementata la nivelul primariei ci poate fi gestionata prin structurile existente ce urmeaza a fi realizate precum agentile de dezvoltare intercomunitara sau a grupurilor de actiune locala. Spre exemplu personalul specializat poate include in rapoartele de audit si analizele tehnice, nu doar cele financiare. Acest lucru poate conduce la respectarea indicatorilor de calitate aferenti proiectelor tehnice si de executie, nu doar ai celor financiari. In plus personalul poate realiza auditari tehnice si financiare intermediare si prin urmare evitarea unor erori in cazul auditarii pe faze sau la finalul proiectului ce pot conduce la corectii financiare.

6. Recomandari specifice pentru dezvoltarea agriculturii in comuna Sacele

In urma consultarii comunitatii si a vizitelor pe teren, a reiesit nevoia de a impulsiona formele asociative pentru fermierii implicati in cultura plantelor (in principal cerealiere) dar si cresterea animalelor (in special ovine). De asemenea, exista interes / potential pentru impulsionarea agriculturii de nisa (dar cu rentabilitate ridicata), pentru cei ce detin suprafete mai reduse de teren, in acest sens fiind identificate initiative emergente in plantatii de pomi fructiferi (cirezi), solarii s.a. Toate acestea ar beneficia de pe urma imbunatatirii sistemelor de irigatii din zona.

Finantari pentru proiecte colective pe PNDR 2014– 2020 relevante pentru Comuna Sacele

- Crearea de cooperative agricole

Experienta in domeniul asocierii agricultorilor in Romania (existenta a foarte putine forme asociative functionale in agricultura - asociatii, cooperative) demonstreaza ca acest proces are nevoie de sprijin individualizat pe parcursul a catorva ani, pana cand organizatia devine suficient de stabila si solida din punct de vedere economic.

Un program-pilot recent in acest domeniu, inceput in iunie 2012 cu scopul sustinerii formarii de cooperative si asociatii agricole ale micilor producatori din Romania, a pornit de la premisa ca nucleeele de initiativa au nevoie de sprijinul unor organizatii-suport cu experienta in dezvoltare economica rurala pentru a se organiza in scopul patrunderii pe piata. Au fost create patru grupuri de initiativa ale fermierilor in Moldova, Muntenia si Transilvania. Etapele proiectelor de formare a asociatiei si cooperativelor au fost:

Faza I (8- 10 luni) - organizarea grupului de initiativa, infiintarea si consolidarea cooperarii. S-au organizat zeci de intalniri ale organizatiilor-suport cu fermierii, sesiuni de training pe managementul fermei si tehnici agricole, vizite de studii la alte cooperative de succes, diverse unitati de procesare din tara etc. Grupul

de initiativa a primit, de asemenea, consultanta pe forma legala de organizare, fiscalitate, realizarea unui plan de afaceri, studiu de fezabilitate.

La finalul acestei perioade au fost inregistrate cele doua cooperative si asociatia agricola.

Faza II (aproximativ 3 ani) - in derulare.

In aceasta etapa, formele asociative nou constituite sunt prijinite de organizatiile-suport in punerea in practica a planului de afaceri realizat in prima faza prin: consultanta si facilitare a desfacerii - intrarea propriu-zisa pe piata cu productia, gasirea celor mai potrivite mijloace de desfacere (ex. incheierea de contracte cu lanturi de hypermarket-uri, vanzari directe etc), training-uri pe promovarea produselor, realizarea unei marci proprii, constituirea proceselor de resurse umane (ex. angajarea unui agent de vanzari), planul de fidelizare a membrilor asocierilor, consultanta pentru accesarea fondurilor europene (PNDR).

Un astfel de proces de consultanta personalizata in scopul crearii de cooperative agricole incluzand fermierii din comuna Independenta si comunele din proximitate (cu setul de cheltuieli eligibile de mai sus) poate fi sustinut prin includerea in strategia Grupului de Actiune Locala Lunca Joasa a Siretului a unei masuri atipice de creare de forme asociative (ghidul unei astfel de masuri urmeaza a fi lansat in consultare de catre MADR in lunile urmatoare).

Astfel, in zona Comunei Independenta /a GALului Lunca Joasa a Siretului se va urmari coagularea unei cooperative agricole de exploatare a efectivelor de animale, avand ca scop crearea unui centru de colectare si procesare a laptelui de ovine si/sau vanzare de animale vii (berbecuti).

Pentru a fi in conformitate cu cerintele UE, fermierii trebuie sa achizitioneze mulgatoare electrice (pret – minim 200 de euro), iar costul unui tanc de racire este de cel putin 600 de euro.

In perioada 20 ianuarie 2014- 20 martie 2014, Guvernul a oferit ajutor de minimis formelor asociative ale fermierilor pentru achizitionarea de tancuri de racire a laptelui.

Cuquantumul sprijinului financiar care s-a acordat beneficiarilor a fost de maxim 5.000 euro pentru fiecare forma asociativa care a solicitat acest ajutor si a cuprins costurile aferente:

- achizitionarii;
- instalarii tancurilor de racire a laptelui cu o capacitate de maxim 1.000 litri/comuna;
- instruirii necesare pentru utilizarea acestora;

- asigurarea service-ului pentru o perioada de 12 luni de la instalare.

Dat fiind ca incepand cu 2015 Romania nu isi va mai pastra cotele la lapte, este posibil ca acest program de minimis sa fie reluat.

In anexa 2 sunt prezentate doua exemple de functionare a unor cooperative care se ocupa cu colectarea laptelui.

Finantari pentru proiecte individuale pe PNDR 2014 - 2020

Prin PNDR 2014-2020, fermele de familie pot obtine fonduri europene nerambursabile prin:

1. Masura 4.1 "Modernizarea exploatatilor agricole" avand ca obiectiv general restructurarea si cresterea competitivitatii sectorului agricol (sprijin nerambursabil 50%+20%+20%, pentru private si formele asociative prioritate in criteriile de selectie)

2. Masura 6.2 "Sprijin pentru infiintarea de activitati non agricole in zonele rurale" care vizeaza completarea veniturilor din activitati agricole cu venituri din activitati complementare non agricole (ex. ateliere mestesugaresti, impletituri nuiele etc)

3. Masura 6.3 "Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici" cu dimensiune intre 8000-12000 SO Eur valoare standard – sprijin nerambursabil de pana la 15 000 Eur pe o perioada de maxim cinci ani, in doua transe (80%, 20%).

Pentru noul PNDR 2014-2020, MADR pregatete o serie de proiecte-tip :

1. Ferma de legume in camp – maxim 2ha
2. Ferma de legume in spatii protejate – maxim 1000 mp
3. Livada de pomi si arbusti fructiferi – maxim 5 ha
4. Ferma de vaci destinata productiei de lapte – maxim 20 de capete
5. Ferma de crestere a pasarilor – gaini ouatoare – maxim 4.000 de capete
6. Ferma de crestere si ingrasare porci – ferma in circuit inchis – maxim 100 de capete
7. Dotarea fermei vegetale prin achizitionarea de echipamente specifice
8. Modernizarea fermei de legume in camp prin achizitionarea de utilaje si echipamente specifice
9. Infiintare ferma pentru cresterea pasarilor – gaini ouatoare
10. Infiintare ferma pentru cresterea puilor de carne

11. Infiintare ferma pentru cresterea porcilor cu baza furajera aferenta
12. Dotare livada de pomi fructiferi prin achizitionarea de utilaje si echipamente specifice
13. Infiintare si dotare plantatie de zmeur prin achizitionarea de utilaje si echipamente
14. Dotare exploatare de vita de vie prin achizitionarea de utilaje si echipamente
15. Infiintare ferma de ovine si caprine
16. Infiintare ferma de tineret taurin pentru ingrasare
17. Infiintare ferma de caprine in zona de munte
18. Infiintare ferma de caprine pe pasuni si faneturi permanente
19. Infiintare pepiniera si achizitionarea de utilaje si echipamente specifice
20. Infiintare ferma de legume in spatii protejate prin construirea de solarii si achizitionarea de echipamente si utilaje specifice

Un alt proiect stringent pentru dezvoltarea activitatilor agricole in zona este reabilitarea infrastructurii de irigatii. PNDR 2014-2020 are alocata suma de 370 milioane de Eur pentru irigatii. Finantarea infrastructurii secundare de irigatii a beneficiat in perioada de programare 2007 – 2013 de o alocare de 140 de milioane de euro, fiind contractate 139 de proiecte ale Organizatiilor Utilizatorilor de Apa pentru Irigatii (OUAI).

De asemenea, este extrem de necesara organizarea unui centru de informare pe fonduri europene, dar si pe liniile de finantare ale ONG-urilor si posibilitati de training agricol, de dezvoltare de micro-afaceri pe noua programare a fondurilor europene 2014-2020.

7. Anexe:

Exemple de proiecte de cooperativa

Programul "Dezvoltare rurala prin antreprenoriat si asociere"

Problema identificata: In Romania exista foarte putine forme asociative functionale in agricultura (asociatii, cooperative). Acestea nu se formeaza de la sine, au nevoie de sprijin individualizat (pentru fiecare grup in parte), pe parcursul a catorva ani, pana cand organizatia devine suficient de stabila si solida din punct de vedere economic.

Programul "Dezvoltare rurala prin antreprenoriat si asociere", derulat de Romanian-American Foundation, in parteneriat cu organizatii locale-suport – Fundatia Civitas (Cluj), Fundatia pentru Dezvoltarea Societatii Civile (Bucuresti),

Centrul de Mediere si Securitate Comunitara (Iasi) si think tank-ul Centrul Roman de Politici Europene, a inceput in iunie 2012 si are ca scop sustinerea formarii de cooperative si asociatii agricole ale micilor producatori din Romania, pe parcursul a patru ani si stimularea dialogului la nivel guvernamental, cu scopul identificarii unor solutii de finantare a unui astfel de model de sprijinire a formarii de cooperative, asociatii agricole si grupuri de producatori in PNDR 2014-2020. Organizatiile-suport sunt ONG-uri cu experienta in dezvoltare economica rurala, facilitare comunitara, cercetare si analiza practicilor folosite in politicile rurale; in plus, acestia au experienta in lucrul cu administratiile locale si centrale.

Au fost create patru grupuri de initiativa ale fermierilor in Moldova, Muntenia si Transilvania. Dintre acestea, in prezent, programul sprijina dezvoltarea Cooperativei "Legume de Vidra" (Vidra, Judetul Ilfov), Cooperativei de legumicultori "Lunca Somesului Mic" (Apahida, Bontida, Jucu, Judet Cluj) si a Asociatiei "Legume - Fructe Prisacani" Iasi, Judetul Iasi.

Etapele proiectelor de formare a asociatiei si cooperativelor:

Faza I (8-10 luni) - organizarea grupului de initiativa, infiintarea si consolidarea cooperarii. S-au organizat zeci de intalniri ale organizatiilor-suport cu fermierii, sesiuni de training pe managementul fermei si tehnici agricole, vizite de studii la alte cooperative de succes, diverse unitati de procesare a fructelor si legumelor din tara etc. Grupul de initiativa a primit, de asemenea, consultanta pe forma legala de organizare, fiscalitate, plan de afaceri, studiu de fezabilitate.

La finalul acestei perioade au fost inregistrate cele doua cooperative si asociatia.

Faza II (aproximativ 3 ani) - in derulare

In aceasta etapa, formele asociative nou constituite sunt prrijinite de organizatiile-suport in punerea in practica a planului de afaceri realizat in prima faza prin: consultanta si facilitare a desfacerii- intrarea propriu-zisa pe piata cu productia, gasirea celor mai potrivite mijloace de desfacere (ex. incheierea de contracte cu lanturi de supermarket-uri in cazul cooperativei din judetul Cluj, vanzari directe in cazul Vidra etc), training-uri pe promovarea produselor, realizarea unei marci proprii, constituirea proceselor de resurse umane (ex. angajarea unui agent de vanzari), planul de fidelizare a membrilor asociierilor, consultanta pentru accesarea fondurilor europene (PNDR).

Ce inseamna si cum se constituie o cooperativa agricola

Cooperativa agricola reprezinta o asociatie autonoma de persoane fizice si/sau juridice, persoana juridica de drept privat, constituita pe baza consimtamantului liber exprimat de parti, in scopul promovarii intereselor membrilor cooperatori, in conformitate cu principiile cooperatiste. Cooperativa agricola poate avea un numar nelimitat de membri. Capitalul sau este variabil si poate exercita o activitate economica, tehnica si sociala in interesul privat al membrilor sai.

Cooperativele agricole pot fi de gradul 1 sau gradul 2. Cooperativele de gradul 1 sunt asociatii de persoane fizice. Cele de gradul 2 sunt persoane juridice constituite din persoane fizice si/sau persoane juridice, dupa caz.

Cooperativa agricola se constituie si functioneaza cu un numar minim de 5 persoane. Capitalul social este format din parti sociale de valoare egala; valoarea nominala se stabileste prin actul constitutiv. Partile sociale pot fi in bani si/sau in natura, iar aportul in numerar este obligatoriu la constituire. Capitalul social minim pentru cooperativa agricola de gradul 1 este de 500 lei, iar pentru cooperativa agricola de gradul 2 este de 10.000 lei.

Cooperativele agricole pot fi de mai multe tipuri:

a) cooperative agricole de servicii, care asigura in sistem cooperativ serviciile pentru micii producatori;

b) cooperative agricole de achizitii si vanzari, care organizeaza atat cumpararile de materiale si de mijloace tehnice necesare productiei agricole, cat si vanzarile produselor agricole;

c) cooperative agricole de procesare a produselor agricole, care asigura produse tipice, de marca, cu prezenta permanenta;

d) cooperative agricole manufacturiere si de mica industrie in agricultura;

e) cooperative agricole de exploatare si gestionare a terenurilor agricole, silvice, piscicole si a efectivelor de animale;

f) cooperative agricole pentru finantare, asistenta mutuala si asigurare agricola;

(Legea cooperatiei agricole nr. 566/2004)

Strategia de dezvoltare locala a comunei Sacele se constituie ca un document legal de lucru ce necesita o permanenta reevaluare si optimizare a optiunilor de dezvoltare a comunei pentru a le adecva evolutiei realitatilor economice si sociale.

Strategia abordeaza integrat fenomenul economic, social si de protectie a mediului si este orientata spre parteneriatul cu societatea civila si cu comunitatea actorilor economici.

Documentul propune tuturor partenerilor interesati un limbaj comun de abordare si intelegere a realitatilor comunei Sacele, a obiectivelor prioritare si directiilor de dezvoltare, programelor si proiectelor prioritare pentru realizarea dezideratelor respective. Proiectele selectate in strategie pentru atingerea obiectivelor si realizarea directiilor de dezvoltare prevazute au orizonturi diferite de realizare, unele imediate, altele in viitorul apropiat sau mai indepartat. Ele pot fi nuanstate si amendate, completate cu altele sau chiar anulate daca mediul in continua schimbare al realitatii viitoare va genera alte imprejurari si perspective, dar reprezinta un punct de reper ce permite o permanenta evaluare a departarii sau apropierii de anumite obiective.

Prioritatile strategiei vor fi stabilite de Consiliul Local in functie de necesitati, de sursele de finantare disponibile si alte detalii tehnico-economice de executie a proiectelor.

De asemenea, este necesar a fi evaluat impactul pe care realizarea proiectelor il are in vederea atingerii obiectivului strategic general privind dezvoltarea durabila a comunei prin utilizarea eficienta a resurselor fizice si umane in scopul asigurarii prosperitatii si calitatii vietii locuitorilor sai.

Strategia si documentele aferente prezente si viitoare sunt considerate de domeniul public si vor fi puse la dispozitia societatii civile.

VI. Surse

Diferite surse internet: Google, Google Earth, Wikipedia

Institutul National de Statistica/ Tempo Online

Strategii locale, judetene si nationale de dezvoltare